Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти

давлатии ноҳияи Зафаробод

БАРНОМАИ

рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳия барои солҳои 2016-2020

Зафаробод-2015

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ВИЛОЯТИ СУҒД
РАИСИ НОҲИЯИ ЗАФАРОБОД

Қ А Р О Р

Аз 7 январи соли 2015 №02 ш.Зафарободд

Дар бораи таҳияи «Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии
ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020»

Мутобиқи моддаи 20 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дурнамоҳои давлатӣ, консепсияҳо ва барномаҳои рушди иқтисодию иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон», банди 44- и нақшаи чорабиниҳои вилоятӣ аз 5 сентябри соли 2014 «Оид ба иҷрои дастуру супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки 20-24 августи соли 2014 дар ҷараёни сафари корӣ ба шаҳрҳои Хуҷанд, Чкалов, Қайроққум, ноҳияи Бобоҷон Ғафуров, инчунин дар маҷлиси фаъолони вилояти Суғд баён доштанд», қарори Раиси вилояти Суғд аз 9 декабри соли 2014, №477 ва бо мақсади муайян намудани самтҳои афзалиятноки рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳия барои давраи миёнамӯҳлат, қ а р о р м е к у н а м:

1. Барои таҳияи «Барномаи миёнамӯҳлати рушди иҷтимою иқтисодии ноҳия барои солҳои 2016-2020» гурӯҳи корӣ таъсис дода шавад (замима 1).
2. Ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия вазифадор карда шаванд, ки гурӯҳҳои кории дахлдор таъсис дода, муаммоҳои иқтисодию иҷтимоии характери маҳаллӣ доштаро арзёбӣ намуда, номгӯи чорабиниҳо, самтҳои афзалиятноки рушд ва лоиҳаи сармоягузориро бо назардошти манбаъҳои маблағгузорӣ тартиб дода, ба гурӯҳи кории ноҳиявӣ пешниҳод намоянд.
3. Ба гурӯҳи корӣ супорида шавад, ки то 1 июни соли 2015 мувофиқи дастурамали тасдиқнамудаи Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи барномаро таҳия ва барои баррасӣ ба Раиси ноҳия пешниҳод намояд.
4. Назорати иҷроиши қарори мазкурро ба зиммаи худ мегузорам.

И.в. Раиси ноҳия Қ. Арбобов

Замимаи 1
ба қарори Раиси ноҳия
аз «7.01.2015 сол» №02

Ҳайати
гурӯҳи кории ноҳиявӣ оид ба таҳияи Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳия барои давраи солҳои 2016-2020

Зиёев С.Р. – муовини якуми Раиси ноҳия, Роҳбари гурӯҳи корӣ;
Шарифов М. – муовини Раиси ноҳия, муовини Роҳбари гурӯҳи корӣ;

Аъзоён:
Солиев А. – мудири бахши меъморӣ ва шаҳрсозии ноҳия;
Розиқов Ф. – мудири бахши рушди иқтисод ва савдо;
Қобулова С.- мудири бахши кор бо занон ва оила;
Усмонов И. - мудири шӯъбаи кишоварзии ноҳия;
Ҳакимов М.- мудири бахши сохтмони ноҳия;
Обидов О. - сардори Раёсати молияи ноҳия;
Шарифов С – сардори шӯъбаи агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ноҳия;
Одинаев З. - сардори шуъбаи Агентии меҳнат ва шуғли аҳолӣ;
Раҷабов И. - мудири бахши сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ;
Раҳмонов У. - мудири шӯъбаи маорифи ноҳия;
Шарифов Б. – менеҷери сохтори госпиталӣ;
Шарипов Т. – мудири бахши фарҳанги ноҳия;
Мирзоев А. - мудири бахши ҷавонон, варзиш ва сайёҳии ноҳия;
Мансуров И. – сардори идораи беҳдошти замин ва обёрӣ дар ноҳия;
Ниёзов Б. – мудири бахши ҳифзи муҳити зисти ноҳия;
Умуров Ф. – раиси кумитаи давлатии заминсози ноҳия;
Файзиев Б. – сардори корхонаи хоҷагии манзилию комуналии ноҳия;
Тӯраев А. – раиси ассотсиатсияи соҳибкорони ноҳия;

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ВИЛОЯТИ СУҒД
РАИСИ НОҲИЯИ ЗАФАРОБОД

К А Р О Р

Аз 28 октябри соли 2015 №499 ш.Зафаробод

Дар бораи тасдиқи «Барномаи рушди иҷтимоию
иқтисодии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020»

Мутобиқи моддаи 20 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ», таъмини рушди устувори иқтисодӣ ва дар ин замина баланд бардоштани сатҳи некӯаҳволии мардум, қ а р о р м е к у н а м;

1. «Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020» тасдиқ карда шавад (Замима мегардад).
2. Шӯъбаҳо, идораҳо, корхона, ташкилоту муассисаҳои ноҳиявӣ, раисони ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия ва дигар сохторҳои дахлдор новобаста аз шакли моликият вазифадор карда шаванд, ки оид ба рафти иҷрои Барнома тадбирҳои зарурӣ андешида, аз натиҷаи он ҳар нимсола ба мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия маълумот пешниҳод намоянд.
3. Бахши рушди иқтисод ва савдои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияро зарур аст, ки тибқи мӯҳлатҳои муқарраргардида мониторинги рафти иҷрои Барномаи мазкурро гузаронида аз натиҷааш ба мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят ахборот ирсол намояд.
4. Қарори мазкур барои тасдиқ ба иҷлосияи навбатии Маҷлиси вакилони халқи ноҳия пешниҳод карда шавад.
5. Назорати иҷроиши қарори мазкур ба зиммаи муовини Раиси ноҳия Шарипов М.Ш. гузошта шавад.

Раиси ноҳия Арбобзода Қ.Н.

Мундаричa

Истилоҳоти ихтисоршуда...
Сухани ифтитоҳии Раиси ноҳия………………………………………………………………….
Пешгуфтор…………………………………………………………………………………….
Боби 1. Ҳолати умумӣ ва таҳлили вазъи воқеъии ноҳияи Зафаробод………………….
1.1 Сохти маъмурӣ ва ҳудудии ноҳия……………………………………………………………
1.2 Шарҳи таърихию фарҳангӣ…………………………………………………………………
1.3 Шароитҳои табиӣ ва иқлим………………………………………………………………
1.4 Вазъи демографӣ…………………………………………………………………............
1.5 Тамоилҳои асосии иҷтимоию иқтисодии ноҳия……………………………………………
1.6 Ояндабинии ноҳияи Зафаробод... ………………………………………………………….
SWOT- таҳлил...
Боби 2. Таҳлили ҳолати воқеӣ ва шарҳи стратегияи соҳаҳо ………………….. ……..
2.1 Иқтисодиёт…………………………………………………………………………………
2.1.1 Саноат……………………………………………………………………………………
2.1.2 Соҳибкории хурду миёна………………………………………………………………..
2.1.3 Кишоварзӣ ……………………………………………………………………………….
2.1.4 Стратегия ва вазифаҳои бахши иқтисод ………………………………………………
Боби 3. Соҳаи иҷтимоӣ………………………………………………………………………
3.1 Тандурустӣ ……………………………………………………………………………….
3.2 Маориф………………………………………………………………………………………
3.3 Ҳифзи иҷтимоӣ……………………………………………………………………………..
3.4 Фарҳанг ва фароғат………………………………………………………………………….
3.5 Стратегия ва вазифаҳои соҳаҳои иҷтимоӣ……
………………………………………………
4. Инфрасохтор …………………………………………………………………………………
4.1 Обтаъминкунӣ ва хизматрасониҳои рифоҳӣ………………………………………….
4.2 Хоҷагии манзилию коммуналӣ………………………………………………………….
4.3 Нақлиёт ва коммуникатсия...
4.5. Стратегия ва вазифаҳои соҳаҳоли инфрасохтор………………………………………
Боби 5. Ҳифзи муҳити зист ва ҲФ……………………………………………………………
5.1. Стратегия ва вазифаҳои соҳаи ҳифзи муҳити зист ва ҲФ……………………
Боби 6. Таъминоти захиравӣ…………………………………………………………………
Боби 7. Мониторинг ва арзёбӣ……………………………………………………………

Истилоҳоти ихтисоршуда

ВРИС	Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон
МИҲД	Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ
БРСММ	Барномаи рушди Созмони Миллали Муттаҳид
БРН	Барномаи Рушди Ноҳия
DFID	Департаменти Британияи Кабир оид ба рушди байналмиллалӣ
ГТ	Гурӯҳи ташаббускор
ГК	Гурӯҳи корӣ
КАТС	Кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ
КДФ ОК	Корхонаи давлатии фаръии обтаъминкунӣ ва канализатсия
МваА	Мониторинг ва арзёбӣ
НРҶ	Нақшаи Рушди ҷамоат
НОБ	Нерӯгоҳи обии барқӣ
СМваА	Системаи мониторинг ва арзёбӣ
ММД	Маҷмуи Маҳсулоти Дохилӣ
МДҶ	Маркази дастгирии ҷамоат
ЛКТ	Литсейи касбӣ техникӣ
ПСМ	Партовҳои сахти маишӣ
СМР	Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030
СБСНМ	Стратегияи баланд бардоштани сатҳи некуаҳволии мардуми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2015
СХМ	Соҳибкории хурду миёна
СШН	Сирояти шадиди роҳи нафас
ТҒД	Ташкилотҳои ғайридавлатӣ
ҲРҲ	Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола
GIZ	Агентии Олмон оид ба ҳамкории техникӣ
ШРН	Шӯрои рушди ноҳия
ҶСШП	Ҷамияти саҳомии шакли пӯшида
ҶС	Ҷамъияти саҳҳомӣ

Сухани ифтитоҳии Раиси ноҳияи Зафаробод – Арбобзода Қ.Н.

Азхудкунии заминҳои Мирзочӯл дар саҳифаҳои таърихи халқи тоҷик авроқи нав кушод. Дар зарфи камтар аз ним аср, дар чӯлу биёбони лабташнаи синабирён, ноҳияи озода ва шукуфоне қомат афрохт, ки бо чунин суръат ва шуҷоат амалӣ намудани ин қадар созандагию бунёдкориҳо дар ин сарзамин ба назари кас мӯъҷизае ҳайратовар менамояд ва корнамоиҳои насли калонсол имрӯзиёнро ба худ мафтун месозад. Ҳамаи ин созандагию бунёдкорӣ ва диловариҳои фотеҳони Мирзочӯли тоҷик, лоиқи таҳсину қадршиносӣ ва мактаби бузурги тарбияи наслҳои имрӯзу фардо мебошад.

Давоми солҳои азхудкунӣ (1959-1991) ба андозаи зиёда аз 400 миллион сӯм маблағгузории сохтмонӣ азхуд карда шуда, бештар аз 478 ҳазор метри мураббаъ манзилгоҳҳо ва дигар иншоотҳои таъиноти истеҳсолӣ ва фарҳангию маишӣ сохта ба истифода дода шуданд. Зиёда аз 36 ҳазор гектар заминҳо азхуд гардиданд, 8 шаҳракҳои замонавии дорои ҳамаи шароити зиндагӣ, 18 деҳаҳо ва нуқтаҳои аҳолинишин, ки онҳоро 5 ҷамоатҳои шаҳраку деҳот муттаҳид месозанд, 580 километр хатҳои коллекторӣ-дренаҷӣ, 213 километр шабакаи обёрии байни хоҷагӣ, 673 километр шабакаҳои дохили хоҷагӣ, садҳо километр роҳҳои автомобилгард, зиёда аз 300 километр хатҳои барқ ва 205 километр хатҳои гази табиӣ сохта ба истифода дода шуданд.

Давоми 20 соли аввали мавҷудияти ноҳия тамоми хароҷотҳое, ки барои бунёди он масраф гардида буд, пӯшонида шуда, соҳаи асосии он-кишоварзӣ ба соҳаи сердаромад табдил ёфт. Аз оғози азхудкунии заминҳои навкорам то имрӯз, деҳқонони ноҳия бештар аз 1 миллиону 350 ҳазор тонна пахта, 150 ҳазор тонна сабзавот, 420 ҳазор тонна полезӣ, 88 ҳазор тонна гӯшт ва 149 ҳазор тонна шир истеҳсол намуданд.

Давоми солҳои азхудкунӣ ва истиқлолияти давлатӣ, баҳри рушду нумӯи соҳаҳои маориф, тандурустӣ ва фарҳанг корҳои назаррас ба сомон расонида шудаанд. Феълан дар 4 муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ, 26 мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, 2 литсей ва 1 гимназия 12930 нафар хонандагон ва дар 4 муассисаҳои томактабӣ 580 нафар фарзандони мардуми ноҳия таълиму тарбия мегиранд.

Дар шаҳрак ва деҳот 9 адад қасрҳои фарҳангии замонавии ҳар яке дорои 400-600 ҷои нишаст, 14 адад китобхонаҳо бо фонди умумии 111 ҳазор нусха адабиёти гуногун ва 1 мактаби мусиқӣ ба аҳолӣ хизмат мерасонанд.

Ҳамаи ин дастовардҳои азим ба шарофати ғамхорҳои доимии ҳукумати кишвар ва меҳнати ҷонфидоёнаи фотеҳони Мирзочӯл муяссар гардид.

Бояд тазаккур дод, ки пас аз пошхӯрии давлати абарқудрати Шӯравӣ ва гусаста шудани робитаҳои иқтисодӣ, бисёр арзишҳо мафҳуми нав пайдо карда, соҳаҳои хоҷагии халқ ба таҷдид мувоҷеҳ гаштанд. Минбаъд хоҷагиҳои калони пахтакорӣ, ки аз тарафи давлат маблағгузорӣ карда мешуданд, бо услуб ва қолабҳои кӯҳна фаъолият бурда наметавонистанд. Маҳз бо ҳамин сабабҳо дар мобайни солҳои навадум истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, аз ҷумла пахта тадриҷан паст гардида, соли 1996 хоҷагиҳои ноҳия ҳамагӣ 8500 тонна пахта истеҳсол намуданд.

Ҳаёт ва воқеият боисрор тақозо менамуд, ки бояд дар соҳа ислоҳоти ногузире ба амал ояд ва 25 июни соли 1996 Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон №522 «Дар бораи ислоҳоти ташкилоту корхонаҳои кишоварзӣ» ба нашр расид. Дар Зафаробод деҳқонони номӣ ва асил ин ҳуҷҷати муҳимро интизор буданд ва табиист, ки дар ҷумҳурӣ ва вилоят нахустин шуда, ба ислоҳот шурӯъ намуданд.

Аз соли 1996 сар карда, дар ноҳия ташкилёбии хоҷагиҳои кооперативии истеҳсолӣ ва деҳқонӣ авҷ гирифт. Деҳқонони шарафманди ноҳияи Зафаробод дар вилояти Суғд ва ҷумҳурӣ яке аз нахустинҳо шуда, мутобиқи Фармони Президенти кишвар ислоҳоти соҳаро оғоз намуданд. Соли аввал 3 хоҷагии ҷамоавӣ: «Дон», «Наврӯз» дар ҷамоати шаҳраки Ҳ.Алиев, «Бахт» дар ҷамоати шаҳраки Зафаробод, «Сурхоб» дар ҷамоати шаҳраки Меҳнатобод ба тариқи таҷриба ба фаъолият оғоз намуда, худи ҳамон сол афзалияти шаклҳои нави хоҷагидориро дар муқоиса бо хоҷагиҳои калонҳаҷми давлатӣ нишон доданд. Агар хоҷагиҳои давлатӣ дар охири сол ба ҳосилнокии 13-16 сентнер пахта ноил гардида бошанд, ҳосилнокии пахта дар хоҷагиҳои кишоварзии «Дон» - 35,2, «Бахт» -32,4, «Сурхоб» 34,9 ва «Наврӯз» 32,8 сентнерро ташкил намуд, ки ҳатто солҳои шӯравӣ, ҷомеаҳои меҳнатии ин хоҷагиҳои ҷамоавӣ, ки ба сифати бригадаҳои пахтакорӣ фаъолият доштанд, ба ин миқдор пахта истеҳсол накарда буданд.

Ба манфиати истеҳсолкунандаи неъматҳои моддӣ – деҳқон равона будани ислоҳоти соҳаро аҳли заҳмат хеле зуд дарк карданд ва аз соли 1997 сар карда, дар ноҳия ташкил

намудани шаклҳои нави хоҷагидорӣ – хоҷагиҳои ҷамоавӣ ва деҳқонӣ авҷ гирифт. Дар ҳар хоҷагии давлатии ба ислоҳот фарогирифташуда, саҳми коргарону хизматчиён муайян карда шуданд. Ба хоҷагиҳои навташкил мувофиқи саҳми аъзоёнашон замин, техника, бошишгоҳҳо, иншоотҳои обрасон ва дигар воситаҳои асосӣ одилона тақсим карда шуданд, ки ба фаъолияти босамари онҳо мусоидат намуд. Ҳар соли минбаъда афзалияти пурраи хоҷагиҳои ҷамоавию деҳқонӣ нисбати хоҷагиҳои амалкунандаи давлатӣ дар истеҳсоли маҳсулот ва нишондиҳандаҳои иқтисодӣ амиқтар аён мегардид ва шумораи онҳо меафзуд. Дар натиҷа деҳқонони ноҳия соли 2003 - 28120 тонна, соли 2004 -29820 тонна ва соли 2005 -30039 тонна пахта истеҳсол намуданд, ки нисбати солҳои қабл аз ислоҳот беш аз дуюним маротиба зиёд буд. Солҳои минбаъда низ фаъолияти хоҷагиҳои деҳқонию ҷамоавӣ равнақ ёфтанд.

Қайд кардан ба маврид аст, ки тайи ин солҳо, даҳҳо хоҷагиҳои аз ҷиҳати иқтисодӣ мустаҳками ҷамоавию деҳқонӣ ташаккул ёфтанд, ки бо шаклу усулҳои нави меҳнат, ҳосили фаровони зироатҳои кишоварзӣ дар ноҳия ва вилоят, ҳамчун мактаби таҷрибаи пешқадами кишоварзӣ эътироф гардидаанд.

Таҳлилу омӯзиши вазъи иҷтимоию иқтисодии ноҳия нишон медиҳад, ки афзоиши босуръати нуфуси аҳолӣ ба чашм расида, ҳолати феълии иҷтимоӣ, андешидани чораҳои таъхирнопазирро тақозо менамояд. Ҳамзамон дар соҳаи кишоварзӣ - бад шудани ҳолати мелиоративии заминҳо, фарсудагии системаи ирригатсионӣ, нокифоягии заҳрхимикатҳо, нокифоягии техникаҳои кишоварзӣ, дар соҳаи маориф - набудани техникаи электронӣ ва пайваст набудани онҳо ба шабакаи Интернет, дар сохтори тандурустӣ - суст будани заминаи моддию техникии муассисаҳои табобатӣ ва корношоям шудани таҷҳизоти ташхиси тиббӣ, норасоии таҷҳизоти замонавии ташхисию табобатӣ, баланд шудани сатҳи паҳншавии касалиҳои сироятӣ, ҳодисаҳои фавти модару кӯдак, иштироки маҳдуди бахши хусусӣ, дар самти тарбияи ҷавонон - набудани марказҳои ҷавонон ва комплексҳои варзишӣ дар деҳот, бекорӣ дар байни ҷавонон ва ба муҳоҷирати меҳнатӣ рафтани онҳо, дар соҳаи обтаъминкунӣ - норасоии оби нӯшокӣ, кӯҳнашавииии таҷҳизоти пойгоҳҳо ва фарсудагии қубурҳои интиқоли обу ташноб ва техникаву нақлиёти муассисаҳои обтаъминкунӣ, аз ҷумлаи проблемаҳои муҳиму ҳалталаби иҷтимоию иқтисодӣ маҳсуб меёбанд.

Татбиқ ва таҳкими усулҳои нисбатан самарабахши паст кардани сатҳи камбизоатӣ, таҳияи барномаҳои рушди соҳаҳои мухталифи хоҷагии халқ ва татбиқи амалии онҳо, истифодаи имкониятҳои низоми институтсионалӣ бо мақсади муттаҳид намудан ва ҳамоҳангсозии иқдомоти мақомоти давлатӣ, сармоягузорони ватаниву хориҷӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ дар атрофи масъалаҳои ҳалталаб, мақсади барномаи рушди ноҳияи Зафаробод буда, барои куллан паст кардани сатҳи камбизоатӣ, низоми мураттаби фаъолият, сафарбар намудани иқтидору имкониятҳои мавҷуда бобати рушди устувори иқтисодиёту таъмини амнияти иқтисодӣ ва ободонии диёр заминаи мусоид гузошта метавонад.

Худи ман аз таҳияи «Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳия барои солҳои 2016-2020» сарфароз буда, тамоми кӯшишу ғайрати худ ва ҳамчунин кормандони худро барои расидан ба ҳадафҳои Барнома равона менамоям. Инчунин, ҳамаи сохторҳои ноҳиявӣ, иҷроиш ва амалӣ гардидани ин Барномаро дастгирӣ менамоянд.

Чуноне, ки аз Барномаи рушди ноҳия бармеояд, барои амалӣ гардидани он, корҳои зиёдеро ба анҷом расонидан лозим аст. Роҳбарияти ноҳия ба ҳалли ҳамаи ин мушкилотҳо чораҳои заруриро андешида, барои амалӣ намудани Барнома саҳми худро мегузорад.

Баробари ин, аз ҳамаи ташкилоту созмонҳои дохиливу хориҷӣ хоҳиш менамоям, ки барои дар амал тадбиқ намудани Барномаи мазкур саҳмгузорӣ намоянд.

Ман ба Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар таҳияи стратегияи рушди ноҳия саҳми назаррас гузошта, ба гурӯҳи кории вилоятӣ ва ноҳиявӣ кӯмаки машваратӣ расониданд ва бо ҷамоатҳои шаҳраку деҳот ва ташкилоту муассисаҳои ноҳия ҳамкорӣ намуда, ин Барномаро тарҳрезӣ кардаанд, эҳтиромона арзи сипос менамоям. Ҳамчунин ба ҳамаи онҳое, ки дар таҳияи ин Барномаи муҳим ва бомаврид саҳми худро гузоштаанд, миннатдории худро иброз менамоям.

Ба диққататон ташаккур!

Пешгуфтор

Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020 (баъдан Барнома) тибқи "Дастурамали методӣ оид ба таҳия ва татбиқи барномаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии рушди шаҳру ноҳияҳо ва нақшаҳои рушди ҷамоатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон", ки аз ҷониби Вазорати рушди иқтисод ва савдо пешниҳод шудааст, бо назардошти сиёсати давлат ва ҳуҷҷатҳои муҳими стратегӣ, аз қабили "Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола", «Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2015», «Стратегияи баланд бардоштани сатҳи некуаҳволии мардуми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2015», барномаҳои миллӣ ва соҳавӣ тартиб дода шудааст.

Барнома аз тарафи гурӯҳи кории ноҳияи Зафаробод, дар ҳамкорӣ бо мутахассисони соҳавӣ, ҷалби васеи ҷомеаи шаҳрвандӣ, бахши хусусӣ ва ҷамъиятӣ таҳия шудааст.

Ҳадафи асосии Барнома - баланд бардоштани сатҳи некӯаҳволии аҳолӣ дар натиҷаи рушди иҷтимоӣ ва иқтисодии фаъол ва устувори ноҳия аст. Ба он метавон, тавассути дар амал татбиқ намудани самтҳои афзалиятнок ва тақвият бахшидани ҳамаи соҳаҳои асосии хоҷагии халқи ноҳия ноил гашт.

Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020" 106 лоиҳа ба маблағи 144,2 млн сомониро дар бар мегирад. Аз шумораи умумии лоиҳаҳо 26 -тои он ба маблағи 71,4 млн. сомонӣ ба бахши иқтисодӣ, 41 лоиҳа бо маблағи 32,6 млн. сомонӣ ба бахши иҷтимоӣ, 24 лоиҳа бо маблағи 34,6 млн. сомонӣ ба бахши инфрасохтор, 5 лоиҳа ба маблағи 4,8 млн сомонӣ ба бахши ҳифзи муҳити зист ва ҳолатҳои фавқуллода 10 лоиҳа ба маблағи 0,8 млн сомонӣ барои беҳтар намудани иқтидори идоракунӣ тааллуқ дорад.

Боби 1. Ҳолати умумӣ ва таҳлили вазъи воқеии ноҳияи Зафаробод

1.1. Сохтори маъмурӣ ва ҳудудии ноҳия

Ноҳияи Зафаробод дар қисмати шимолии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъ гардида, аз шимол бо ноҳияи Ховос, аз ҷануб бо ноҳияи Янгиобод, аз ғарб бо ноҳияи Зомини Ҷумҳурии Ӯзбекистон, аз шарқ бо ноҳияҳои Спитамен ва Ғончии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Бекободи Ҷумҳурии Ӯзбекистон ҳамсарҳад мебошад. Масоҳати ноҳия 441 километри мураббаъ буда, мутаносибан 1,69 фоизи масоҳати вилояти Суғдро ишғол менамояд. Шумораи аҳолии ноҳия, ба санаи 1-уми январи соли 2015-ӯм 67483 нафарро ташкил додааст. Зичии миёнаи ҷойгиршавии аҳолӣ дар ноҳияи Зафаробод дар 1 километри мураббаъ 153 нафар мебошад.

Аҳолии ноҳияро асосан намояндагони тоҷикон ва ӯзбекон ташкил намуда, намояндагони дигар миллатҳо низ дар он сукунат доранд.

Ноҳия аз 5 ҷамоат иборат мебошад.

1. Ҷамоати А.Ҷомӣ.
2. Ҷамоати деҳоти Меҳнатобод.
3. Ҷамоати деҳоти Зафаробод.
4. Ҷамоати деҳоти Ҳ.Алиев.
5. Ҷамоати деҳоти Равшан.

Харитаи ноҳия

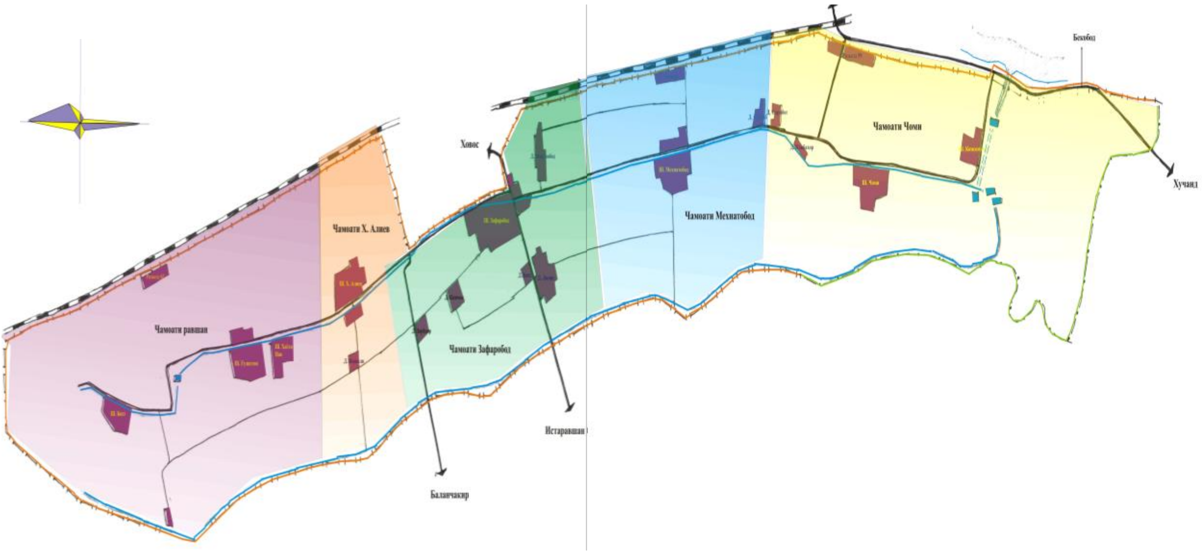

1.2. Шарҳи таърихию фарҳангӣ

Ноҳияи Зафаробод бо маркази маъмуриаш шаҳраки Зафаробод, бо Фармони Раёсати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 декабри соли 1965 таъсис дода шудааст. Қабл аз он, бо Фармони Раёсати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Ӯзбекистон аз 23 апрели соли 1959, як қисми биёбони Мирзочӯл ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бо майдони 50,5 ҳазор гектар дода шуд ва 1 июни ҳамон сол бо Фармони Раёсати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар бораи қабули 50,5 ҳазор гектар (дар асл 44 ҳазор гектар) биёбони Мирзочӯл қарори дахлдор қабул гардид ва мавзеи мазкур ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамроҳ карда шуд.

Давоми солҳои азхудкунии Мирзочӯл (соҳои 1959-1991) бештар аз 478 ҳазор метри мураббаъ манзилгоҳҳо ва дигар иншоотҳои таъиноти истеҳсолӣ ва фарҳангию маишӣ сохта ба истифода дода шуданд. Зиёда аз 36 ҳазор гектар заминҳо азхуд гардиданд, 8 шаҳракҳои замонавии дорои ҳамаи шароити зиндагӣ, 18 деҳаҳо ва нуқтаҳои аҳолинишин, ки онҳоро 5

ҷамоатҳои шаҳраку деҳот муттаҳид месозанд, 580 километр хатҳои коллекторӣ-дренаҷӣ, 213 километр шабакаҳои обёрии байни хоҷагӣ, 673 километр шабакаҳои дохили хоҷагӣ, садҳо километр роҳҳои автомобилгард, зиёда аз 300 километр хатҳои барқ ва 205 километр хатҳои гази табиӣ сохта ба истифода дода шуданд.

Ибтидои солҳои панҷоҳуми қарни гузашта, давлати абарқудрати Шӯравӣ ба мақсади таъмини корхонаҳои саноати сабуки мамлакат бо ашёи хоми пурқиммат-пахта барномаи доманадори азхудкунии заминҳои бекорхобидаи Мирзочӯлро оғоз намуд. Қабл аз ҳама, ҳалли проблемаи бо оби полезӣ таъмин намудани ин дашти фарохдоман дар миён меистод. Олимону мутахассисони варзида, сохтмони обанборро дар рӯдхонаи дарёи Сир, аз ҳисоби заминҳои ноҳияҳои Хуҷанду Конибодоми вилояти ҳамонвақтаи Ленинобод, мувофиқ донистанд. Миёнаҳои солҳои панҷоҳуми қарни гузашта, обанбори Қайроққум бо масоҳати 513 километри мураббаъ ва бо ғунҷоиши захираи оби солонаи – 4,2 километри мукааб сохта, барои обёрӣ намудани 300 ҳазор гектар заминҳои поёноби Ҷумҳуриҳои Ӯзбекистон, Қазоқистон ва Тоҷикистон, ба истифода дода шуд. Ба хотири азхудкунии даштҳои ташналаб, ҳазорҳо гектар заминҳои ҳосилхези ноҳияҳои зикргардида зери об монданд. Замини ҷудокардаи ҷумҳурии ҳамсоя ин талафотро каме ҳам бошад, ҷуброн намуд.

Имрӯз ҳангоми ба забон овардани номи Зафаробод, қабл аз ҳама дар тафаккури мардум як порчаи гулгулшукуфони кишвари Тоҷикистони азизамон, як саҳнаи ҷасоратҳо ва қаҳрамонии миллати тоҷик пайдо мегардад.

Дар мизони ақл намеғунҷад, ки дар як муддати кӯтоҳи таърихӣ, бо дастони мӯъҷизакори Ҳазрати Инсон, дар маконе, ки ғайр аз хори мағелону буттаи явшон чизе дигар намерӯид, ин гуна ободкорию бунёдкориҳо имконпазир гашта аст.

Дар ҳақиқат наслҳои калонсол-азхудкунандагони Мирзочӯли тоҷик бар ивази меҳнати қаҳрамонона, ватандӯстона, олиҳимматона ва ранҷу заҳматҳои азим, ноҳияе бунёд кардаанд, ки имрӯз фахри тоҷикистониён аст.

Дар муддати 30 соли аввал, ки таҳкурсии ноҳияи нав асосан гузошта шуда буд, дар ҷумҳурӣ минтақае арзи ҳастӣ намуд, ки ҳамчун ноҳияи ояндадори пахтакорӣ, дорои техника ва технологияи пешқадами коркард ва парвариши зироатҳои кишоварзӣ дар миқёси ҷумҳурӣ ва собиқ шӯравӣ овозадор гардид.

Тайи солҳои фатҳи Мирзочӯл дар дашти синабирён, пойгоҳҳои обкашии муқтадире ки дар як сония 48 метри кубӣ обро ба баландии 170 метр мекашанд, бунёд шуданд, ки дар ҷаҳони муосир ҳамто надоштанд. Дар як вақт, инчунин сохтмони каналҳои мӯҳташам бо арзи умумии беш аз 150 километр анҷом ёфтанд, азхудкунии заминҳои нопайдоканор, бунёди роҳҳо, хатҳои барқ, алоқа, сохтмони шаҳраку деҳаҳо бо манзилгоҳҳои замонавӣ, ташкил намудани хоҷагиҳои калони пахтакорӣ, фермаҳои чорводорӣ, муассисаҳои таълимӣ, фарҳангӣ, тандурустӣ, маишӣ, савдо ва ғайра бо суръат ва сифати баланд анҷом меёфтанд.

Имрӯз бо гузашти айём қаҳрамонӣ ва диловариҳои насли калонсоли фотеҳони Мирзочӯли тоҷикро, ки дар як ҷои холӣ, биёбони беоб, иқлими сӯзону бодҳои самум, дар муддати кӯтоҳи таърихӣ ноҳияи хушманзара, ободу файзбор ва ба номаш муносиби Зафарободро бунёд кардаанд, беихтиёр ёдовар шуда, ба қаҳрамониҳои бобоёну падарон аҳсан мехонем.

Ватан корнамоиҳои фотеҳони Мирзочӯли тоҷикро ба таври ҳаққонӣ қадр намуд. Бо Фармони Раёсати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 декабри соли 1965 ноҳияи навбунёди Зафаробод бо маркази маъмуриаш шаҳраки Зафаробод таъсис дода шуд.

Ба санаи 1 январи соли 2011 дар ноҳия 5 ҷамоат, аз ҷумла 3 ҷамоати шаҳрак ва 2 ҷамоати деҳа фаъолият доранд.

Давоми 20 соли аввали мавҷудияти ноҳия тамоми хароҷотҳое, ки барои бунёди он масраф гардида буд, пӯшонида шуда, соҳаи асосии он-кишоварзӣ ба соҳаи сердаромад табдил ёфт. Аз оғози азхудкунии заминҳои навкорам то имрӯз деҳқонони ноҳия бештар аз 1 миллиону 350 ҳазор тонна пахта, 150 ҳазор тонна сабзавот, 420 ҳазор тонна полезӣ, 88 ҳазор тонна гӯшт, 149 ҳазор тонна шир истеҳсол намуданд.

Аз соли 1997 совхозу хоҷагиҳои давлатии ноҳия тибқи Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ислоҳоти соҳаи кишоварзӣ» ба таҷдидшавӣ оғоз намуданд. Дар ноҳия ташкил намудани шаклҳои нави хоҷагидорӣ – хоҷагиҳои ҷамоавӣ ва деҳқонӣ авҷ гирифт. Дар ҳар хоҷагии давлатии ба ислоҳот фарогирифташуда саҳми коргарону хизматчиён муайян карда шуданд. Ба хоҷагиҳои навташкил мувофиқи саҳми аъзоёнашон замин, техника, бошишгоҳҳо, иншоотҳои обрасон ва дигар воситаҳои асосӣ одилона тақсим карда шуданд, ки ба фаъолияти босамари онҳо мусоидат намуд. Ҳар соли минбаъда афзалияти пурраи хоҷагиҳои ҷамоавию деҳқонӣ нисбати хоҷагиҳои амалкунандаи давлатӣ дар истеҳсоли маҳсулот ва нишондиҳандаҳои

иқтисодӣ амиқтар аён мегардид ва шумораи онҳо меафзуд. Дар натиҷа деҳқонони ноҳия соли 2003 -28120 тонна, соли 2004 -29820 тонна ва соли 2005 -30039 тонна пахта истеҳсол намуданд, ки нисбати солҳои қабл аз ислоҳот беш аз дуюним маротиба зиёд буд. Солҳои минбаъда низ фаъолияти хоҷагиҳои деҳқонию ҷамоавӣ равнақ ёфтанд.

Бояд қайд намуд, ки пеш аз аз таҷдид дар ноҳия 10 адад хоҷагиҳои давлатӣ фаъолият менамуданд, ки онҳо ба кишту кори зиёда аз 30 ҳазор гектар замин машғул буданд. Айни ҳол бошад, ин миқдор замин ба 3500 адад хоҷагиҳои деҳқонӣ тақсим карда шудааст.

Ба 1 январи соли 2015 масоҳати умумии заминҳои кишоварзии ноҳия 35807 гектарро ташкил менамояд, ки аз он заминҳои корам 30597 га (85,4%), аз ҷумла 30484 га (85,1%) заминҳои корами обӣ, дарахтони бисёрсола 642 га (3,6 %), чарогоҳ 732 га (2,0 %) ва майдони заминҳои боир 958 га (2,7 %) мебошад.

Қайд кардан ба маврид аст, ки тайи ин солҳо даҳҳо хоҷагиҳои аз ҷиҳати иқтисодӣ мустаҳками ҷамоавию деҳқонӣ ташаккул ёфтанд, ки бо шаклу усулҳои нави меҳнат, ҳосили фаровони зироатҳои кишоварзӣ дар ноҳия ва вилоят ҳамчун мактаби таҷрибаи пешқадами кишоварзӣ эътироф гардидаанд.

Дар маҷмӯъ амалӣ гардонидани ислоҳот ба минбаъд ташаккул ва рушд ёфтани соҳа, ба истифодаи самараноки замин мусоидат намуда, ба тарбияи кишоварзони насли нав, ки фаъолият ва тафаккурашон ҷавобгӯи иқтисодиёти бозоргонӣ мебошад, роҳ кушод.

Соҳибистиқлолии кишвар ба рушди саноати ноҳия асос гузошт. Солҳои қаблӣ, соҳаи саноат ба маънои томаш дар ноҳия вуҷуд надошт. Тӯли солҳои 2001-2014-ум, дар минтақаҳои гуногуни ноҳия 7 заводи пахтатозакунӣ, 4 заводи равғанбарорӣ, 1 адад фабрикаи нассоҷӣ сохта ба истифода дода шуданд, ки аз як тараф ба коркарди ашёи хоми истеҳсоли худӣ мусоидат намуда бошад, аз тарафи дигар барои ғанӣ гардонидани буҷети ноҳия кӯмак менамояд. Инчунин дар ноҳия 3 ташкилотҳои сохтмонӣ, 28 муассисаҳои хизматрасонӣ ва 1 муассисаи нақлиётӣ амал мекунанд.

Давоми солҳои азхудкунӣ ва истиқлолияти давлатӣ, баҳри рушду нумӯи соҳаҳои маориф, тандурустӣ ва фарҳанг корҳои назаррас ба сомон расонида шудаанд. Феълан дар 4 муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ, 26 мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, 2 литсей ва 1 гимназия, 12930 нафар хонандагон ва дар 3 адад муассисаҳои томактабӣ, 580 нафар фарзандони мардуми ноҳия таълиму тарбия мегиранд.

Дар шаҳрак ва деҳот 9 адад қасрҳои фарҳангии замонавии ҳар яке дорои 400-600 ҷои нишаст, 14 адад китобхонаҳо бо фонди умумии зиёда аз 111 ҳазор нусха адабиёти гуногун ва 1 мактаби мусиқӣ ба аҳолӣ хизмат мерасонанд.

Дар ноҳия 38 адад муассисаҳои тандурустӣ фаъолият мебаранд. Аз ҷумла, 1 беморхонаи марказии дорои 295 кат, 2 беморхонаи минтақавии дорои 15 кат, 1 маркази рӯҳшиносии дорои 10 кат, 1 маркази мубориза бар зидди бемории сили дорои 10 кат, 1 маркази саломатии ноҳия, 8 марказҳои саломатии деҳот, 10 хонаҳои саломатӣ, 1 шӯъбаи ёрии таъҷилӣ, 4 дорухона, 10 нуқтаҳои фелдшерӣ ва 1 маркази назорати давлатии санитарӣ-эпидемиологӣ.

1.3. Шароитҳои табиӣ ва иқлим

Ноҳияи Зафаробод дар водии Фарғона ҷойгир буда, ба он бештар бодҳои аз ҷониби шимолу ғарб вазанда таъсир мерасонанд. Иқлими ноҳия хушк (ҳарорати максималӣ аз +30 то +40 дараҷа ва ҳарорати минималӣ дар фасли сармо аз -10 то -15 дараҷа) мебошад.

Ноҳияи Зафаробод аз шимол бо ноҳияи Хавос, аз ҷануб бо ноҳияи Янгиобод, аз ғарб бо ноҳияи Зомини Ҷумҳурии Ӯзбекистон, аз шарқ бо ноҳияҳои Спитамен ва Ғончии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ноҳияи Бекободи Ҷумҳурии Ӯзбекистон, ҳамсарҳад аст.

Иқлими ноҳия ниҳоят континенталӣ буда, зимистонаш се моҳ тӯл мекашад. Боришот дар ҳудуди ноҳия кам буда, ин омил барои кишту кор мусоидат менамояд. Беҳтарин мавсими кишт тирамоҳу баҳор ба ҳисоб меравад. Иқлими ноҳия барои парвариши парранда ва чорводорӣ мувофиқ мебошад. Инчунин барои дар фасли сармо ташкил намудани гармхонаҳо, имконияту шароитҳо мавҷуд аст.

Ноҳия манбаъ ва захираҳои обӣ надошта, пурра, ба таври сунъӣ, тавассути пойгоҳҳои муқтадири обкашӣ ва ду канали магистралии ТМ-1 ва ТМ-2, ки ҳар яке ба дарозии 70-75 километр тӯл кашидаанд ва ибтидои солҳои шастум сохта ба кор даровaрда шудаанд, обёрӣ карда мешавад.

Дар зарфи камтар аз ним аср дар чӯлу биёбони лабташнаи синабирён ноҳияи озода ва шукуфоне қомат афрохт, ки бо чунин суръат ва шуҷоат бунёд намудани ин қадар созандагию бунёдкориҳо дар ин сарзамин ба назари кас мӯъҷизае ҳайратовар менамояд ва корнамоиҳои насли калонсол имрӯзиёнро ба худ мафтун месозад. Ҳамаи ин созандагию бунёдкорӣ ва диловариҳои фотеҳони Мирзочӯли тоҷик, лоиқи таҳсину қадршиносӣ ва мактаби бузурги тарбияи наслҳои имрӯзу фардо мебошад.

Масофа аз маркази ноҳия то маркази вилоят 94 км ва то маркази ҷумҳурӣ 350 км мебошад.

1.4. Вазъи демографӣ

Шумораи аҳолии ноҳияи Зафаробод дар охири соли 2014-ум 67483 нафарро ташкил додааст. Аз шумораи умумии аҳолии ноҳия, 37001 нафар ё 54,8 фоиз дар шаҳрак ва 30482 нафар (ё 45,2 фоиз) дар деҳот зиндагӣ мекунанд.

Ҷадвали №1. Шумораи аҳолии муқимии ноҳияи Зафаробод (дар охири сол).

№	Номгӯй	Ҳисобот (нафар)				Суръати афзоиши миёнаи солона (фоиз)			
		2000	2010	2014	2015	2010-2000	2014-2000	2015-2000	2015-2010
	Ҳамагӣ аҳолӣ	**48318**	**60241**	**67483**	**68850**	**124,7**	**139,7**	**142,5**	**114,3**
1	Аз ҷумла, аҳолии шаҳрӣ	26409	32741	37001	37740	124,0	140,1	142,9	115,3
2	Аҳолии деҳот	21909	27500	30482	31110	125,5	139,1	142,0	113,1

Дурнамои аҳолӣ барои то соли 2020

Нишондиҳандаҳо	Ҳисобот	Баҳодиҳӣ	Дурнамо					(%)
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020 нисбати 2014
Шумораи аҳолӣ ба ҳисоби миёнаи солона (ҳазор нафар) – ҳамагӣ	**67,5**	**68,9**	**70,2**	**71,6**	**73,1**	**74,5**	**76,0**	**112,6**
аз он ҷумла:								
шаҳрӣ	37,0	37,7	38,5	39,3	40,0	40,9	41,7	112,6
деҳотӣ	30,5	31,1	31,7	32,4	33,0	33,7	34,3	112,6

Дар соли 2014 дар ноҳия 1845 нафар таваллуд шуда, шумораи вафот ба 246 нафар расидааст.

Ҳангоми то соли 2020 дар сатҳи нишондиҳандаҳои солҳои 2010-2015 нигоҳ дошта шудани суръати афзоиши аҳолӣ, шумораи аҳолии муқимӣ дар ибтидои соли 2016 – 68,9 ҳазор нафар ва дар охири соли 2020 – 76,0 ҳазор нафарро ташкил медиҳад, ки назар ба соли 2010 ба миқдори 15,8 ҳазор нафар ё 26,2 фоиз, афзоиш меёбад. Дар ҳудуди ноҳияи Зафаробод 13182 хонавода истиқомат менамояд.

Дар ноҳия 3 ҷамоати шаҳрак ва 2 ҷамоати деҳот ва нуқтаҳои аҳолинишин фаъолият доранд.

Ҷадвали №2. Аҳолии ноҳия аз рӯи ҷамоатҳо.

№	Номгӯи деҳа ва ҷамоатҳо	Шумораи хоҷагӣ	Шумораи оила	Миқдори аҳолӣ	Аз ҷумла	
					мард	зан
Ҷамоати деҳоти ба номи А.Ҷомӣ						
1	д.Ҷомӣ	698	803	2888	1455	1433
2	д.Зарафшон	350	403	1543	774	769
3	д.Навбаҳор	201	231	895	430	465
4	д.Сарибоғ	111	128	418	209	209
5	д.Ҷавонӣ	336	386	444	223	221
	Ҷамъ:	1696	1950	6188	3091	3097
Ҷамоати шаҳраки Меҳнатобод						
1	ш.Меҳнатобод	2459	2828	10887	5867	5020
2	д.Сурхоб	108	124	413	206	207
3	д.Ҷавонӣ	128	147	441	209	232
	Ҷамъ:	2695	3099	11741	6282	5459
Ҷамоати шаҳраки Зафаробод						
1	ш.Зафаробод	2831	3256	16652	8146	8506
2	м.Бахт	294	338	1849	908	941
3	д.Логин	474	545	2806	1379	1427
4	д.Зафар	208	239	1232	627	605
5	д.Хайробод	241	277	1345	676	669
6	д.Зарбдор	112	129	576	274	302
	Ҷамъ:	**4160**	**4784**	**24460**	**12010**	**12450**
Ҷамоати шаҳраки ба номи Ҳ.Алиев						
1	ш.Ҳ.Алиев	1538	1769	9462	4677	4785
2	д.Чашмасор	160	184	789	389	400
	Ҷамъ:	**1698**	**1953**	**10251**	**5066**	**5185**
Ҷамоати деҳоти Равшан						
1	д.Орзу	206	237	818	393	425
2	д.Бахт	740	851	4337	2130	2207
3	д.Гулистон	1090	1254	5291	2550	2741
4	д.Ҳаёти Нав	804	925	3932	1597	2335
5	д.Наврӯз	93	107	465	219	246
	Ҷамъ:	**2933**	**3373**	**14843**	**6889**	**7954**
3	**Ҷамъи шаҳрак**	**6828**	**7852**	**37001**	**18690**	**18311**
18	**Ҷамъи деҳот**	**6354**	**7307**	**30482**	**14648**	**15834**
21	**Ҳамагӣ ноҳия**	**13182**	**15159**	**67483**	**33338**	**34145**

Аз рӯи ҳайати миллӣ, дар ноҳия тоҷикон 69 фоиз, ӯзбекон 25,0 фоиз, русҳо 0,26 фоиз, қирғизҳо 0,24 фоиз ва дигар миллатҳо 5,5 фоизро ташкил медиҳанд.

Дар ноҳия оиди дар амал татбиқ намудани сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳалли масъалаҳои муҳоҷирати дохилӣ ва экологӣ, давоми солҳои 2012-2014 аз ноҳияҳои Айнӣ 600 оила, Кӯҳистони Мастчоҳ 270 оила ва Ғончӣ 161 оила, ҳамаги 1031 оилаи муҳоҷирони дохилӣ ва экологи ба ноҳия кӯчонида шудаанд.

Дар соли 2016 115 оила, дар соли 2017 150 ва дар соли 2018 150 оилаи муҳоҷирон аз ноҳияҳои Ғончӣ, Спитамен ва Кӯҳистони Мастчоҳ ба ноҳия кӯчонида мешаванд.

Дар се соли охир афзоиши табиии аҳолии ноҳия ба назар мерасад.

Ҷадвали №3. Нишондиҳандаҳои асосии демографӣ

Солҳо	*Таваллуд*	*Шумораи фавт*	*Афзоиши табиии аҳолӣ*	*Афзоиши табиии аҳолӣ ба %*	*Шумории умумии аҳолӣ*
2012	1791	278	1513	2,4	64251
2013	1827	279	1548	2,4	65792
2014	1845	246	1599	2,4	67483

Маълумоти расмӣ нишон медиҳад, ки аз рӯи синну сол дар ноҳияи Зафаробод шумораи аҳолии то 14 сола 27,6%, аҳолии қобили меҳнат 44,8% ва аҳолии дар синни нафақа 27,6%-ро ташкил медиҳад.

Ҷадвали №4. Сохтори ҷинсӣ ва синну соли аҳолии ноҳияи Зафаробод дар соли 2014.

	Ҷамъ	*Аз ҷумла духтарон/занон*	*% духтарон/занон*
Наврасони то 14 сола (кӯдакон)	*19550*	*10034*	*51,3*
Миёнасолон	*43434*	*21825*	*50,2*
Аҳолии синну соли нафақа (63 мардон/58 занон) ва боло	*4499*	*2288*	*50,9*
Ҷамъ:	**67483**	**34145**	***50,6***

1.5 Тамоилҳои асосии иҷтимоию иқтисодии ноҳия.

Айни ҳол, дар ноҳияи Зафаробод 14 адад корхонаҳои саноатӣ, 3 адад ташкилотҳои сохтмонӣ, 1 корхона оиди таъмири роҳҳо, 3500 хоҷагиҳои деҳқонӣ, 135 кооперативҳои истеҳсолӣ, 24 хоҷагии ёрирасон, 4 муасисаҳои таҳсилоти томактабӣ, 26 мактаби таҳсилоти умумӣ, 2 литсей, 1 гимназия, 1 колеҷи омӯзгорӣ, 1 колеҷи политехникӣ, 2 олитсейи касбии техникӣ, 14 адад китобхонаҳои оммавӣ, 9 адад хонаҳои фарҳанг, 3 адад клуб, 1 мактаби мусиқии бачагона фаъолият намуда, аз муассисаҳои тандурустӣ: Беморхонаи марказии ноҳия, 2 беморхонаи минтақавӣ, 1 маркази саломатии ноҳия, маркази ташаккули тарзи ҳаёти солим, маркази мубориза бар зидди касалии сил, 8 адад маркази саломатии деҳот, 10 хонаҳои саломатӣ ва хадамоти назорати давлатии санитарию эпидемиологӣ фаъолият менамоянд.

Маҳсулоти саноатии дар ноҳия истеҳсолгардида (нахи пахта ва ҷуроб) ба кишварҳои Руссия ва Эрон содирот гардида, маҳсулотҳои дигар (чигит, равғани пахта ва кунҷора) дар бозори дохилии ноҳия ва шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд ба фурӯш бароварда мешаванд. Бо истифода аз захираҳои фаровони ашёи хоми маҳаллӣ, дар сурати ҷалби сармоя ва ҳамкориҳои мутақобилан судманд бо шарикони рушд, дар ноҳия корхонаи азими коркард бунёд намуда, барои мардум ҷойҳои нави корӣ ташкил гардида, ба паст шудани сатҳи камбизоатӣ таъсири ҷиддӣ расонидан мумкин аст.

Самти дигари рушди ноҳия соҳаи кишоварзӣ, аз ҷумла растанипарварӣ ва чорводорӣ мебошад. Ноҳияи Зафаробод дорои 35807 га заминҳои кишоварзӣ, аз ҷумла 30597 га заминҳои корам, 1288 га майдони дарахтҳои бисёрсола, 732 га чарогоҳ ва 958 га заминҳои боир мебошад. Барои парвариши пахта ва ғалладона, аз ҷумла шолӣ, сабзавот, меваю ангур ва ҳамчунин, парвариши чорво шароити мусоид ва имкониятҳои васеъ мавҷуд аст. Оид ба ин масъала ва мушкилиҳои мавчудаи соҳа дар боби кишоварзӣ маълумот дода мешавад.

Дар соҳаи маориф сифати таълим дар бисёр макотиби деҳот ва норасоии омӯзгорони ихтисосманд дар онҳо, боиси нигаронӣ аст. Дар деҳот шабакаи муассисаҳои хизматрасонӣ нокифоя мебошанд.

Ҳарчанд шабакаи муассисаҳои табобатӣ саросари шаҳраку деҳоти ноҳияро фаро гирифтааст, ҳанӯз садҳо нафар ба маркази вилояту ҷумҳурӣ барои ташхису табобати босифат меравaнд.

Роҳҳои маҳаллӣ солҳои сол таъмир нашуда, таъминот бо барқ дар фасли зимистон дар деҳот нокифоя мебошад ва ин омил дастрасии аҳолиро ба ахбор маҳдуд менамояд.

Маҷмӯи маҳсулоти кишоварзии ноҳия дар соли 2014-ӯм 250 млн. 892 ҳазор сомониро ташкил дода, нисбат ба соли 2003-ӯм 111,5 фоиз афзоиш ёфтааст ва ба маблағи 25 млн. 859 ҳазор сомонӣ зиёд мебошад.

1.6. Ояндабинии *ноҳияи Зафаробод (Тассавуроти ояндаи ноҳия)*

Ноҳияи Зафаробод - яке аз ноҳияҳои рушдёфтаи Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, маркази муосири коркарди маҳсулоти кишоварзию саноатӣ, дорои инфрасохтори хуби иҷтимоию иқтисодӣ, фазои мусоиди сармоягузорӣ ва соҳибкории хурду миёна, бо ҳолати хуби экологӣ, ки ҳаёти арзанда ва солими аҳолиро таъмин менамояд.

Биниши мазкур дар асоси таҳлили тарафҳои қавӣ ва заифи ноҳия, инчунин бо назардошти имкониятҳои беруна ва таҳдидҳо таҳия гаштааст.

Ҷадвали №5.Таҳлили вазъи умумии ноҳияи Зафаробод (SWOT)

Ҷиҳатҳои қавӣ	***Ҷиҳатҳои заиф***
Мавҷудияти: Захираҳои калони замини корами обӣ. Иқлими хуб. Мавҷудияти ашёи хоми кишоварзӣ (пахта, мева, сабзавот, полезӣ, шир ва гӯшт). Мавҷудияти иншоотҳои саноатӣ. Давраи вегетатсионии дароз. Мутахассисҳои зиёди баландихтисос. Коммуникасияҳои муҳандисӣ (роҳҳо, каналҳо ва ғайра). Шӯрнокии пасти замин. Мавҷудияти донишкадаҳои миёнаи махсус (Коллеҷи политехникӣ, коллеҷи омӯзгорӣ ва литсейҳои саноати кишоварзӣ ва касбию техникӣ). Релефи ҳамвор (набудани кӯҳ). Мавҷудияти иншоотҳои селрав.	Норасоии оби нӯшокӣ ва полезӣ. Фарсудагии иншоотҳои ирригатсионӣ. Обёрии сунъӣ. Набудани корхонаҳои саноатие, ки тӯли сол пурра кор мекунанд. Дар мавқеи бунбаст қарор доштани ноҳия. Норасоии қувваи корӣ. Дурии ноҳия аз маркази вилоят. Тӯли дарози хатти сарҳадӣ. Маҳдудияти роҳҳои транзитӣ бо воситаи давлати ҳамсоя - Ӯзбакистон. Норасоии техникаи кишоварзӣ, нуриҳои минералӣ ва сӯзишворӣ. Нокифоягии дарахтзорҳои муҳофизавии ҷангал. Набудани чарогоҳ. Норасоии манбаҳои оби нӯшокӣ ва сифати пасти оби нӯшокӣ. Норасоии мутахассисони тиб ва таҷҳизотҳои муосири тиб. Мавҷудияти дамбаҳои сел дар мавзеъҳои аҳолинишин. Норасоии таҷҳизотҳои полиграфӣ. Норасоии иншоотҳои варзишӣ (варзишгоҳ ва толорҳои варзишӣ). Дастрас набудани барномаҳои иттилоотии телевизиони вилоятӣ. Норасоии сармоягузорон. Набудани танзими муҳоҷирати меҳнатӣ. Зиёдшавии ҳаҷми бақияи қарзҳои андоз.
Имкониятҳо	***Таҳдидҳо***
Ҷалби сармоягузорон. Дар оянда кушода шудани сарҳад бо Ӯзбакистон. Сохтмони гармхонаҳо. Ҷалби муҳоҷирони меҳнатӣ. Ба роҳ мондани ҳамкорӣ бо ташкилотҳои байналхалқӣ. Таҳияи Барномаи рушди ноҳия. Ба кор андохтани корхонаҳои нави коркарди маҳсулоти кишоварзӣ ва саноатӣ.	Чойгир будан дар минтақаи наздисарҳадӣ (Узбакистон). Баландравии фоизи қарзҳо ва таваррум. Баландравии тарифҳои об ва қувваи барқ. Бӯҳрони молиявию иқтисодӣ; Хавфи офатҳои табиӣ (сел, хушксолӣ) Таъсири манфии партови заводҳои Ҷумҳурии Ӯзбакистон. Баландшавии сатҳи обҳои зеризаминӣ. Ҳуҷуми ҳашаротҳо (малах) аз Ӯзбакистон.

Боби 2: ***Таҳлили ҳолат ва шарҳи стратегияи соҳаҳо.***

2.1. Иқтисодиёт.

2.1.1. Саноат.

Соҳаи саноати ноҳия яке аз ҷузъҳои таркибии саноати вилояти Суғд ба ҳисоб рафта, дар он коркарди маҳсулоти кишоварзӣ (пахта) нақши аввалиндараҷа дорад.

Мақсади асосии рушди саноати ноҳия, ин ташаккул ва баланд бардоштани рақобатпазирии маҳсулот ва сатҳи технологии истеҳсолот, таъмини истеҳсоли маҳсулоти ба талаботи замон ҷавобгӯй бо истифодаи технологияи пешқадам барои бозори дохилӣ, васеъ намудани номгӯи маҳсулот барои бозори беруна ва ба роҳ мондани истеҳсоли маҳсулоти аз пахта тайёршуда мебошад.

Дар ноҳия 14 корхонаи саноатӣ фаъолият мекунад, ки истеҳсоли маҳсулот дар онҳо бо ашёи хоми маҳаллӣ ба роҳ монда шудааст. Дар корхонаҳои мазкур, асосан коркарди пахта ва чигит ба роҳ монда шуда, дар онҳо 730 нафар коргарон фаъолият менамоянд. Дар давоми солҳои 2016-2020 афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот, дар ҳамаи корхонаҳои саноатӣ, бо назардошти шароити имрӯза ва вазъи иқтисодии ноҳия пешбинӣ гардидааст.

Иқтидори саноати ноҳия дар як сол истеҳсоли 35 ҳазор тонна нахи пахта ва 5 ҳазор тонна равған, 3 млн ҷуфт ҷӯроб мебошад.

Дар асл, дар корхонаҳои саноатии ноҳияи Зафаробод иқтидори истеҳсоли нахи пахта 6,3 ҳазор тонна ё 18 фоиз ва истеҳсоли равған 448 тонна ё 9,0 фоиз истифода бурда мешавад. Сабаби истифода набурдани иқтидорҳои мавҷуда, ин нокифоягии истеҳсол ва ҳосилнокии пасти пахта мебошад.

Лекин дар ноҳия, ҳамасола зиёда аз 8-10 ҳазор тонна ҷуворимакка, 8-9 ҳазор тонна полезӣ, 700-800 тонна мевагиҳо, 1000-1200 тонна гӯшт, 11-12 ҳазор тонна шир ва 50-60 тонна пашм истеҳсол мегардад ва зиёда аз 50-60 фоизи ин намуди маҳсулотҳо, ҳамчун ашёи хом ба бозоҳои беруна содирот мешаванд. Дар ҳолати ташкили коргоҳҳои хурди коркарди ин маҳсулотҳо, аз ҳисоби соҳибкорони маҳаллӣ 200-300 адад ҷойҳои нави корӣ таъсис дода шуда, маҳсулоти аслии натуралӣ дастраси мардум мегардад.

Инчунин корхонаҳои равғанбарорӣ пасмондаи равғанро, ки аз он собун истеҳсол мегардад ҳамчун партов истифода мебаранд. Дар ҳолати ташкили корхонаи хурди муттамаркази истеҳсоли собун ва риояи талаботҳои экологӣ-санитарӣ (дуртар аз маҳалҳои аҳолинишин), имконияти аҳолиро бо собуни хушсифат таъмин намуда, даҳҳо ҷойҳои кории нав муҳайё намудан, ба миён меояд.

Ҷадвали №6. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ.

№ т/б	Номгуи ташкилоту муассисахои саноати	2012	2013	2014
1	**ҶДММ Нику Хуҷанд (филиал)**	574,4	466,2	319,6
	ҷӯроб (ҳаз.дона)	303,8	360,5	292,7
2	**ҶДММ Шараф-1**	**7035,2**	11520,3	3724,2
	нахи пахта , тонна	766,6	1375,2	377
	Чигит, тонна	1345,9	2200,5	612
	Линт, тонна	15,9	34,9	10,7
	боқимонда хӯрока, тонна	50,6	80,6	22,7
3	**ҶСП «Деҳқон»**	6671,5	1596,4	5089,2
	нахи пахта , тонна	642,6	197,7	596,7
	Чигит, тонна	995,1	319,7	914
	Улюк, тонна	20,5	10,5	29,1
	Линт, тонна	35,3	3,7	14
	Пух, тонна	11,5	3,3	9,5
4	**ҶДММ Хубҷам ва К.**	5998,2	6406,0	6086,6
	нахи пахта , тонна	664,5	529,7	565,4

	Чигит, тонна	1069,4	888,9	906,8
	Улюк, тонна	46,4	22,9	31,1
	Линт, тонна	43,8	9	9,1
	Пух, тонна	15,9	7,3	8,1
	Равғани растанӣ, тонна		84,1	47,4
	Кунҷора, тонна		492,1	287,4
5	**ҶСП П.Пролетар-1**	21191,3	14564,3	13983,8
	нахи пахта , тонна	2458,2	1675,1	1472,8
	Чигит, тонна	4043,6	2512,6	2409
	Улюк, тонна	38,8	93,4	75,5
	Линт, тонна	124,8	23,2	26
	Пух, тонна	44,4	24,1	25,8
	боқимонда хӯрока, тонна	0,0	0	0
6	**ҶДММ "Зафаробод-Инвест**	860,3	16530,6	13980,0
	нахи пахта , тонна	104,4	1870	1549,5
	Чигит, тонна	173,4	2851	2440
	Улюк, тонна	6,6	79	74
	Линт, тонна	0,5	38,9	34,4
	Пух, тонна	0,5	33,2	26,8
7	**ҶСП Ҳазораи Сомон**	2280,0	1866,1	2396,3
	рав. раст. тонна	157,0	131,1	172,8
	Кунҷора, тонна	1057,9	842,2	1092,9
8	**ҶДММ "Эрудит"**	8122,9	2761,8	271,4
	нахи пахта , тонна	678,8	311,8	30,1
	Чигит, тонна	1073,6	498,8	48,2
	Улюк, тонна	14,8	10	1,3
	Линт, тонна	27,3	6,1	1
	Пух, тонна	14,8	5,5	0,3
	Равғани растанӣ, тонна	113,6	0	0
	Кунчора, тонна	663,3	0	0
9	**ҶДММ "Фаронак"**	9402,6	12003,4	10937,4
	нахи пахта , тонна	1259,2	1336	1354
	Чигит, тонна	2046,2	2165,4	2207,1
	Линт, тонна	33,1	38,9	39,2
	Пух, тонна	0,0	0	0
	боқимонда хӯрока, тонна	54,8	58,4	54,6
	Равғани растанӣ, тонна	56,8	41,8	36,5
	Кунчора, тонна	329,6	241,4	208,5
10	**ҶДММ Довуди Зафаробод**		1283,2	3667,8
	нахи пахта , тонна		154	428,5
	Чигит, тонна		238,3	675,2
	Улюк, тонна		4,8	11,9
	Линт, тонна		1,7	8,1
	Пух, тонна		0,9	7,7
11	**ҶДММ Исмоилиён-2013**	5184,2	4342,1	1230,5
	Равғани растанӣ, тонна	331,4	270	78
	Кунчора, тонна	1853,6	1580,6	450
12	**ҶДММ Озод-Д**		1158,2	467,8

	Равғани растанӣ, тонна		67,2	24,2
	Кунчора, тонна		387,7	139,5
13	**ҶДММ Фаровони Меҳнатобод**			1449,7
	Равғани растанӣ, тонна			89,2
	Кунчора, тонна			514,8
14	**ҶДММ Меҳроби Нуралӣ**		20,48	12,292
	Хишти блок, ҳазор дона		7,9	4,4
15	**Корхонаҳои шахсии аҳолӣ**	24118,4	24402,4	36466,6
	орд, тонна	992,2	1027,6	1135,6
	нон, тонна	2526,0	1961,2	1710,6
	Гӯшт, тонна		194,2	384,2
	Семичка, тонна			6,6
	Яхмос, тонна			17,4
	Маҳсулоти ширӣ, тонна			89,8
	Қаннодӣ, тонна			39,4
	Нос, тонна			3,2
	Хишти блок, ҳазор дона			427,2
	Дӯхтани либос, ҳазор дона			2,6

Ҷадвали №7. Нишондиҳандаҳои дурнамои рушди соҳаи саноат дар ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020. (млн. сомонӣ)

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015 баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбат и соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Саноат	102184	123602	134214	139644	147099	154653	162271	159
Маҳсулоти саноатӣ (корҳо хизматрасониҳо) бо нархҳои яклухти корхонаҳо дар корхонаҳои дорои шаклҳои гуногуни моликият – ҳамагӣ	102184	123602	134214	139644	147099	154653	162271	159
аз он ҷумла:								
дар корхонаҳои дорои шаклҳои моликияти давлатӣ								
дар корхонаҳои дорои ҳамаи шаклҳои моликияти ғайридавлатӣ	102184	123602	134214	139644	147099	154653	162271	159
ҶДММ "Неку Хуҷанд"	320	795	954	1113	1590	1749	1908	597
ҶДММ "Довуди Зафаробод"	3668	4549	4549	4591	4632	4715	4715	129
ҶДММ "Шараф-1"	3724	0	0	0	0	0	0	0
ҶСП "Деҳқон"	5089	6024	6196	6239	6282	6326	6369	125

ҶДММ Хубҷам ва Компания	6087	6513	6845	7014	7183	7264	7346	121
ҶДММ Пахтаи Пролетар-1	13984	14024	14287	14331	14375	14462	14506	104
ҶДММ Зафаробод-Инвест	13980	14522	14786	14698	14786	14874	14918	107
ҶСП Ҳазораи Сомон	2396	3013	3787	3615	3787	3959	4131	172
ҶДММ "Эрудит"	271	409	455	455	500	545	591	218
ҶДММ "Фаронак"	10937	11675	12674	11920	12080	12157	12195	111
ҶДММ "Исмоилиён-2013"	1231	1303	2117	1954	2035	2117	2198	179
ҶДММ "Озод"	468	788	1103	945	1024	1103	1181	253
ҶДММ "Фаровони Меҳнатобод"	1450	1781	1959	1959	2137	2315	2315	160
СИ "Тоҷиев Ш."		1103	1260	1418	1575	1733	1811	
ҶДММ "Меҳроби Нуралӣ"	12	21	27	30	35	53	66	539
Корхонаҳои хурди шахсии аҳолӣ	36467	54722	60715	66786	72423	78548	85205	234
Хизмати пулакӣ (об, газ, барқ)	2100	2360	2502	2577	2654	2734	2816	134

Тибқи нишондиҳандаҳои дурнамои соҳаи саноати ноҳия, ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар соли 2020 нисбати соли 2014– 159 фоиз пешбинӣ гардидааст.

Ҷадвали №8. Дурнамои рушди истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015- баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбат и соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Саноат								
ҶСП "Нику Хуҷанд"								
Ҷӯроб, ҳазор ҷуфт	292,7	500,0	600,0	700,0	1000,0	1100,0	1200,0	410,0
ҶДММ "Довуди Зафаробод"								
нахи пахта , тонна	428,5	550,0	550	555	560	570	570	133,0
Чигит, тонна	675,2	869,0	869,0	876,9	884,8	900,6	900,6	133,4
Улюк, тонна	11,9	22,0	22,0	22,2	22,4	22,8	22,8	191,6
Линт, тонна	8,1	11,6	11,6	11,7	11,8	12,0	12,0	147,8
Пух, тонна	7,7	5,5	5,5	5,6	5,6	5,7	5,7	74,0
боқимонда хӯрока, тонна								
ҶДММ "Шараф-1"								
нахи пахта , тонна	377							0,0
Чигит, тонна	612							0,0
Линт, тонна	10,7							0,0
боқимонда хӯрока, тонна	22,7							0,0
ҶСП «Деҳқон»								
нахи пахта , тонна	596,7	700	720	725	730	735	740	124,0
Чигит, тонна	914	1106,0	1137,6	1145,5	1153,4	1161,3	1169,2	127,9

Улюк, тонна	29,1	28,0	28,8	29,0	29,2	29,4	29,6	101,7
Линт, тонна	14	14,7	15,1	15,2	15,3	15,4	15,5	111,0
Пух, тонна	9,5	7,0	7,2	7,3	7,3	7,4	7,4	77,9
ҶДММ Хубҷам ва К.								
нахи пахта , тонна	565,4	670	700	710	720	730	740	130,9
Чигит, тонна	906,8	1058,6	1106,0	1121,8	1137,6	1153,4	1169,2	128,9
Улюк, тонна	31,1	26,8	28,0	28,4	28,8	29,2	29,6	95,2
Линт, тонна	9,1	14,1	14,7	14,9	15,1	15,3	15,5	170,8
Пух, тонна	8,1	6,7	7,0	7,1	7,2	7,3	7,4	91,4
Равғани растанӣ, тонна	47,4	60,0	65,0	70,0	75,0	75,0	75,0	158,2
Кунҷора, тонна	287,4	432	468	504	540	540	540	187,9
ҶДММ П.Пролетар-1								
нахи пахта , тонна	1472,8	1600	1630	1635	1640	1650	1655	112,4
Чигит, тонна	2409	2528,0	2575,4	2583,3	2591,2	2607,0	2614,9	108,5
Улюк, тонна	75,5	64,0	65,2	65,4	65,6	66,0	66,2	87,7
Линт, тонна	26	33,6	34,2	34,3	34,4	34,7	34,8	133,7
Пух, тонна	25,8	16,0	16,3	16,4	16,4	16,5	16,6	64,1
боқимонда хӯрока, тонна	0							
ҶДММ "Зафаробод-Инвест"								
нахи пахта , тонна	1549,5	1650	1680	1670	1680	1690	1695	109,4
Чигит, тонна	2440	2607,0	2654,4	2638,6	2654,4	2670,2	2678,1	109,8
Улюк, тонна	74	66,0	67,2	66,8	67,2	67,6	67,8	91,6
Линт, тонна	34,4	34,7	35,3	35,1	35,3	35,5	35,6	103,6
Пух, тонна	26,8	16,5	16,8	16,7	16,8	16,9	17,0	63,3
ҶСП 1000 Сомон								
рав. раст. тонна	172,8	175	220	210	220	230	240	138,9
Кунҷора, тонна	1092,9	1260	1584	1512	1584	1656	1728	158,1
Шулха, тонна								
ҶДММ Эрудит								
нахи пахта , тонна	30,1	45	50	50	55	60	65	215,9
Чигит, тонна	48,2	71,1	79,0	79,0	86,9	94,8	102,7	213,1
Улюк, тонна	1,3	1,8	2,0	2,0	2,2	2,4	2,6	200,0
Линт, тонна	1	0,9	1,1	1,1	1,2	1,3	1,4	136,5
Пух, тонна	0,3	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	216,7
ҶДММ "Фаронак"								
нахи пахта , тонна	1354	1400	1520	1410	1420	1430	1435	106,0
Чигит, тонна	2207,1	2212,0	2401,6	2227,8	2243,6	2259,4	2267,3	102,7
Линт, тонна	39,2	56,0	60,8	56,4	56,8	57,2	57,4	146,4
Пух, тонна		29,4	31,9	29,6	29,8	30,0	30,1	
боқимонда хӯрока, тонна	54,6	14,0	15,2	14,1	14,2	14,3	14,4	26,3
Равғани растанӣ, тонна	36,5	60	65	70	75	75	75	205,5
Кунчора, тонна	208,5	432	468	504	540	540	540	259,0
ҶДММ "Исмоилиён-2013"								
Равғани растанӣ, тонна	78	80	130	120	125	130	135	173,1

Кунчора, тонна	450	576	936	864	900	936	972	216,0
ҶДММ "Озод-Д"								
Равғани растанӣ, тонна	24,2	50	70	60	65	70	75	309,9
Кунчора, тонна	139,5	360	504	432	468	504	540	387,1
ҶДММ "Фаровони Меҳнатобод"								
Равғани растанӣ, тонна	89,2	100	110	110	120	130	130	145,7
Кунчора, тонна	514,8	720	792	792	864	936	936	181,8
СИ "Тоҷиев Ш."								
Равғани растанӣ, тонна		70	80	90	100	110	115	
Кунчора, тонна		504	576	648	720	792	828	
ҶДММ "Меҳроби Нуралӣ"								
Хишти блок, ҳазор дона	4,4	8	10	12	13	20	25	568,2
Корхонаҳои шахсии аҳолӣ								
орд, тонна	1135,6	1362,7	1567,1	1723,8	1896,2	2085,8	2294,4	202,0
нон, тонна	1710,6	2138,3	2330,7	2563,8	2794,5	3046,0	3320,1	194,1
Гӯшт, тонна	384,2	461,0	507,1	557,9	602,5	650,7	702,7	182,9
Семичка, тонна	6,6	7,5	8,2	9,0	9,7	10,4	11,2	169,9
Яхмос, тонна	17,4	20,9	23,4	25,7	27,5	29,5	31,5	181,1
Маҳсулоти ширӣ, тонна	89,8	107,8	118,5	130,4	138,9	147,9	157,5	175,4
Қаннодӣ, тонна	39,4	43,3	49,0	53,9	59,8	66,4	73,7	187,0
Нос, тонна	3,2	3,5	3,9	4,3	4,9	5,6	6,5	202,4
Хишти блок, ҳазор дона	427,2	534,0	608,8	669,6	703,1	738,3	775,2	181,5
Дӯхтани либос, ҳазор дона	2,6	2,9	3,0	3,3	3,4	3,5	3,7	141,6

Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар соли 2014 бо нархҳои ҷорӣ 102,2 миллион сомониро ташкил дод, ки он нисбати нишондиҳандаҳои соли 2010-ум 117 фоиз афзудааст. Гарчанде дар муқоиса ба солҳои 2010-2014 суръати афзоиши ҳаҷми маҳсулоти саноатӣ зиёд шуда бошад ҳам, вале суръати афзоиш ба намуди аслӣ кам мебошад.

Сабаби кам шудани истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ, ин кам истеҳсол гардидани пахта мебошад. Чункӣ қисми асосии саноати ноҳияро корхонаҳои коркарди пахта ва маҳсулоти он ташкил медиҳанд.

Дуруст ба роҳ мондани рушди корхонаҳои саноатии ноҳия, метавонад дар оянда ба паст кардани сатҳи камбизоатӣ мусоидат намуда, бозори дохилию беруниро аз маҳсулот ғанӣ гардонад. Аз ҷумла, корхонаҳое, ки бо коркарди маҳсулоти кишоварзӣ машғуланд, дар инкишофи минбаъдаи ноҳия мавқеи хоса доранд.

Ҷадвали №9. Рӯйхати корхонаҳои саноатӣ аз рӯи иқтидорҳои мавҷуда.

р/т	Номи корхона	Намуди фаъолият (маҳсулоти истеҳсолшаванда)	Иқтидори лоиҳавии солона (воҳиди шартӣ)	Иқтидор и амалӣ (воҳиди шартӣ)	Ҳолати техникӣ
1	ҶДММ Шараф-1 (тонна)	Нахи пахта	3300	377	Коршоям
2	ҶСП Деҳқон (тонна)	Нахи пахта	4950	340	Коршоям
3	ҶДММ Хубҷам ва Компания (тонна)	Нахи пахта	4950	565	Коршоям
4	ҶДММ Пахтаи Пролетар-1 (тонна)	Нахи пахта	6600	1473	Коршоям

5	ҶДММ Фаронак (тонна)	Нахи пахта	4950	1354	Коршоям
6	ҶДММ Зафаробод Инвест (тонна)	Нахи пахта	4950	1550	Коршоям
7	ҶДММ Довуди Зафаробод (тонна)	Нахи пахта	4950	429	Коршоям
8	ҶСП Ҳазораи Сомон (тонна)	Равған	1170	173	Коршоям
9	ҶДММ "Исмоилиён-2013" (тонна)	Равған	780	78	Коршоям
10	ҶДММ "Озод-Д" (тонна)	Равған	650	24	Коршоям
11	ҶДММ Нику Хуҷанд (ҳазор ҷуфт)	Ҷӯроб	3000	293	Коршоям
12	ҶДММ Фаровони Меҳнатобод	Равған	650	89	Коршоям
13	ҶДММ Ҷавонӣ	Равған	650		Коршоям
14	ҶДММ "Меҳроби Нуралӣ" (ҳазор дона)	Хишти блок	120,0	4,4	Коршоям
Корхонаҳои истеҳсолие, ки дар базаи дигар корхонаҳо фаъолият доранд					
1	ҶДММ Довуди Зафаробод (тонна)	Равған	3000		Коршоям
2	ҶДММ Фаронак (тонна)	Равған	3000	36,5	Коршоям
3	ҶДММ "Хубҷам и Компания (тонна)	Равған	3000	47,4	Коршоям

Мушкилиҳои асосии соҳаи саноат. Ба самаранокии саноат омилҳои зерин таъсир мерасонанд:

- ҷорисозии меъёри қатъии истифодаи нерӯи барқ ва газ, тез-тез қатъ намудани интиқол ва норасогию нокифоягии ин захираҳо,
- норасоии ашёи хом,
- набудани захираҳои лозимии молиявӣ барои гузаронидани таъмир ва азнавсозии истеҳсолот,
- ҳаҷми нокифояи сармоягузории бевосита ва мустақим,
- сатҳи пасти менеҷмент, набудани системаи ҳозиразамони маркетинг.

Ҳадафи Барнома дар соҳаи саноат ба таври интенсивӣ таъмин сохтани инкишофи бахши саноат дар ноҳия мебошад. Дар мадди аввал, рушди он соҳаҳои саноат, ки ашёи хоми маҳаллиро истифода мебаранд, ҳамзамон рушди саноати хӯроквориӣ, коркарди маҳсулот, аз ҷумла дар заминаи барпо сохтани шаклҳои истеҳсолоти хурд, зарур мебошад.

Рушди саноат дар ноҳия андешидани тадбирҳои зеринро тақозо менамояд:

- рушди инфраструктураи истеҳсолӣ,
- ҷалби сармояи дохилию хориҷӣ,
- таъсиси корхонахои коркарди махсулоти кишоварзӣ бо истифодабарии технологияхои пешқадам,
- ташкил намудани хизматрасонии техникӣ (сервис) ва хизматрасониҳои ёрирасон,
- тараққӣ додани системаи сертификатсиякунонии истеҳсолот ва маҳсулот,
- мукаммалсозии системаи нигоҳдории маҳсулот,
- ба роҳ мондани истеҳсол ва содироти маҳсулоти тайёр аз пахта,
- ташкили корхонаҳои хурди истеҳсоли орд, ҳасиб ва коркарди меваю сабзавот ва шир,
- бунёди корхонаи коркарди пашму пӯст,
- дуруст ба рох мондани сиёсати кадрӣ ҳангоми интихоби мутахассисони соҳа,

Чунин муносибат имконият медиҳад, ки соҳаи саноати ноҳия рушд ёфта, ҷойҳои нави корӣ ташкил карда шаванд, ки ин ба таври мусбат ба раванди муҳоҷират таъсир мерасонад ва ба рушди устувори равандҳои демографӣ замина мегузорад.

2.1.2 Соҳибкории хурду миёна.

Хусусигардонии моликияти давлатӣ нишонаи аввалиндараҷаи дигаргунсозиҳои давраи гузариш ба иқтисодиёти бозоргонӣ буда, барои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти корхонаҳо ва ҳамдастии онҳо дар мӯътадилсозии молиявӣ, бо ҷойҳои нави корӣ таъмин намудани аҳолӣ ва ғанӣ гардонидани бозори истеъмолӣ замина мегузорад.

Соҳаи соҳибкории хурду миёна захираи азими рушди иқтисодии ноҳия маҳсуб меёбад. Сохибкории хурду миёна дар чунин соҳаҳо, чун савдою маҳсулоттайёркунӣ ва фаъолияти омехта, хизматрасонии маишии аҳолӣ ва нуқтаҳои фурӯши сӯзишворӣ нақши муҳим мебозад. Шумораи ашхосе, ки ба соҳибкорию тиҷорати хурду миёна машғуланд, сол то сол меафзояд. Ба санаи 1 январи соли 2015 дар ноҳия 3922 нафар соҳибкорон, аз ҷумла 717 нафар тибқи патент, 208 нафар тибқи шаҳодатнома ва 2997 дар сохтори кишоварзӣ фаъолият менамоянд. Соли сипаришуда, аз ҷониби соҳибкорони ноҳияи Зафаробод ба буҷети маҳаллӣ 1800 хазор сомонӣ маблағ ворид гардид.

Барои таъмини рушди босуръати иқтисодиёти ноҳия, дастгирии соҳибкорони дар соҳаи истеҳсолот ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ машғулбуда муҳим мебошад. Дар ноҳия рушди соҳибкорӣ сол аз сол вусъати тоза гирифта, айни ҳол дар ноҳия зиёда аз 20 адад корхонаҳои соҳаи саноат, нақлиёт ва сохтмон фаъолият мебаранд. Шумораи умумии субъектхои хоҷагидорӣ бо таъсиси шахси ҳуқуқӣ зиёда 250 адад мебошад.

Таҳлилҳо нишон медиҳад, ки қисми бештари соҳибкорони ба қайд гирифташуда ба фаъолияти тиҷорат ва хизматрасонии нақлиётӣ машғул ҳастанд. Аз рӯи маълумотҳои бадастомада, аз шумораи умумии соҳибкорон зиёда аз 15 нафар ба фурӯши молҳои саноатӣ ва хӯрокворӣ, 500 нафар ба истеҳсол ва фурӯши маҳсулоти саноатӣ машғуланд. Ин нишон медиҳад, ки ба намудҳои дигари хизматрасонӣ, шумораи хеле ками аҳолӣ машғуланд ва ё онҳо ба андозбандӣ фаро гирифта нашудаанд.

Ба вуҷуди ин, раванди васеъгардонии миқдори корхонаҳои соҳибкории хурд ғайриқаноатбахш мебошад. Дар ноҳия шароитҳои мӯътадил ва захираҳое мавҷуданд, ки ба афзоиши хеле зиёди шумораи корхонаҳои хурд имконият дода, барои ба молҳои ватанӣ ғанӣ гардонидани бозори дохилӣ, муҳайё намудани ҷойҳои нави корӣ ва ба ин восита паст кардани сатҳи камбизоатӣ, мусоидат намоянд.

Омӯзиш нишон дод, ки рушди соҳаи соҳибкории хурду миёна ба рушди инфраструктураи иқтисодӣ, сиёсати дурусти андоз ва андозбандӣ, шаффофияти фаъолияти институтҳои молиявӣ ва ба дастгирии соҳибкорон аз тарафи давлату ҳукумат такя мекунад. Аз ҷониби дигар, рушд наёфтани бисёр намудҳои соҳибкорӣ, ки ба хизматрасонӣ ва истеҳсоли маҳсулот машғуланд, ба нокифоя будани имкониятҳои молиявии соҳибкорон, баланд будани фоизи қарзҳои бонкӣ, арзиши гарони содироти маҳсулот ба бозори беруна марбут аст.

Дар давраи ҳисоботӣ барои истифодаи самараноки потенсиали вуҷуддоштаи иқтисодии ноҳия, чунин сиёсатеро роҳандозӣ намудан лозим аст, ки он ба фаъолсозии рушди соҳибкории хурду миёна замина гузорад. Самти афзалиятнок бояд баланд бардоштани нақши саноат дар заминаи инкишофи корхонаҳои хурд ва миёна ба ҳисоб равад.

Ҷадвали №10. Шумораи субъектҳои соҳибкорони хурду миёна.

Нишондиҳандаҳо	Соли 2011	Соли 2012	Соли 2013	Соли 2014	Суръати афзоиш 2014 нисбати 2011
Теъдоди корхонаҳо (бе хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) то 15 нафар	212	355	364	391	184,4
Теъдоди корхонаҳо (бе хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) то 50 нафар	53	95	98	78	147,2
Шумораи амалкунандагони корхонаҳо то 15 нафар	212	355	364	391	184,4
Шумораи амалкунандагони корхонаҳо то 50 нафар	53	95	98	78	147,2
Шумораи коргарон (нафар)	789	1253	1415	1615	204,7
Маблағи умумӣ аз фӯруши маҳсулот ва хизматрасонӣ (ҳазор сомонӣ)	7073,5	1949,3	1391,2	2345	33,2
Шумораи соҳибкорони инфиродӣ , аз ҷумла	753	816	796	1703	226,2
- бо фаъолияти шаҳодатнома (нафар)	160	189	204	986	616,3
-бо патент (нафар)	593	627	592	717	120,9

Фаъолияти бонкҳо. Дар инкишофи соҳибкории хурду миёна фаъолияти бонкҳо мавқеи хосаро ишғол менамояд.

Айни ҳол, дар ноҳия филиалҳои ҶСК «Агроинвестбонк», Бонки давлатии амонатгузории «Амонатбонк», ҶСК «Тоҷиксодиротбонк», ҶДММ ТАКХ «Имон-Интернешнл», ҶДММ ТАКХ «Арванд» ва диар нуқтаҳои хурди қарзиҳӣ фаъолият доранд.

Фаъолияти бонкҳои ноҳияи Зафаробод ба талаботи дурнамои самтҳои асосии сиёсати пулию қарзӣ ва асъории Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2014 мутобиқ гардонида шуда, баҳри амалӣ намудани Стратегияи миёнамӯҳлати рушди низоми бонкии Тоҷикистон равона карда шудааст. Дар бонкҳои ноҳия нуқтаҳои ивази асъор фаъолият менамоянд.

Бо мақсади баланд бардоштани сатҳи иқтисодиёти шаҳраку деҳот, бонкҳо ба соҳибкорон ва аҳолӣ қарзҳои кӯтоҳмуддат медиҳанд. Баҳри рушди соҳибкорӣ аз ҷониби бахшу шӯъбаҳои бонкҳо дар давоми соли 2014 дастгирии ҳамаҷониба зоҳир гардид. Сандуқи қарзии бонкҳои ноҳия дар маҷмӯъ наздик ба 70 млн сомониро ташкил дод. Аз он ҷумла, дар соли 2014 ба соҳаи кишоварзӣ ба маблағи 32911 ҳазор сомонӣ қарз дода шудааст. Ба соҳаҳои ғайрикишоварзӣ, аз ҷумла барои рушди сохибкории хурду миёна зиёда аз 16 млн 789 хазор сомонӣ қарзҳои имтиёзнок дода шудааст.

Дар соли 2014 аз хориҷи кишвар ба бонкхо 18082 ҳазор доллари ИМА маблағ ворид гашта, саривақт дастраси мизоҷон гардид.

Ҳарчанд ҳаҷми умумии қарзҳои бонкии ба мизоҷон пешниҳодгардида солҳои охир афзудааст, вале фоизи онҳо хеле баланд буда, ҳамчунин мӯҳлати баргардонидани онҳо кӯтоҳ аст. Ин бошад, барои таъмини рушди соҳаҳои истеҳсолот имконият намедиҳад.

Ҷадвали №11 Маълумоти оиди маблағгузории қарзии соҳаҳои хоҷагии халқи ноҳияи Зафаробод аз тарафи муассисаҳои бонкии ноҳияи Зафаробод дар солҳои 2012, 2013 ва 2014.

Дар соли 2012

№	Номгӯи муассисаҳои бонкӣ ва ташкилотҳои хурди қарзӣ	Меъёри фоизи истифодаи қарз	кишоварзӣ	савдо	истеъмолот	саноат	хизматрасонӣ	сохтмон	дигар соҳаҳо	Ҳамагӣ	
										маблағи қарзӣ	шумораи қарзгирандагон
1	ҶСП ТКХ "Омад"	27-36	385			17				401	115
2	ҶСК "Тоҷиксодиротбонк"	30-32	1021							1021	53
3	ҶСПК "Агроинвестбонк"	24-37	2842		481					3323	288
4	ФБДА ҶТ "Амонатбонк"	28				50				50	18
5	ҶДММ Имон-Интернешнл	14-40	2460	115	155	32	225	225	52	3264	1460
6	ҶДММ "Микрофинанс"	30-36	780		122				41	942	768
7	ҶДММ "Арванд"	24-32	1064	228	640	3	60		3023	5018	1691
	Ҷамъ		**8551**	**343**	**1398**	**102**	**285**	**225**	**3115**	**14019**	**4393**

Дар соли 2013

№	Номгӯи муассисаҳои бонкӣ ва ташкилотҳои хурди қарзӣ	Меъёри фоизи истифодаи қарз	кишоварзӣ	савдо	истеъмолот	саноат	хизматрасонӣ	сохтмон	дигар соҳаҳо	Ҳамагӣ	
										маблағи қарзӣ	шумораи қарзгирандагон
1	ҶСП ТКХ "Омад"	27-36	446			8	4			458	113
2	ҶСК "Тоҷиксодиротбонк"	30-32	6143		136				10	6289	342
3	ҶСПК "Агроинвестбонк"	24-37	1830		205					2035	205
4	ФБДА ҶТ	28	602		82		91		116	891	192

	"Амонатбонк"										
5	ҶДММ Имон-Интернешнл	14-40	2300	1600	548	260	1000	600	2000	8308	1600
6	ҶДММ "Рушди Суғд"	30-36	249	2	112				785	1149	574
7	ҶДММ "Арванд"	24-32	1125	318	2186		50		3510	7190	1861
8	ҶДММ "Оксус"	30-36	3847	13	4		48		65	3976	564
9	ҶДММ "Хумо"	30-36	1419		360	215			44	2038	464
	Ҷамъ		**17960**	**1933**	**3633**	**483**	**1192**	**600**	**6530**	**32332**	**5915**

Дар соли 2014

№	Номгӯи муассисаҳои бонкӣ ва ташкилотҳои хурди қарзӣ	Меъёри фоизи истифодаи қарз	кишоварзӣ	савдо	истеъмолот	саноат	хизматрасонӣ	сохтмон	дигар соҳаҳо	Ҳамагӣ	
										маблағи қарзӣ	шумораи қарзгирандагон
1	ҶСП ТКХ "Омад"	27-36	334				3			337	115
2	ҶСК "Тоҷиксодиротбонк"	30-32	9541		96				2	9639	486
3	ҶСПК "Агроинвестбонк"	24-37	5527		980					6507	398
4	ФБДА ҶТ "Амонатбонк"	28							2057	2057	479
5	ҶДММ Имон-Интернешнл	14-40	7533	3074	1345	1355	3506	3325	2391	22528	2267
6	ҶДММ "Рушди Суғд"	30-36	249	2	112				785	1149	574
7	ҶДММ "Арванд"	24-32	2017	566	4111	234	177		6533	13638	2151
8	ҶДММ "Оксус"	30-36	6170	494	51		337		25	7077	819
9	ҶДММ "Хумо"	30-36	1540	1574	361				31	3505	554
	Ҷамъ		**32911**	**5710**	**7055**	**1589**	**4023**	**3325**	**11824**	**66437**	**7843**

Инчунин, дар ноҳия нуқтаҳои хизматрасонии ташкилотҳои хурди қарздиҳии «Имон-Интернешнл», «Арванд», «Рушди Суғд» ва «Оксус», дар ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия воқеъ гардида, ба пешниҳоди қарзҳои хурд машғуланд. Ҳамасола аз ҷониби ин нуқтаҳои хизматрасонӣ, барои ривоҷи соҳаҳои хоҷагии халқи ноҳия, ба миқдори зиёда аз 65-70 миллион сомонӣ қарзҳои хурду миёнаро, дастрасӣ аҳолӣ менамоянд.

Лекин фоизи қарзҳои марказҳои мазкур баланд буда, аз 24 то 36 фоизро ташкил медиҳад, ки ин барои қарзгирандагон дар шароити имрӯза боиси рушд наёфтани соҳибкорӣ мегардад.

Барои рушд ва дастгирии соҳибкории хурду миёна амалӣ намудани пешниҳодҳои зайл мусоидат хоҳад кард:

- вусъат бахшидан ба фаъолияти Ассосиатсияи соҳибкорону тоҷирони хурду миёна, бо мақсади ҳимояи манфиатҳои ҳуқуқӣ ва моддии онҳо дар назди мақомоти гуногун (МИҲД, нозироти андоз, гумрук ва ғайра),
- бо ҷалби созмонҳои байналмиллалӣ ба бозомӯзӣ фаро гирифтани соҳибкорони хурд;
- муқаррар намудани имтиёзҳо ба намудҳои соҳибкорие (хоса хизматрасонӣ), ки мардум ба он ниёз доранд (дар ҷудо намудани замин, бино, андозбандӣ ва ғайра);
- фароҳам овардани имконияти гирифтани қарзи бонкии дарозмӯҳлат ба соҳибкороне, ки бо истеҳсоли маҳсулот машғуланд.
- муқаррар намудани имтиёз ба соҳибкороне, ки аз хориҷи кишвар техникаю технологияи истеҳсолӣ ворид менамоянд,
- зина ба зина бехтар намудани инфраструктураи иқтисодии ноҳия,
- ташкил намудани намояндагии бонкҳои тиҷоратӣ ва фондҳои қарзҳои хурд дар ноҳия.

Ҷадвали №12. Нишондиҳандаҳои дурнамои рушди бозори истеъмолӣ дар ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020. (ҳазор сомонӣ)

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015- баҳодиҳи	Дурнамо Прогноз					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Бозори истеъмолӣ								
Гардиши моли чакана дар ҳамаи соҳаҳо	145031	156633,5	169164	182697	197313	213098	230146	158,7
Ҳаҷми хизматрасонии меҳмонхонаҳо ва тарабхонаҳо	24688	26663,0	28796,1	31099,8	33587,8	36274,8	39176,8	158,7
Ҳамаги хизматрасонии пулакӣ ба аҳолӣ дар ҳамаи соҳаҳо	22700	24516	26477,3	28595,5	30883,1	33353,7	36022	158,7

Чадвали №13. Параметрҳои дурнамои рушди СХМ дар ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015- баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Теъдоди корхонаҳо (бе хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) то 15 нафар	391	407	423	440	457	476	495	126,5
Теъдоди корхонаҳо (бе хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) то 50 нафар	78	81	84	88	91	95	99	126,5
Шумораи амалкунандагони корхонаҳо то 15 нафар	391	407	419	436	453	471	490	125,3
Шумораи амалкунандагони корхонаҳо то 50 нафар	78	81	85	89	92	96	100	127,7
Шумораи коргарон (нафар)	1615	1680	1780	1852	1926	2003	2083	129,0
Маблағи умумӣ аз фӯруши маҳсулот ва хизматрасонӣ (ҳазор сомонӣ)	2345	2439	2561	2689	2796	2908	3025	129,0
Шумораи соҳибкорони инфиродӣ , аз ҷумла	1303	1355	1402	1458	1517	1577	1641	125,9
- бо фаъолияти шаҳодатнома (нафар)	986	1025	1056	1098	1142	1188	1236	125,3
-бо патент (нафар)	317	330	346	360	374	389	405	127,7

Ҷадвали №14. Параметрҳои дурнамои робитаҳои иқтисодии хориҷӣ дар ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015- баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Гардиши савдои хориҷӣ - ҳамагӣ	**105652,6**	**111307**	**117976**	**129913**	**141684**	**150577**	**160166**	151,6
аз он ҷумла:								
Содирот – (ҳазор долл.ИМА)	**6000**	**6026**	**6260**	**10056**	**11481**	**11549**	**11621**	193,7
Нахи пахта (тонна)	4500	4200	4300	4400	4600	4600	4600	102,2

(ҳазор долл.ИМА)	4950,0	4960	5102	8800	10120	10120	10120	204,4
Маьсулоти меваю сабзавот тонна	3500	3675	3858,75	4051,7	4254,3	4467,0	4690,3	134,0
(ҳазор долл.ИМА)	1050	1065,75	1157,6	1256,0	1361,4	1429,4	1500,9	142,9
Воридот – ҳамагӣ (ҳазор долл.)	**99652,6**	**105280,9**	**111716,3**	**119856,9**	**130202,6**	**139027,1**	**148545,4**	149,1
Орд (тонна)	6300	6615,0	6747,3	7084,7	7368,1	7662,8	7969,3	126,5
(ҳазор долл.ИМА)	1890,0	2632,8	2685,4	2819,7	2873,5	2988,5	3108,0	164,4
Маҳсулоти нафтӣ (тонна)	57100	59955	62263,95	65377,15	69540,4	74010,0	78809,9	138,0
(ҳазор долл.ИМА)	45680,0	47964,0	50686,9	54600,7	59108,3	62962,1	67102,3	146,9
аз он ҷумла:								
бензин (тонна)	17000	17850,0	18474,8	19398,5	19883,4	20380,5	20890,0	122,9
(ҳазор долл.ИМА)	13600,0	14280,0	14779,8	15518,8	15906,8	16304,4	16712,0	122,9
Сӯзишвории дизелӣ (тонна)	40100	42105,0	43789,2	45978,7	49657,0	53629,5	57919,9	144,4
(ҳаз.долл)	32080,0	33684,0	35907,1	39081,9	43201,5	46657,7	50390,3	157,1
Нуриҳои минералӣ (тонн)	1250	1312,5	1391,3	1460,8	1563,1	1672,5	1789,6	143,2
(ҳаз.долл)	500,0	522,4	528,7	581,4	622,1	665,6	712,2	142,4
Равғани растанӣ ва чорво (тонна)	230	241,5	253,6	266,3	271,6	277,0	282,6	122,8
(ҳазор долл.ИМА)	345,0	362,3	380,4	399,4	475,3	484,8	494,5	143,3
Қанд ва маҳсулоти қаннодӣ (тонна)	70	73,5	78,6	82,6	90,0	98,1	106,9	152,8
(ҳазор долл.ИМА)	63,0	66,2	73,9	74,3	84,6	92,2	100,5	159,6
Чӯб ва маҳсулоти он (м3)	450,0	472,5	515,0	540,8	567,8	596,2	626,0	139,1
(ҳазор долл.ИМА)	117,0	122,9	144,2	140,6	147,6	155,0	162,8	139,1
Маҳсулотҳо аз санг, семент ва гач (тонна)	2500	2625,0	2940,0	3087,0	3457,4	3872,3	4337,0	173,5
(ҳазор долл.ИМА)	3500,0	3675,0	4321,8	4321,8	5186,2	5808,5	6505,5	185,9
Нерӯи барқ (хазор.кВт/с)	306795	322134,8	360790,9	378830,5	424290,1	475204,9	532229,5	173,5
(ҳазор долл.ИМА)	1877,6	1971,5	2208,0	2318,4	2596,7	2908,3	3257,2	173,5

2.1.3 Кишоварзӣ

Ноҳияи Зафаробод дар водии Фарғона ҷойгир буда, яке аз минтақаҳои пешрафтаи аграрии ҷумҳурӣ ба шумор меравад. Кишоварзӣ соҳаи асосии пешбурди иқтисодиёт мебошад ва дар ҳаёти иқтисодии ноҳия нақши аввалиндараҷаро мебозад. Дар соҳаи кишоварзӣ қисми зиёди аҳолии қобили меҳнат фаъолият менамояд.

Майдони умумии заминҳои кишти ноҳия 30597 гектарро ташкил медиҳад, ки дар он ҳамасола кишти зироатҳои кишоварзӣ гузаронида мешавад. Соҳаи асосии ноҳия пахтакорӣ ва истеҳсоли дигар маҳсулотҳои кишоварзӣ мебошад.

Дар ноҳия 30 ассосиатсияҳои истифодабарандагони об ва зиёда аз 3500 адад хоҷагиҳои деҳқонӣ ва кооперативҳои истеҳсолӣ амал мекунанд.

Дар охири соли 2014 дар ноҳия 1 хоҷагии ҷангал, 3500 адад хоҷагиҳои инфиродӣ, 30 адад хоҷагиҳои ёрирасон ва 135 адад хоҷагиҳои ҷамоавӣ ба қайд гирифта шудааст.

Ҷадвали №15. Шумораи хоҷагиҳои кишоварзии ноҳияи Зафаробод.

Ҷамоатҳо	Хоҷагиҳои давлатӣ		Хоҷагиҳои аҳолӣ	х/д инфиродӣ	х/д ёрирасон	хоҷ. ҷамоавӣ	Ҳамагӣ хоҷагиҳо	Бо %			
	Зотпар-варӣ	Ҷангал						Хоҷагиҳои аҳолӣ	х/д инфиродӣ	х/д ёрирасон	хоҷ. Ҷамоавӣ
Зафаробод			4160	674	11	31	4876	85,3	13,8	0,2	0,6
Меҳнатобод			2695	522	4	32	3253	82,8	16	0,1	1,0
Ҳ.Алиев			1698	892	5	6	2601	65,3	34,3	0,2	0,2
Равшан			2933	1010	3	22	3968	73,9	25,5	0,1	0,6
А.Ҷомӣ		1	1696	401	1	44	2143	79,1	18,7	0,0	2,1
Ҳамагӣ		**1**	**13182**	**3499**	**24**	**135**	**16841**	**78,3**	**20,8**	**0,1**	**0,8**

Иқлими ноҳия ниҳоят континенталӣ буда, зимистонаш се моҳ тӯл мекашад. Миқдори боришот кам буда, барои кишту кор мусоидат менамояд. Беҳтарин мавсими кишт барои ноҳия тирамоҳу баҳор ба ҳисоб меравад.

Обёрии заминҳои ноҳия бо тарзи сунъӣ амалӣ карда мешавад. Хоҷагиҳои кишоварзии ноҳия тавассути 12 стансияҳои насосии обкашии пуриқтидор ва 2 канали магистралӣ, бо оби полезӣ таъмин мегарданд.

Дар соҳаи кишоварзӣ қисми зиёди аҳолии қобили меҳнати ноҳия фаъолият менамояд. Рушди иктисодиёти ноҳия, асосан аз соҳаи кишоварзӣ замина мегирад, зеро 99,5 фоизи ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти саноатии ноҳияи Зафаробод ба коркарди маҳсулоти кишоварзӣ вобаста аст.

Соҳаҳои асосии кишоварзии ноҳия пахтакорӣ, сабзавоту полезӣ ва чорводорӣ мебошанд.

Ба санаи 1 январи соли 2015 масоҳати умумии заминҳои кишоварзӣ дар ноҳия 33575 гектарро ташкил менамояд, ки аз он заминхои корам 31068 га (92,5%), аз ҷумла 30967 га (92,2%) заминҳои корами обӣ, дарахтони бисёрсола 642 га (2,0%), чарогоҳ 732 га (2,1 %) ва майдони заминҳои боир 1133 га (3,4 %) мебошад.

Ҷадвали №16. Истифодаи коммуникатсионии замин.

№ б/т	Истифодабарии заминҳо	Масоҳат, га
	Шумораи заминистифодабарандагон (нафар)	2325,0
1	**Майдони умумии заминҳо**	44097,0
1.1	Аз ҷумла: замини обӣ	35807,0
2	**Замини корам**	30597,0
2.1	аз ин замини обӣ	30484,0
3	Драхтҳои бисёрсола	1288,0
3.1	аз ин: обӣ	1288,0
4	Заминҳои боир	958
4.1	аз ин: обӣ	804
5	Заминҳои алафдарав	
6	Чарогоҳ	732

	Ҳамагӣ заминҳои кишоварзӣ:	**33575**
	аз ин обӣ	32576
	Шумораи хонавода	13182
1	Заминҳои наздиҳавлигӣ	1614
	аз онҳо: заминҳои обӣ	1287
2	Заминҳои хоҷагӣ ё шахсӣ (ҳамаш обӣ)	1052
2.1	аз ҷумла обӣ	1052
3.	Ҷангалу бешазор	892
4.	Бутазор	
5.	Ботлоқҳо	12
6.	Заминҳои зери об	2389
7.	Роҳҳо ва роҳҳои чорвогузар	999
8.	Заминҳои зери иморату иншоот, кӯчаҳо ва майдонҳо	1446
9.	Дигар заминҳо	2118

Соли 2014 аз заминҳои корами дар ноҳия мавҷудбуда, бо назардошти ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ дар майдони 28876 гектар кишти зироатҳо гузаронида шуда, аз ин майдонҳои кишти пахта 10310 га, ғалладонагиҳо 6400 га, сабзавот 442 га, зироатҳои хӯроки чорво 8732 га, полезӣ 1932га ва 129 га-ро майдони кишти картошка ташкил дод. Дар ин давра 1181 га заминҳои корам кишт нагардидааст ва дар сурати истифода бурдани ин миқдор замин, ноҳия метавонист ҳаҷми истеҳсоли маҳсулотро зиёд намуда, даромади иловагӣ гирад.

Ноҳия тамоми намудҳои асосии маҳсулоти растанипарварӣ ва чорводориро истеҳсол менамояд. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ дар соли 2014 нисбати соли 2013 ба андозаи 11,5 фоиз афзоиш ёфта, ба ҳар сар аҳолӣ ғалладонагиҳо 177 кг, сабзавот 130 кг, шир 186 кг, гӯшт 21,4 кг ва тухм 27 донаро ташкил дод.

Растанипарварӣ. Дар соли 2014 ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти растанипарварӣ дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ 185,4 млн. сомониро ташкил дод, ки дар қиёс ба соли 2013 ба андозаи 15,7 фоиз зиёд мебошад. Ҳиссаи маҳсулоти растанипарварӣ дар соли 2014 дар ҳаҷми умумии маҳсулоти кишоварзии ноҳия 73,9 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ин давра 18831 тонна пахта, 11977 тонна ғалладона, 8794 тонна сабзавот, 1505 тонна мева ва 224 тонна ангур истеҳсол шуда, ҳосилнокии зироатҳои растанипарварӣ мутаносибан ба 18,3 сентнер, 18,7 сентнер, 156,7 сентнер, 32,2 сентнер ва 20,2 сентнер расонида шуд.

Ҷадвали №17. Истеҳсоли маҳсулоти растанипарварӣ ва чорводорӣ дар солҳои 2010-2014.

№	Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	2010	2011	2012	2013	2014	2014 бо % нисбати 2010
	Ҳаҷми маҳсулоти кишоварзӣ	ҳазор сомонӣ	132481	155042	184259	189935	250892	189,4
	Аз ҷумла: растанипарварӣ	ҳазор сомонӣ	97693	107250	133335	145507	185401	189,8
	Чорводорӣ	ҳазор сомонӣ	34788	47792	50924	44428	65491	188,3
1	Ғалладонагӣ	тонна	16596	6533	5910	10164	11977	72,2
	Замини кишт	га	8418	4715	5851	6015	6400	76,0
	Ҳосилноки	сентнер	19,7	12,7	10,5	16,8	18,7	94,9
2	Пахта	тонна	17416	19310	18296	20401	18831	108,1
	Замини кишт	га	11923	13890	12407	11671	10310	86,5
	Ҳосилнокӣ	сентнер	14,6	14,5	15	17,5	18,3	125,3
3	Сабзавот	тонна	19667	18859	11304	11505	8794	44,7
	Замини кишт	га	1091,0	990	618	901	442	40,5
	Ҳосилнокӣ	сентнер	180,3	186,1	169,6	126	197,5	109,5
4	Картошка	тонна	2774,0	2903	1454	1465	1309	47,2
	Замини кишт	га	188,0	166	77	123	129	68,6

	Ҳосилнокӣ	сентнер	147,6	170,2	175,5	118,4	101,4	68,7
5	Меваҷот	тонна	933,0	1310	1379	1504	1505	161,3
	Ҳосилнокӣ	сентнер	19,6	26	29,7	30,7	32,2	164,3
6	Ангурпарварӣ	тонна	102,0	181	184	214	224	219,6
	Ҳосилнокӣ	сентнер	9,2	20,3	18,9	22,3	20,2	219,6
7	Хӯроки чорво	тонна	16125	21465	21585	24957	30236	187,5
	Замини кишт	га	6127,0	6217	6562	8106	8732	142,5
	Ҳосилнокӣ	сентнер	26,3	34,5	32,9	30,8	101,4	385,6
8	Полезӣ	тонна	9864,0	13921	21170	18798	30325	307,4
	Замини кишт	га	652,0	880	1419	1187	1932	296,3
	Ҳосилнокӣ	сентнер	151,3	158,1	153,5	157,3	156,6	103,5
9	Шолипарварӣ	тонна	1078,0					0,0
	Замини кишт	га	387,0					0,0
	Ҳосилнокӣ	сентнер	27,9					0,0
1	Гӯшт	тонна	1277	1279	1414	1417	1441	112,8
	Шир	тонна	12004	12054	12153	12273	12574	104,7
	Тухм	тонна	1826	2284	2373	3168	1835	100,5
	Асал	тонна	42	59	44	44	46	109,5
	Пилла	тонна	6	7	6	10	10	166,7

Таҳлил нишон медиҳад, ки ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти растанипарварӣ дар тӯли солҳои 2010-2014 бо нархҳои муқоисавӣ наздик 90 фоиз афзудааст. Ҳамчунин ҳосилнокии пахта 25,3 фоиз, сабзавот 9,5 фоиз, меваҷот 64,3 фоиз, ангурпарварӣ 1,2 баробар, хӯроки чорво 3,9 баробар, полезӣ 3,5 фоиз нисбати соли 2010 зиёд шудааст. Лекин дар ин давра ҳосилнокии ғалладонагиҳо 5,1 фоиз, картошка 31,3 фоиз кам гардидааст. Гарчанде ҳосилнокии ин намуди зироатҳо баланд гардида бошад ҳам, аммо тибқи меъёрҳои агротехникӣ ҳосилнокӣ аз ҳар як гектар ғалладонагиҳо 10-11 сентнер, картошка 25-30 сентнер ва ҳосилнокии пахта 7-10 сентнер кам буда, сабаби асосии кам гардидани он, дар давраи тирамоҳу баҳор набудани оби полезӣ мебошад. Бо сабаби норасоии қувваи барқ дар ин мавсимҳо ба кор даровардани пойгоҳҳои обкашӣ ғайриимкон мегардад. Дар ҳолати 15 рӯз дар давраи тирамоҳ (дар моҳи ноябр) ва 20 рӯз пештар дар фасли баҳор (дар моҳи апрел) бо оби полезӣ таъмин гардиданашон, хоҷагиҳои кишоварзии ноҳия наздик 2 млн сомонӣ барои истифодаи барқ ва дигар хароҷотҳои пойгоҳҳои обкашӣ, маблағ сарф менамоянд. Дар ин ҳолат, ҳосилнокии зироатҳо баланд гардида, истеҳсоли 5000 тонна ғалладонагиҳо ва 6000 тонна пахта зиёд гашта, дар маҷмӯъ бо нархҳои имрӯза зиёда аз 20 млн сомонӣ даромад ба даст меояд, ки нисбати хароҷотҳои ба оби полезӣ сарф гардида наздик 10 маротиба зиёд мебошад.

Зиёдшавии майдони кишти ғалладона солҳои охир хеле назаррас аст. Барои зироатҳои ғалладонагӣ дар соли 2014 - 8418 га кишт карда шуда буд, ки ин 22,2 фоизи майдони умумии заминҳои киштро ташкил медиҳад. **Пахтакорӣ.** Соҳаи пахтакорӣ соҳаи асосии кишоварзии ноҳия ба хисоб меравад. Рушди соҳаи саноати ноҳия аз соҳаи кишоварзӣ вобаста мебошад.

Ҷадвали №18. Нишондиҳандаҳои соҳаи пахтакорӣ

Солҳо	**Майдон (га)**	**Ҳосилнокӣ, с/га**	**Истеҳсол, тонна**
2002	14481	20,3	29374
2003	15934	17,6	28120
2004	16468	18,1	29820
2005	16503	18,6	30039
2006	15834	18,6	27695
2007	16071	15,5	23793
2008	14188	12,2	15621
2009	11403	15,2	16690
2010	11923	14,9	17415
2011	13890	14,5	19310
2012	12407	15	18296
2013	11671	17,5	20401
2014	10310	18,3	18831

Умуман, ҳосилнокии соҳаи пахтакорӣ агар дар соли 2010 ба ҳисоби миёна 14,9 сентнерро ташкил намуда бошад, дар ҷамбасти соли 2014 ҳосилнокии пахта ба 18,3 сентнер расидааст, ки нисбат ба соли 2010 3,4 сентнер зиёд мебошад.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки солҳои охир соҳаи пахтакорӣ рӯ ба таназзул ниҳодаст. Ин ҳолат ислоҳоти ин соҳаро, яъне зиёд кардани майдони кишти пахта ва аз ҳар як гектар баланд бардоштани ҳосилнокии пахтаро тақозо менамояд.

Дар ҳақиқат солҳои охир дар ноҳияи Зафаробод афзоиши ҳаҷми истеҳсоли сабзавот, картошка, ғалладонагиҳо ва полезиҳо назаррас мебошад.

Таъминот бо техникаи кишоварзӣ. Мушкилоти дигари соҳаи кишоварзӣ, ин ба таври кофӣ таъмин набудани хоҷагиҳо бо техникаи кишоварзӣ мебошад. Аз соли 1992 инҷониб ба хоҷагиҳои кишоварзӣ, техникаи кишоварзии нав ворид нашудааст.

Ҷадвали №19. Маълумот оид ба техникаи кишоварзӣ.

№	Номгуи тракторҳо	Воҳиди ченак	Ҳамагӣ	Омода	%-и омодагӣ
	Тракторҳо	адад	643	494	76,8
	Комбайни ғалладарав	адад	12	8	66,7
	Ядакҳои тракторӣ	адад	312	255	81,7
	Испорҳои тракторӣ	адад	135	109	80,7
	Тухмипошакҳои тракторӣ	адад	165	129	78,2
	Тухмипошакҳои пахта	адад	143	120	83,9
	Култиваторҳо	адад	214	165	77,1

Аз 643 адад тракторҳои мавҷудаи хоҷагиҳои деҳқонӣ 494 адад ба кор омода буда, 149 ададашон корношоям мебошанд. Дар баробари ин, норасогии қисмҳои эҳтиётӣ, сӯзишворӣ, равғанҳои молиданӣ ва гаронии нархи онҳо ба баланд шудани арзиши маҳсулоти кишоварзӣ бевосита мусоидат мекунад. Аз сабаби хело фарсуда будан ва корношоям гардидани техникаҳои мавҷуда, дар аксарияти хоҷагиҳои ноҳия корҳои агротехники дар муҳлатҳои оптималӣ гузаронида намешаванд. Соли 2009 аз тарафи КВД-и «Тоҷикагролизинг»-и ҷумҳурӣ дар ноҳия як марказӣ хизматрасонии техникаи кишоварзӣ ташкил карда шуда буд, вале аз сабаби гаронии нархи хизматрасонӣ ва набудани маблағ, аксарияти хоҷагиҳо бо ин корхона ҳамкорӣ карда натавонистанд.

Баҳри рушди соҳаи лизинги техникаи кишоварзӣ, дар ноҳия корҳо идома дорад.

Низоми обёрӣ. Ноҳияи Зафаробод дар миқёси вилоят, яке аз ноҳияҳои бо тариқи мошинӣ обёришаванда мебошад. Дар ноҳия тамоми заминҳои обёришаванда бо воситаи пойгоҳҳои обкашӣ обёрӣ мешавад. Обёрии заминҳои ноҳия ва таъминот бо оби полезӣ бо тарзи сунъӣ, тавассути 12 стансияҳои насосии обкашии пуриқтидор, ки дар як вақт 47 метри мукааб обро ба баландии 90 метр мекашанд ва бо воситаи 2 канали магистралии обёрӣ, ки ҳар яке 62-65 км тул кашидаанд, ба роҳ монда шудааст.

Давоми солҳои охир, шароити кории пойгоҳҳои обкашии ноҳия паст шуда истодааст. Сабаб дар он, ки дар қаъри замин ва заҳбурҳо об кам шудааст. Ҳолати кории заҳкашҳо бад шуда истодааст. Аз ин лиҳоз, ҳолати мелиоративии заминҳо ғайриқаноатбахш шуда истодааст ва ин омил ба афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ ва ба кор таъмин намудани аҳолӣ, таъсири манфӣ мерасонад.

Дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 июли соли 2005 №236, «Дар бораи тадбирҳои аввалиндараҷа оид ба беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳои обёришавандаи кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои 2005-2019» ва қарори Раиси вилояти Суғд №71 аз 14 июни соли 2006, ҳамасола аз ҳисоби маблағҳои ҳаққи хизмати обрасонӣ, барои беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳои обёришаванда маблағҳо ҷудо мешаванд, аммо ҳаҷми маблағҳо нокифоя аст.

Ҳолати иқтисодӣ ва молиявии идораи давлатии хоҷагии оби ноҳия вазнин буда, аз 190 адад чоҳҳои амудии мелиоративӣ, 144-тоаш коршоям мебошад ва боқимонда 46-адад чоҳҳои амудӣ, аз сабаби нарасидани таҷҳизотҳои зарурӣ кор намекунанд. Барои таъмири 1 адад чоҳи амудӣ, ба ҳисоби миёна 15 ҳазор доллари амрикоӣ маблағ лозим мебошад.

Дар ҳолати ба кор даровардани як адад чоҳи амудӣ, зиёда аз 20 гектар заминҳои кишоварзӣ бо оби полезӣ таъмин мешавад ва қариб 20 нафар шаҳрвандон бо ҷои кори доимӣ таъмин карда мешавад. Дар ин раванд, даромади хоҷагиҳои кишоварзӣ зиёд гардида, ба

ҳисоби миёна дар як сол, аз ҳисоби як ҳосил, ғайр аз хароҷотҳо, қариб 10 ҳазор доллари ИМА фоидаи соф ба даст меоранд. Ҳамин тавр, таъмир намудани чоҳҳои амудӣ имкон медиҳад, ки барои таъмини амнияти озуқаворӣ, ғанӣ гардидани буҷети давлатӣ ва беҳтар гардидани шароити зисти хоҷагидорон шароит фароҳам гардад.

Масъалаи дигари ҳалталаби системаи обёрӣ, таъмир ва барқарор намудани иншоотҳои обченкунии канали ТМ-1 ва ТМ-2 мебошад.

Дар баробари он 7-адад дастгоҳҳои обкашӣ, 197-адад иншоотҳои обгирӣ, 21-адад обченкунакҳо ба таъмиру тармим ниёз доранд.

Тайи 2-соли охир, танҳо аз ҳисоби буҷетҳои вилоят ва ноҳия 806 ҳазор сомонӣ маблағ ҷудо гардида, 106,5 ҳазор метри мукааб заҳбурҳо тоза карда шудаанд.

Канали магистралии ТМ-1, ки 45 км дарозӣ ва зиёда аз 60 гӯшаҳои обтақсимкунӣ дорад, ибтидои солҳои 60-уми асри гузашта сохта шудааст. Канал барои обёрии зиёда аз 11,0 ҳазор гектар заминҳо пешбинӣ карда шудааст ва айни ҳол дар ҳолати ногувор қарор дошта, таъмирталаб мебошад.

Барои таъмири канали мазкур, аз рӯи ҳисоби пешакии мутахассисон зиёда аз 900 ҳазор сомонӣ лозим мебошад, аммо бо сабаби маҳдуд будани имкониятҳои молиявии ноҳия, ҷудо намудани маблағ аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ, дар шароити имрӯза имконнопазир аст.

Дар ҳолати таъмири канали ТМ-1 мувофиқи маълумотҳо 4,30 млн м3 оби полезӣ сарфа карда шуда, 420 га замин бо оби полезӣ пурра таъмин карда мешавад. Дар натиҷа 520 нафар бекорон соҳиби ҷои кор гардида, зиёда аз 8,0 ҳазор тонна ғаладонагиҳо ё дигар намуди маҳсулоти кишоварзӣ рӯёнида мешавад. Аз ин ҳисоб ба буҷети ноҳия андоз ворид шуда, шароити зисти аҳолии ноҳия беҳтар мешавад.

Гӯшаҳои обтақсимкунӣ ва иншоотҳои гидротехникии дохили хоҷагиҳо, ки 150 км-ро ташкил медиҳад таъмирталаб гардидаанд.

Канали магистралии ТМ-2, ки аксари хоҷагиҳои кишоварзии ноҳия тавассути он обёрӣ карда мешаванд, алҳол дар ҳолати ногувор қарор дошта, ба таъмир ниёз дорад.

Барои таъмири канали мазкур, аз рӯи ҳисоби мутахассисони соҳа зиёда аз 1 млн 300 ҳазор сомонӣ маблағ лозим мебошад, ки барои таъмири он аз ҳисоби хизматрасонӣ ё буҷет имконнопазир мебошад.

Дар ҳолати таъмири канали ТМ-2, мувофиқи маълумотҳои фаврӣ 10 миллиону 80 ҳазор м3 оби полезӣ сарфа карда шуда, 5495 гектар замин бо оби полезӣ пурра таъмин карда мешавад ва 2898 нафар бекорон соҳиби ҷои кор гардида аз як ҳосил зиёда аз 20 ҳазор тонна ғалладонагиҳо ё дигар намуди маҳсулоти зироатҳои кишоварзӣ рӯёнида мешавад.

Аз ин ҳисоб дар давоми як сол 1 миллиону 600 ҳазор сомонӣ андоз ба буҷет ворид гардида, ин омил барои беҳдошти шароити иқтисодии 9 ҳазор нафар аҳолии ноҳия мусоидат менамояд.

Баъди таҷдиди хоҷагиҳои калони кишоварзӣ (калхозу совхозҳо), иншоотҳои гидротехникии дохили хоҷагиҳо бесоҳиб монда, қубуру гидрантҳо тамоман аз кор баромаданд. Дар натиҷа, ҳангоми тақсимоти оби полезӣ, хоҷагиҳои деҳқонӣ ба мушкилот рӯ ба рӯ мешаванд, тақсимоти об нодуруст мешавад ва хоҷагиҳое, ки дар поёноб ҷойгир шуданд аз сабаби нарасидани оби полезӣ зарари калон мебинанд. Айни ҳол, тақсимоти оби полезии дохили хоҷагиҳо ба души Ассосиатсияи истифодабарандагони об (АИО) гузошта шудааст, ки аз сабаби надоштани маблағ ва техникаҳои лозимӣ иншоотҳои гидротехникиро таъмир карда наметавонад ва ҳангоми тақсимоти об, миқдори зиёди оби полезӣ талаф меёбад.

Барои таъмири иншоотҳои гидротехникии дохили хоҷагӣ, маблағҳои калон лозим аст, аммо дар шароити имрӯза ассосиатсияҳо наметавонанд бо қувваи худ аз ҳисоби ҷамъоварии ҳаққи хизмати обрасонӣ, ин иншооҳоро таъмир кунанд.

Дар ҳолати таъмири иншоотҳои гидротехникии дохили хоҷагӣ, тақсимоти одилонаи об ба роҳ монда шуда, вазъи молиявии хоҷагиҳои поёноб беҳтар мешавад ва талафоти оби полезӣ кам мегардад.

То аввали солҳои 90-уми асри гузашта, тамоми гӯшаҳои обтақсимкунии канали ТМ-1 ва ТМ-2 бо воситаи пулт-автомат идора карда мешуд. Танҳо як танзимгар лозим буд, ки тамоми оби каналҳоро дар пулти марказӣ нишаста, обро ба гӯшаҳои обгузар тақсим кунад. Дар ҳолати номӯътадил кор кардани пойгоҳҳои обкашӣ, ҳамин танзимгар бо ҳамроҳи сардорони каналҳо, оби дар каналҳо бударо мувофиқи гӯшаҳо кам ё зиёд мекарданд.

Ҳоло идораҳои хоҷагии об аз ӯҳдаи барқарор кардани ин системаи идоракунии тақсимоти об намебароянд, чунки барои барқароркунии ин система маблағҳои нисбатан зиёд лозиманд.

Агар ин системаи идоракунӣ барқарор карда шавад, оби дар каналҳо буда, мунтазам ҷорӣ мешавад, хоҷагиҳои дар охири каналҳо буда, бо оби полезӣ таъмин шуда, талафоти об дар каналҳо кам мешавад ва шароити молиявӣ ва шароити зисти аҳолии ноҳия беҳтар мегардад.

Пойгоҳҳои обкашии дар мувозинаи идораи давлатии хоҷагии оби ноҳияи Зафаробод буда, пойгоҳи обкашии «Ленинобод» бо 4 агрегат, пойгоҳи обкашии «40-солагии Тоҷикистон» бо 5 агрегат, пойгоҳи обкашии «Пахтакор» бо 2 агрегат, пойгоҳи обкашии «ГНС-4» бо 4 агрегат, мебошад, ки дар аввали солҳои 70-уми асри гузашта сохта ба истифода дода шудаанд. Мӯҳлати истифодабарии онҳо кайҳо гузашта, айни ҳол онҳо дар ҳолати фарсудагӣ қарор доранд. Барои бо пуррагӣ таъмир намудани онҳо маблағҳои махсусан зиёд лозим аст.

Дар натиҷаи пурра таъмир намудани пойгоҳҳои обкашӣ, ҳамаи агрегатҳои пойгоҳи обкашӣ бо иқтидори пурраашон ба кор даромада, заминҳои кишоварзӣ бо оби полезӣ пурра таъмин шуда, ҳосилнокии зироатҳои хоҷагии қишлоқ баланд гардида, даромади молиявӣ ва шароити зисти хоҷагидорон беҳтар мешавад.

Ҳолати мелиоративии қариб 1669 га майдони заминҳои ноҳияи Зафаробод ғайриқаноатбахш мебошад. Барои барқароркунии ҳолати мелиоративии заминҳо, 105 км заҳбуру заҳкашҳои дохили хоҷагӣ ва байни хоҷагиро тозаву барқарор кардан лозим аст. Барои иҷрои ин корҳо, мувофиқи ҳисобҳои пешакӣ 830 ҳазор сомонӣ маблағ лозим аст.

Корҳои дар боло зикр шуда, асосан дар ҳудуди ассосиатсияҳои истифодабарандагони оби Сароб, М.Абдуллоев, Канз, Логин, 40-солагии Зафаробод, Сарчашма, Оби Ҳаёт ва Обшор дида мешавад.

Барои беҳтар кардани ҳолати мелиоративи замин аз ҳисоби буҷаи маҳаллӣ, буҷаи мутамарказ, ҳаққи хизматрасонии об, маблағҳо ҷудо мешаванд вале он нокифоя мебошад.

Агар ҳолати мелиоративии 1000 га замин беҳтар карда шавад, истеҳсоли маҳсулоти кишоварзи зиёд гардида, зиёда аз 500 нафар шаҳрванд бо ҷои кори доимӣ таъмин мешавад, шароити зиндагониашон беҳтар мешавад ва аз ин ҳисоб ба буҷети ноҳия маблағҳои зарурӣ ба намуди андоз ворид гардида, бозори дохилӣ ва беруна аз маҳсулотҳои кишоварзӣ фаровон мешавад.

Бо дарназардошти танқисии таъминоти об ва таҷдиди хоҷагиҳои кишоварзӣ, бо мақсади истифодаи оқилонаи об ва баҳри пешгирӣ ва рӯй надодани нофаҳмиву муноқиша байни хоҷагиҳои сершумори деҳқонӣ, дар вақти таъминот бо оби полезӣ, зарурияти таъсиси ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об ба миён омада буд. Аз солҳои 2004-2005 сар карда, дар ноҳия 30 адад ассотсиатсияи истифодабарандагони об таъсис дода шудааст, ки 3500 хоҷагиҳои деҳқонию кооперативҳои истеҳсолиро муттаҳид намуда, айни замон фаъолият карда истодаанд. Ғайр аз ин, дар ноҳия– идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрии ноҳия, ба хоҷагиҳои ноҳия хизмат расонида, оби полезиро таъмин менамоянд.

Идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрии ноҳия дорои 10 пойгоҳи бузурги обкашӣ аст. Миқдори дастгоҳҳои обкашии он 41 адад буда, аз он 19 тояш дастгоҳҳои азими обкашианд, ки дар як сония 5 – 6,5 метри мукааб об мекашанд. Оби баровардашуда бо воситаи каналҳои ТМ-1 ва ТМ-2, ки иқтидори онҳо мутаносибан 15 ва 35 м3/с мебошад, ба муштариён расонда мешаванд. Майдони умумии заминҳои обёришаванда бештар аз 28 ҳазор га мебошад.

Барои ҳалли масъалаи дарёфти маблағҳо бахри таъмиру барқарорсозии иншоотҳои афзалиятноки соҳаи обери ноҳия, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Зафарободро лозим аст, ки бо вазорату идораҳои дахлдори ҷумҳурӣ, ташкилотҳои байналхалқии дар ҷумҳурӣ дар соҳаи обёрӣ ва сармоягузорӣ фаъолиятдошта ва дигар сармоягузорони потенсиалӣ, ҳамкорӣ намуда, лоиҳаҳои инвеститсионӣ таҳия намояд ва барои дарёфти манбаи маблағгузорӣ, ба онҳо пешниҳод намояд.

Ҷадвали №20. Дар чанд соли охир ҳолати истеҳсол ва таъмини оби полезӣ дар ИДБЗО чунин аст.

Солҳо	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Оби кашида, млн. м3	1052,2	1018,2	881,8	970,3	823,1	338,2	296,7	354,3	351,4

Чи хеле, ки мебинем аз сабаби сол то сол фарсуда шудани пойгоҳҳо, кашидани ҳаҷми зарурии оби полезӣ торафт кам шуда истодааст ва барои ҳалли ин масъала андешидани чораҳои зарурӣ оид ба дарёфти воситаҳои иловагии молиявӣ зарур мебошад.

Барои ин, нахуст заминаи моддию техникии пойгоҳҳои обкаширо мустаҳкам кардан зарур аст. Зина ба зина иваз намудани қисмҳои фарсудаю корношоями муҳаррикҳою дастгоҳҳои обкашӣ, қубурҳои баландфишор ва таҷҳизоти барқии пойгоҳҳо бояд ба нақша гирифта шаванд. Дар баробари бозсозии дастгоҳҳои бузурги обкашӣ, эҳёи куллии пойгоҳҳои хурду миёнаи ДВГНС, ГНС-3, ГНС-3А ва КВ-1 бояд дар мадди назар бошад, то ки ҳангоми кам будани талабот ба об, ба ҷойи дастгоҳҳои бузург дастгоҳҳои хурд корандозӣ шаванд.

Самти муҳими дигар дар ҳалли ин масъала, таъмири асосии каналҳои обтаъминкунанда, каналҳои магистралии ТМ-1 ва ТМ-2 ва иншооти гидротехникии онҳо, насби воситаҳои ченкунии об ва умуман такмили механизми обтақсимкунӣ ва рӯёнидани ҳаққи хизматрасонии об мебошад.

Ин ду самти асосӣ, ки мо номбар кардем, дар сурати татбиқ шудан, имконият медиҳанд, ки коэффитсиенти истифодаи муҳаррикҳо ва дастгоҳҳо, маҳсулнокии пойгоҳҳои обкашӣ афзояд, исрофи об чӣ дар пойгоҳҳо ва чӣ дар каналу даҳанаҳо коста гардад ва дар фарҷоми мавсим нерӯи барқ сарфа гашта, корхонаи хоҷагии об бо зиёни ночиз ё фоида солро ҷамъбаст намояд. Мутассифона, имрӯз суръати кор баръакс гардидааст. Агар ИДБЗО дар соли 2014 ба маблағи 6219,8 ҳазор сомонӣ оби полезӣ дода бошад, сарфи нерӯи барқ дар ҳамин давра бо нархи имтиёзнок 5694,5 ҳазор сомониро ташкил медиҳад, ки 91,6 % арзиши маҳсулоти асосии корхонаро дарбар мегирад. Ин фоизи назаррас аст. Агар хароҷотҳои ҷории корхонаро ба болои он зам кунем, барои бозистеҳсолкунии иқтисоди корхона маблағи ночиз мемонад. Умуман маблағи хароҷоти барқ назаррас аст ва агар вазорату ташкилотҳои дахлдори ҷумҳурӣ, масъалаи барои пойгоҳҳои обкашии Зафаробод арзон ё ки бепул намудани нерӯи барқро ҳал накунанд, ин корхонаҳо ҳамоно зараровар мемонанд.

Ҷадвали №21. Мисоли хароҷоти барқ дар чанд соли охир.

Солҳо	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Хароҷоти нерӯи барқ, млн кВт.с	423,5	374	346,2	361,2	294,7	316,3	281,9	306,3	270
Арзиш, ҳазор сомонӣ	2664,7	3444,3	11976,3	14527,3	4612,7	4876,4	5443,1	5919,6	5694,5

Мушкилиҳои соҳаи обёрӣ.

Заҳбуру заҳкашҳо, ки дарозии умумиашон 666 км аст, аз сабаби норасогии маблағҳои зарурӣ, сари вақт тоза карда намешавад.

Ҳолати иқтисодӣ-молиявии идораҳои хоҷагии давлатии об ва пойгоҳҳои обкашии ноҳия вазнин мебошад.

Паст будани маоши коргарони идораи об ва аз ҳамин сабаб аз кор рафтани мутахассисон.

Дар ҳолати ғайриқаноатбахши техникӣ қарор доштани стансияҳои обтаъминкунӣ.

Ба таъмири куллӣ ниёз доштани 17 адад дастгоҳҳои обкашии пойгоҳҳои обкашӣ, 197-адад иншоотҳои обгирӣ, 21 адад обченкунакҳо ва 141 адад чоҳҳои амудӣ.

Дар ҳолати садамавӣ қарор доштани қубурҳои баландфишори пойгоҳҳои обкашии «ГНС-1», «ГНС-2», «Ленинобод» ва «40 солагии Тоҷикистон».

Каналҳои магистрали ТМ-1 ва ТМ-2 таъмирталаб мебошанд.

Ҳадаф. Беҳтар намудани ҳолати кори пойгоҳҳои обкашӣ дар ноҳия ва беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳо дар афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ ва ба кор таъмин намудани аҳолии ноҳия. Беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳои ноҳия.

Тадбир ва вазифаҳои зарурӣ барои расидан ба ин ҳадаф. Эҳё ва такмил додани инфраструктураи мавҷудаи соҳа. Эҳё кардани парки нақлиёти одамкашон, боркаш ва заминков, ба вуҷуд овардани алоқаи боэътимоду ҳозиразамон байни пойгоҳҳо, байни ИДБЗО ва ҷаҳони беруна тавассути шабакаи интернет, мукаммал гардондани базаи саноатӣ, такмили механизми таъминот, истифодаи дастовардҳои муосири низоми идоракунӣ ва ахборот, беҳтар намудани шароити кор ва зиндагии коргарон, пурра ва ҷавон намудани сафи мутахассисон аз ҳисоби ҷалби ҷавонон аз берун, барои онҳо сохтани хобгоҳҳо, боғчаи бачагон, беҳтар намудани шароити мактабу беморхона, бунёди хатти оби нӯшокӣ, гази табиӣ ва ғ. аз ҳамин қабил масъалаҳо мебошанд.

Чорводорӣ. Чорводорӣ дар баробари дигар соҳаҳо, яке аз бахши асосии кишоварзии ноҳия буда, вазни қиёсии он дар маҷмӯи маҳсулоти кишоварзии ноҳия 26,3 фоизро ташкил менамояд. Дар соли 2014 хоҷагиҳои кишоварзӣ дар якҷоягӣ бо аҳолии ноҳия, ба андозаи 65,9 млн. сомонӣ маҳсулоти чорводорӣ истеҳсол намудаанд, ки нисбати соли 2014 1,8 фоиз зиёд мебошад.

Дар ноҳия дар ҳама шаклҳои хоҷагидорӣ, зиёда аз 30251 саршумори моли калони шохдор, аз ҷумла 18016 сар модагов, 61628 сар моли майда, 204 сар асп ва 54027 сар мурғ мавҷуд аст, вале афзоиши саршумор ва истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ нисбати талабот дар сатҳи паст қарор дорад.

Ҷадвали №22. Саршумори умумии чорво дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ (сар).

Нишондиҳандаҳо	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014/ 2007%
1. Чорвои калон	24147	29616	29677	29679	29739	30123	30326	30251	125,3
2. Бузу гӯсфанд	65235	65383	65403	65683	66644	69775	58276	61628	94,5
3. Мурғ	51647	61496	63016	77882	78932	79083	79209	54027	104,6
4. Асп	288	289	258	258	258	212	205	204	70,8

Аз ҷадвал бармеояд, ки сол аз сол зиёдшавии саршумори чорвои калон ва парранда хеле назаррас буда, соли 2014 нисбат ба соли 2007 суръати афзоиши чорвои калон 125,3% ва мурғ 104,6%-ро ташкил дода, лекин саршумори бузу гӯсфанд 5,5 фоиз кам гардидааст.

Аз рӯи натиҷаи таҳлилҳо маълум гардид, ки аз нисф зиёди хоҷагиҳои хонагӣ ба сифати сарчашмаи даромад, фурӯши ҳайвони калони шохдор ва фурӯши бузу гӯсфандро нишон додаанд.

Бинобар ин, барои зиёд намудани истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ ва бо мақсади иҷро намудани «Барномаи рушди соҳаи зотпарварӣ ва хушзоткунии чорво», тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 октябри соли 2007 таҳти №501 «Дар бораи барномаи рушди сохаи зотпарварӣ ва хушзоткунии чорво» дар ноҳия қарори дахлдор қабул карда шудааст.

Дар шароити ҳозираи соҳаи кишоварзӣ, ривоҷ додани асппарварӣ барои мардуми маҳал яке аз соҳаҳои зарурӣ ба шумор меравад. Ба ин мақсад дар ноҳия дар доираи иҷроиши «Барномаи рушди соҳаи асппарварӣ барои солҳои 2009-2016» дар як катор хоҷагиҳо парвариши асп ба роҳ монда шудааст. Аз рӯи маълумотҳои оморӣ, дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ, ба санаи 1 январи соли 2015 ҳамагӣ дар ноҳия 204 сар асп парвариш карда мешавад.

Дар солҳои охир соҳаи чорводорӣ дар сектори ҷамъиятӣ барои ноҳия зиёновар буда, ҳамасола зиёни он 20-30 фоизро ташкил медиҳад.

Дар охири соли 2014 дар ноҳия 30251 сар чорвои калон, аз он ҷумла 18016 сар модагов мавҷуд мебошад. Давоми як сол ба ҳисоби миёна аз ҳар як модагов ба миқдори 1500-1600 литр шир ҷӯшида шуда, дар 3 сол 1 сар насл гирифта мешавад. Ҷиҳати ривоҷ додани соҳаи чорводорӣ, пеш аз ҳама бояд зотҳои чорвои калони шохдорро бо зотҳои сиёҳ-ало иваз намуд. Дар натиҷаи иваз намудани зотҳо ба ҳисоби миёна аз ҳар як модагов дар як сол 3500-3600 литр шир ҷӯшида шуда, дар 1 сол 1 сар насл гирифта мешавад.

Дар ноҳия дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ 61628 сар чорвои майда (гӯсфанду буз) парвариш карда мешавад ва аз ҳар як сар 40-50 кг гӯшт истеҳсол мегардад. Бояд қайд намуд, ки чорвои майдаи ноҳия пурра зоти ҷойдорӣ буда, шароити имрӯза тақозо менамояд, ки зоти ин намуди чорворо низ давра ба давра ба зоти «Ҳисорӣ» иваз намоем. Дар ҳолати ворид намудани 1000 сар чорвои майдаи зоти «Ҳисорӣ» имконият фароҳам меояд, ки аз ҳар як сар чорвои майда 70-80 кг гӯшт истеҳсол гардад.

Барои бартараф намудани ин камбудӣ андешидани чораҳои зерин зарур аст:

- зиёд ва ғанӣ гардонидани кишти зироатҳои хӯроки чорво,
- зиёд намудани кишти заминҳои растаниҳои равғандор дар хоҷагиҳо барои хӯроки чорво,
- барои хушзот намудани чорво ташкил намудани базаи наслҳои хушзот дар хоҷагиҳи махсусгардонидашуда,
- бартараф намудани камшавии саршумори чорво дар хоҷагиҳо.

Моҳипарварӣ барои ноҳия яке аз соҳаҳои нав ва муфид ба ҳисоб меравад. Бо мақсади рушди соҳа Барномаи рушди соҳаи моҳипарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» қабул карда

шудааст. Оиди ин масъала, нақша-чорабинӣ тартиб дода шудааст ва иҷроиши он зери назорати доимӣ қарор дорад. Мувофиқи нақша-чорабинии мазкур, бояд то соли 2020 дар ноҳия соҳаи моҳипарварӣ ташкил карда шавад. Дар ноҳия имконият ва шароити ташкили соҳаи моҳипарварӣ тариқи ташкили ҳавзҳои моҳипарварӣ дар заминаи кооперативи истиҳсолии «Деҳқон»-и ҷамоати Меҳнатобод аз ҳисоби обҳои зеризаминӣ мавҷуд мебошад.

Дар баробари соҳаҳои растанипарварӣ, чорводорӣ ва моҳипарварӣ, соҳаи занбӯри асалпарварӣ низ мавқеи хоса дорад.

Занбуриасалпарварӣ. Солҳои охир дар ноҳия занбӯриасалпарварӣ низ, ривоҷ ёфта, ассотсиатсияи занбӯрпарварон ташкил карда шудаст. Дар хоҷагиҳои ноҳия бахри иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №338 «Дар бораи барқарорсозӣ ва рушди минбаъдаи соҳаи замбӯриасалпарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва қарори Раиси вилояти Суғд аз 14 марти соли 2006 №72 оиди ҳамин масъала, корҳои муайяне ба сомон расонида шудааст. Дар натиҷа, соли 2014 миқдори замбӯри асал дар ноҳия ба 1939 оила расонида шуд, ки ин нисбат ба соли 2010 29 оила зиёд мебошад. Дар соли 2014 46 тонна асал истеҳсол карда шуд, ки ин ба ҳар як оилаи занбури асал 23,7 кг рост меояд. Дар ноҳия ҷиҳати васеъ намудани соҳаи занбурпарварӣ, мусоид мебошад. Зеро дар ноҳия аз ҳисоби гули пахта, беда, сиёҳдона ва ғайраҳо базаи хӯрокворӣ ва маводи ғизоӣ мавҷуд аст. Аз ин бармеояд, ки дар ноҳия имконияти ташкили 5000 оилаи занбӯр мавҷуд буда, дар асоси он истеҳсоли асал ба 75 тонна расонида мешавад. Ҷиҳати ривоҷ додани ин соҳа дар ноҳия базаи моддӣ-техникиро тавассути ассосиатсияи занбӯрпарварон пурқувват намудан лозим аст. Зеро ҳавасмандгардонии занбӯрпарварон аз тарафи ассосиатсияи занбӯрпарварон бо сабаби набудани маблағ, ба роҳ монда нашудааст. Инчунин барои парвариши ин миқдор оилаҳои занбӯри асал, дар фасли зимистон барои нигозанбӯриасал маводҳои хӯрокворӣ, барои пешгирии касалиҳои зараррасон доруворихо ва маблағҳои зарурӣ лозим мебошад. Барои гирифтани қарз аз бонкҳо барои соҳаи мазкур имтиёзҳо мавҷуд бошанд ҳам, лекин мӯҳлати қарздиҳӣ кам буда, фоизи қарзҳо низ баланд мебошад.

Ҳадафҳои асосӣ дар соҳаи чорводорӣ.

- паст кардани зиёни истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ ва афзоиш додани даромаднокии он,
- зиёд намудани саршумори чорво дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ,
- бардоштани сатҳи махсулнокии соҳаи чорво ва ташкили базаи махсулоти хӯроки чорво,
- рушди соҳаи занбӯри асалпарварӣ,
- рушди соҳаи моҳипарварӣ,
- ташкили фермаҳои хурд барои нигоҳдории чорвои хурду калон,
- бунёди корхонаҳои хурд оиди коркарди пашму пӯст.

Татбиқи тадбирҳои овардашуда дар бахши рушди кишоварзӣ имконият медиҳад, ки маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ афзоиш ёфта, амнияти озукаворӣ таъмин карда шавад ва иқтидори содиротии соҳаи мазкур афзун гардад.

Стратегия ва вазифаҳои соҳаҳои иқтисодиёт.

Ҳадаф	*Вазифаҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчашмаи маблағгузорӣ*	*Натиҷаи нишондиҳандаҳо*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
САНОАТ											
Баланд бардоштани	1. Коркарди пурраи ашёи хоми маҳаллӣ;	1.1. Таъсиси корхонаи ресандагӣ дар шаҳраки Зафаробод	15000				5000	10000	МИХД	Номуайян	Афзоиши ҳаҷми маҳсулоти саноатӣ то соли 2020 ба 120

		1.2. Таъсиси корхонаи истеҳсоли масолеҳи сохтмонӣ дар ноҳия	1000	500	500				МИҲД	Аз ҳисоби соҳибкорони маҳаллӣ	млн. сомонӣ расонида шудааст. Ҳиссаи корхонаҳои саноатӣ ба қисми даромади буҷети ноҳия то соли 2020 то 20% афзоиш ёфтааст. Шумораи ҷойҳои нави кории аз ҳисоби корхонаҳои саноатӣ ташкилгардида то соли 2020 ба 1000 ҷойи корӣ расонида шудааст.
		1.3. Сохтмони корхонаи истеҳсоли обҳои ташнашикан дар ҷамоати Ҳ.Алиев	800				300	500	МИҲД	Аз ҳисоби соҳибкорони маҳаллӣ	
		1.4 Таъсиси корхонаи истеҳсоли маҳсулоти қаннодӣ ва ширӣ дар ҷамоати шаҳраки Меҳнатобод	600			200	400		МИҲД	Аз ҳисоби соҳибкорони маҳаллӣ	
		1.5.Ташкил намудани сехи хурди истеҳсоли ҳасибҳо ва маҳсулотҳои шарбатӣ дар шаҳраки Гулистони ҷамоати Равшан	900				450	450	МИҲД	Аз ҳисоби соҳибкорони маҳаллӣ	
Ҷамъ дар соҳаи саноат			**18300**	**500**	**500**	**200**	**6150**	**10950**			

СОҲИБКОРИИ ХУРДУ МИЁНА

Ҳадаф	*Вазифаҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчашмаи маблағгузорӣ*	*Натиҷаи нишондиҳандаҳо*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
Бехтар намудани рушди сохибкори	1. Зиёд намудани хачми гардиши мол дар сохибкори	1.2 Сохтмони марказҳои дӯзандагӣ ва бофандагӣ	400		100	150	150			Соҳибкорони маҳаллӣ	Афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот (кор ва хизматрасонӣ) бахши СХМ то соли 2020 то 60% расонида шудааст. Зиёд гардидани ҳаҷми
		1.3. Сохтмони меҳмонхона дар шаҳраки Зафаробод	1050	450	300	300				Соҳибкорони маҳаллӣ	
		1.3. Сохтмони чойхонаи миллӣ дар шаҳраки Зафаробод	900			200	400	300	МИҲД	Соҳибкорони маҳаллӣ	

		1.4. Бунёди нуқтаҳои хизматрасонии техникӣ, маишӣ ва фароғатӣ дар ноҳияи Зафаробод	1500			500	500	500	МИҲД	Соҳибкорони маҳаллӣ	пардохтҳои бахши СХМ ба буҷети ноҳия (то соли 2020 то 8 млн. сомонӣ)
		1.5. Сохтмони мағозаҳои тиҷоратӣ, озуқаворӣ ва масолеҳи сохтмонӣ дар н.Зафаробод	1350			450	450	450	МИҲД	Соҳибкорони маҳаллӣ	Шумораи ҷойҳои кории нави аз ҳисоби СХМ ташкилгардида то соли 2020 ба 4500 ҷой расонида шудааст.
Ҷамъ дар соҳаи СХМ			**5200**	**450**	**400**	**1600**	**1500**	**1250**			
КИШОВАРЗӢ											
Ҳадаф	***Вазифаҳо***	***Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо***	***Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)***	***СОЛҲО***					***Масъул***	***Сарчашмаи маблағгузорӣ***	***Натиҷаи нишондиҳандаҳо***
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
1. Баланд бардоштани даромаднокии соҳаи хоҷагии қишлоқ	1.Баланд бардоштан и ҳосилноки и зироатҳои кишоварзӣ	1.1 Сохтмон ва кофтани 50 адад чоҳҳои амудӣ	10500	2100	2100	2100	2100	2100	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Сармояи хориҷӣ, Маблағҳои худӣ	Афзоиши ҳаҷми маҳсулоти кишоварзӣ то соли 2020 ба 300 млн. сомонӣ Васеъ намудани майдони заминҳои обёришаванда то соли 2020 ҳамасола то ба 50га. Шумораи ҷойҳои нави кори ташкилгардида то соли 2020 ба 15000 расонида шудааст. Майдони
		1.2 Таъмиру тармими канали магистралии ТМ-1	800	50	100	170	180	300	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Маблағҳои худӣ, сармояи дохилӣ	
		1.3 Таъмиру тармими канали магистралии ТМ-2	1400	80	200	250	350	520	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Маблағҳои худӣ, сармояи дохилӣ	
		1.4 Таъмири 3 адад агрегати пойгоҳи обкашии "40-солагии Тоҷикистон"	1540	190	200	300	400	450	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Буҷети вилоят	

		1.5 Таъмири 2 адад агрегати пойгоҳи обкашии "Ленинобод"	1320	170	200	200	350	400	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Буҷети вилоят	1000 га заминҳо обёрӣ карда шуда, 50 нафар соҳиби ҷои кор мегарданд. Ба миқдори 4,30 млн м3 оби полезӣ сарфа гардида, 420 га замини кишоварзӣ бо оби полезӣ таъмин мегарданд, 10 млн 80 ҳазор м3 оби полезӣ сарфа карда шуда, 5495 гектар замин обёрӣ мегардад. Ҳосилнокии зироатҳо баланд гардида, заминҳои бекорхобидаи ҷамоати Ҷомӣ, Меҳнатобод ва Равшан ба гардиши кишоварзӣ дохил мегардад. Зиёда аз 5000 нафар ашхоси бешуғл ба шуғл фаро гирифта мешавад. Ба таъмини амнияти
		1.6 Таъмиру барқарорсозии пойгоҳҳои обкашии ПОҚ-1,2,3	3710	150	300	650	1200	1410	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Номуайян	
		1.7 Таъмиру барқарорсозии пойгоҳҳои обкашии ПОМ-1, ПОМ-2	8000			2000	3000	3000	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Номуайян	
		1.8 Иваз намудани 2000 мр қубурҳои баландфишордар ПОМ1 ва ПОМ-2	2000	200	300	500	500	500	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Буҷети ҷумҳуриявӣ	
	2. Мунтазам дар вақти мавсим таъмин намудани кишоварзон бо оби полезӣ	2.2 Барқарор намудани 170 адад гӯшаҳои обтақсимкунӣ ва 150 км иншоотҳои гидротехникии дохили хоҷагиҳо	1030	60	120	200	250	400	Раёсати кишоварзӣ ва идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрӣ	Буҷети вилоят	
	3. Таъмини хоҷагиҳо бо техникаҳо и кишоварзӣ, сӯзишворӣ ва нуриҳои минералӣ	3.1 Мустахкам намудани базаи техникӣ: ташкил намудани МТС, харидани техникаи кишоварзӣ (20-адад трактор, 20-адад СХУ, 20-адад КХУ)	9600	960	960	2400	2400	2880	Раёсати кишоварзӣ	Аз ҳисоби сармояи дохилӣ ва худи хоҷагиҳо	
		3.2 Ташкил намудани хочагии тухмипарвар ва сехҳои заҳролудку	200				80	120	Раёсати кишоварзӣ	Аз ҳисоби сармояи дохилӣ ва худи хоҷагиҳо	

		нии тухмӣ									озуқаворӣ мусоидат менамояд. Инчунин ҳосилнокии Пахта – аз 18 то 25 с/га Галладонагихо – аз 20 то 30 с/га Сабзавот – аз 200 то 300 с/га Полезиҳо – аз 160 то 250 с/га расонида мешавад. Ҳолати 1000 гектар заминҳои ғайриқона тбахш беҳтар мегардад.
	4. Зиёд намудани даромаднокии соҳаи кишоварзӣ	4.1 Паст намудани таъсири хашаротҳои зараррасон ба зироатҳои кишоварзӣ	1800	100	200	300	500	700	Раёсати кишоварзӣ	Буҷети ҷумҳуриявӣ	
		4.2 Ташкили 5 адад гармхона дар 5 ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия	1500		300	300	300	600	Раёсати кишоварзӣ	Сармояи хориҷӣ	
	5. Рушди соҳаи занбӯрпарварӣ	5.1 Ташкили 1000 оилаи занбӯр	900			300	300	300	МИҲД, раёсати кишоварзӣ	Сармояи хориҷӣ	
	6. Ривоҷ додани хушзоткунии чорво	6.1 Харидорӣ намудани 200 сар модагови калони шохдори зоти сиёҳ-ало	2700	300	600	600	600	600	Раёсати кишоварзӣ	Сармояи хориҷӣ	
		6.2 Харидани 600 сар чорвои майдаи зооти "Ҳисорӣ"	900		150	150	300	300	Раёсати кишоварзӣ	Сармояи хориҷӣ	
Ҷамъ дар соҳаи кишоварзӣ			**47900**	**4360**	**5730**	**10420**	**12810**	**14580**			
Ҳамагӣ дар соҳаҳои иқтисодиёт, аз ҷумла			**71400**	**5310**	**6630**	**12220**	**20460**	**26780**			
Буҷети маҳаллӣ			0								
Буҷети вилоятӣ			3890	420	520	700	1000	1250			
Буҷети ҷумҳуриявӣ			3800	300	500	800	1000	1200			
Сармояи хориҷӣ			16500	2400	3150	3450	3600	3900			
Аҳолӣ, соҳибкорон, хизматрасонӣ ва ғ.			20500	2040	2160	4620	5660	6020			
Норасогии маблағ			26710	150	300	2650	9200	14410			

Дурнамои рушди соҳаҳои иқтисодиёт. Дар ҳолати амалӣ гардидани лоиҳаҳои соҳаи иқтисодиёти Барнома дар соли 2020 аҳолии ноҳия ба 76 ҳазор нафар ё 112,6 фоиз, маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ 310,4 млн сомонӣ ё 124 фоиз, ҳаҷми истеҳсоли соҳаи саноат 153,1 млн сомонӣ ё 149,8 фоиз, ҳаҷми гардиши савдои чакана 230,1 млн сомонӣ ё 158,7 фоиз ва хизматрасонии пулакӣ 36 млн сомонӣ ё 158,7 фоиз, расонида мешавад.

Ҷадвали №23. Нишондиҳандаҳои асосии дурнамои рушди иқтисодӣ барои давраи то соли 2020.

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015-баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Шумораи аҳолӣ ба ҳисоби миёнаи солона (ҳазор нафар) – ҳамагӣ	67,5	68,9	70,2	71,6	73,1	74,5	76,0	112,6
аз он ҷумла:								
шаҳрӣ	37,0	37,7	38,5	39,3	40,0	40,9	41,7	112,6
деҳотӣ	30,5	31,1	31,7	32,4	33,0	33,7	34,3	112,6
Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ (млн. сомонӣ) Аз чумла	520,3	577,0	610,2	644,9	668,8	697,0	729,7	140,3
Ҳаҷми умумии маҳсулоти кишоварзӣ	250,4	279,2	287,9	301,9	301,9	304,7	310,4	124,0
Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ	102,2	116,6	126,6	131,7	138,8	145,9	153,1	149,8
Ҳаҷми гардиши савдои чакана	145,0	156,6	169,2	182,7	197,3	213,1	230,1	158,7
Ҳаҷми хизматрасонӣ ба аҳолӣ	22,7	24,5	26,5	28,6	30,9	33,4	36,0	158,7

Дар соли 2020 ҳаҷми истеҳсоли ғалладонагиҳо ба 4887 тонна ё 40,8 фоиз, пахта 2461 тонна ё 13,1 фоиз, картошка 603 тонна ё 46,1 фоиз сабзавот 4303 тонна ё 48,9 фоиз, полезӣ 3837 тонна ё 12,7 фоиз, меваҷот 118 тонна 7,9 фоиз, ангур 84 тонна 37,5 фоиз ва хӯроки чорво 1948 тонна ё 7,4 фоиз гӯшт 1517 тонна 22,9 фоиз, шир 1517 тонна ё 12,1 фоиз, пашм 6 тонна ё 9,3 фоиз, тухм 990 ҳазор дона ё 54 фоиз, пилла 9 тонна 90,3 фоиз ва асал 6 тонна 13,1 фоиз нисбати соли 2015-ум меафзояд.

Ҷадвали №24. Нишондиҳандаҳои дурнамои ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ аз руи намудҳои маҳсулот ва соҳаҳо

Нишондиҳандаҳо	Ҳисобот	Баҳодиҳӣ, солҳо	Дурнамо, солҳо					2015 бо % нисбати 2010
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Ғалладонагӣ	11976	15048	15259,4	16066	16206	16536	16863	140,8
Пахта	18810	20400	20400	20400	20450	20859	21271	113,1
Картошка	1309	1563	1686	1795	1835	1873	1912	146,1
Сабзавот	8794	10642	11462	12246	12575	12829	13097	148,9
Полезӣ	30325	28400	30075	32820	33038	33594	34161	112,7
Мевагӣ	1505	1468	1496	1530	1544	1584	1623	107,9
Ангур	224	248	265	280	295	302	309	137,5
Хошок	26338	24958	25168	26773	26662	27462	28286	107,4
Гӯшт	1441	1470	1500	1532	1563	1594	1627	112,9
Шир	12574	13120	13260	13443	13545	13815	14091	112,1

Пашм	59	60,0	61,0	61,0	62	63	65	109,3
Тухм (ҳазор дона)	1834	2693	2716	2740	2764	2794	2824	154,0
Пилла	10,3	18	18	18	18	18	20	190,3
Асал	46	48	48	50	50	51	52	113,1

БОБИ 3. СОҲАҲОИ ИҶТИМОӢ.

3.1 Тандурустӣ

Айни замон, мутобиқи принсипҳои умумии қабулгардидаи СМР ва СПКСК, мақсади асосии соҳаи тандурустӣ аз мунтазам паст кардани сатҳи фавти модару кӯдак, кам кардани мушкилот вобаста ба бемориҳои сироятӣ, инчунин аз байн бурдани баъзе сироятҳои (инфексияҳои) бо ваксина идорашаванда иборат мебошад.

Саломатии модар ва кӯдак. Тибқи нишондиҳандаҳои омори тандурустӣ, ба санаи 1 январи соли 2015 шумораи умумии занони синни ҳомиладорӣ дар ноҳияи Зафаробод 17893 нафар мебошад.

Ҷадвали №25. Шумораи таваллудшудагон дар муассисаҳои тандурустӣ ва дар шароити хона, шумораи фавти модарон дар ноҳияи Зафаробод

Нишондодҳо	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**с.2014 нисбат ба соли 2010 бо %**
Ҳамаги таваллуд	1709	1678	1816	1893	1932	113,0
Таваллудшудагон дар таваллудхона	1643	1644	1771	1883	1916	116,6
Таваллуд дар шароити хона	66	34	45	10	16	24,2
Фавти кӯдакони то 1-сола	18	28	26	20	20	111,1
Мурдатаваллуд	17	8	5	16	21	123,5
Шумораи фавти модар (шумора ба 100 ҳазор зинда таваллудшуда)	1	2	2		1	100,0

Ҳодисаҳои фавти модарон дар ноҳияи Зафаробод солҳои охир кам гаштааст. Яке аз сабабҳои дар сатҳи паст қарор доштани саломатии занони синну соли ҳомиладорӣ ба он вобаста аст, ки дар ноҳия занон фосилаи байни таваллудро риоя наменамоянд (25-30% аз шумораи умумии таваллудшудагон) ва ин шаҳодат медиҳад, ки аксарияти занон аз масъалаҳои солимии репродуктивӣ ва банақшагирии оила хабардор нестанд. Мутахассисони маҳаллӣ сабаби дигари сатҳи пасти саломатии модаронро дар он мебинанд, ки дар онҳо дар шароити хона таваллуд мекунанд. Дар ноҳия дар байни занон бемории камхунӣ рӯ ба афзоиш ниҳодааст ва он пеш аз ҳама, ба он вобаста аст, ки занони ҳомиладор дар вақти ҳомиладорӣ хӯроки серғизо ва дуруст истеъмол намекунанд, ҳамчунин оид ба масъалаҳои пешгирии ин беморӣ маълумоти дуруст ва кофӣ надоранд.

Нишондиҳандаҳо шаҳодат медиҳанд, ки дар ноҳияи Зафаробод дар солҳои охир нисбати вафоти кӯдакон беҳбудӣ ба назар расида истодааст ва ин раванд ба маҷмӯъи барномаҳои эмкунӣ алоқамандии зич дорад. Сатҳи фавти кӯдакон дар ноҳия нисбати нишондиҳандаҳои ҷумҳуриявӣ кам мебошад.

Ҷадвали №26. Шумораи таваллуд ва фавт дар солҳои 2010-2014.

№	Номгу	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**с.2014 нисбат ба соли 2010 бо %**
1	Таваллуд	1716	1678	1816	1893	1932	112,5
2	Фавти кӯдакони то 14-со	28	37	39	57	31	110,7
3	Фавтидагони то 1-сола	18	28	26	20	20	111,1

Шумораи фавтидагон дар солҳои 2014 нисбат ба солҳои 2012 мутаносибан кам шудааст. Шумораи таваллуд дар давоми 5-соли охир афзудааст ва дар 3-соли охир ба ҳисоби миёна тақрибан 5641 кудак ба дунё омаданд. Афзоиши шумораи аҳолӣ нисбат ба соли 2010 дар соли 2014 аз ҳисоби занҳои бори аввал ҳомиладоргардида, зиёд шудааст.

Боиси хушнудӣ аст, ки нишондиҳандаҳои нобудшавии кӯдакон дар давоми 3 соли охир аз 57 то 31 нафар паст шудааст. Сабаби он, иҷрои саривақтии барномаҳои тандурустӣ, ХБК, эмгузаронӣ, синамаконӣ ва иҷрои дигар чорабиниҳои самаранок мебошад.

Ҷадвали №27. Беморихое, ки сабаби асосии фавти навзодон мешаванд.

№	Бемориҳо	Бо фоиз
1	Паталогияи перинаталӣ	69,4%
2	Дарунравӣ	9,0%
3	БШРН	2,6%
4	Бемории ирсӣ	16%
5	ғайра	3 %

Аз ин лиҳоз, барои беҳтар намудани маърифатнокии аҳолӣ, ҷоннок намудани корҳои ташвиқотию тарғиботӣ оид ба пешгирии ҳаргуна бемориҳо дар байни аҳолӣ, самаранок кор бурдан дар байни занҳои қобили таваллуд ва ҳомиладорон барои пешгирии фавти модар ва кудак – сари вақт ба қайд гирифтан, муолиҷа намудан ва пешгирии оризаҳо, беҳтар намудани фаъолияти кормандони КАТС, момопизишк ва момодояҳо, пурзур кардани кори сарвари Маркази солимии репрадуктивӣ, зарур мебошад.

Бемориҳои сироятӣ ва дигар намуди бемориҳо. Таҳлили ҳолати феълӣ нишон медиҳад, ки дар давраи даҳсолаи охир, имкониятҳои хадамоти санитарию эпидемиологӣ, дар қиёс бо сохторҳои дигари соҳаи тандурустӣ кам шудаанд. Маълумотҳои расмии оморӣ оид ба сатҳи паҳн гардидани бемориҳои сироятӣ вазъи воқеиро инъикос наменамоянд. Дар ҷадвали зер динамикаи суръати афзоиши ходисаҳои баъзе бемориҳои сироятӣ (шумораи мутлақ) оварда мешавад.

Ҷадвали №28. Шумораи мутлақи бемориҳои сироятӣ дар солҳои 2012-2014 (нафар).

Бемориҳои сироятӣ	**2012**	**2013**	**2014**	**с.2014 нисбат ба соли 2012 бо %**
Бемориҳои сил	55	49	64	128
Бемории вараҷа				
Бемории брутселёз				
ВИЧ/СПИД	18	25	36	200
Газидан, оболудшавӣ, харошидан аз тарафи ҳайвонҳо (укусы и ослюнение)		328	192	58,5
Бемории домана				
Исҳоли хунин (дизентерия)		2	1	50

Дар ноҳияи Зафаробод шумораи бемориҳои сироятӣ зиёд буда, сабабҳои асосии афзоиши бемориҳои сироятӣ, маълумоти дуруст ва кофӣ надоштани аҳолӣ оид ба пешгирии касалиҳои сироятӣ, сатҳи пасти заминаи хизматрасонии идораи санитарию эпидимологии ноҳия, сари вақт ташхис нагардидани беморон, махсусан дар оилаҳое, ки ба хизматрасонии тиббӣ дастрасӣ надоранд (аз ҷумла аз ҳисоби муҳоҷирони меҳнатӣ, шахсони аз озодӣ маҳруми мубталои бемории сил ва СПИД), сатҳи пасти имкониятҳои молиявии шаҳрвандон, нархи гарони хизматрасониҳои тиббӣ ва доруворӣ, маҳдудияти таъминоти оби тозаи нӯшокӣ баҳри аксарияти аҳолӣ, дар ҳолати ғайриқаноатбахш қарор доштани шароити санитарӣ ва ҷамъоварию безараргардонии партовҳо мебошанд.

Қайд кардан зарур аст, ки дар байни аҳолии ноҳия шумораи бемориҳои шадиди роҳи нафас (ШРН), астма, касалии рӯда, касалии дил, фишори хун зиёд буда, сабабҳои асосии ин бемориҳо ба он вобаста аст, ки беморон саривақт табобат намегиранд, ба фарбеҳшавӣ мусоидат менамоянд, нӯшокиҳои спиртӣ ва тамоку истеъмол менамоянд, ҳамчунин аҳолӣ оид ба масъалаҳои пешгирии чунин бемориҳо маълумоти зарурӣ надорад. Сатҳи пасти имкониятҳои молиявии шаҳрвандон, гаронии нархи хизматрасониҳои тиббӣ ва доруворӣ, маҳдудияти таъминоти барқ ва омилҳои муҳити зист, ба саломатии аҳолии ноҳия таъсири манфӣ расонида истодаанд. Дар солҳои охир яке аз муамоҳои асосии саломатии аҳолии ноҳия ба он вобаста аст, ки дар байни аҳолӣ дучор гаштан ба бемориҳои асаб зиёд гашта истодааст ва дар натиҷаи таъсири ин бемори, дар байни аҳолӣ ҳолатҳои худкушӣ, хусусан худкушии ҷавонон мушоҳида шуда истодааст, ки он аз афзошии ҳолати асабонияти шаҳрвандон далолат менамояд. Дар ноҳия шумораи беморони ВИЧ/СПИД-и бақайдгирифташуда рӯ ба афзоиш ниҳодааст.

Вазифаи асосии соҳаи тандурустӣ, ин беҳтар намудани шароити дастрасӣ ба системаи кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ (КАТС), беҳдоштӣ ва сифати хизматрасониҳои тиббӣ мебошад. Барои беҳтар намудани хизматрасонии кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ (КАТС) давоми солҳои охир дар ноҳия 7 маркази саломатии деҳот ташкил карда шуд.

Инфрасохтори соҳаи тандурустӣ ва раванди ислоҳот. Дар ноҳияи Зафаробод 38 адад муассисаҳои тандурустӣ фаъолият менамоянд, аз ҷумла Беморхонаи марказии ноҳия дорои 320 кат, беморхонаи марказӣ - 2 адад якҷоя дорои 30 кат, маркази рӯҳшиносӣ дорои 10 кат, маркази мубориза зидди бемории сил дорои 10 кат, маркази саломатии ноҳия, марказҳои саломатии деҳот – 8 адад, хонаҳои саломатӣ - 10 адад, шӯъбаи ёрии таъҷилӣ, дорухона, нуқтаҳои фелдшерӣ -10 адад ва МН ДСЭН. Дар якҷоягӣ ҳамаи ин муассисаҳои тандурустии ноҳия дорои 360 кат мебошанд. Таъминот бо катҳо бо 10000 нафар аҳолӣ 53,7 % - ро ташкил медиҳад.

Ҷадвали №29. Таъминоти аҳолӣ бо кормандони тиб ва катҳо (коэффитсент).

Номгӯи нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	2012	2013	2014
Таъминоти аҳолӣ бо духтурон	1-нафар ба 10-ҳазор аҳолӣ	11,2	11,6	11,8
Таъмин будани аҳолӣ бо кормандони миёнаи тиббӣ	1- нафар ба 10-ҳазор аҳолӣ	45	46,8	47,8
Таъмин будани аҳолӣ бо катҳо	1-кат ба 10-ҳазор аҳолӣ	55,1	55,1	53,7

Дар муассисаҳои тиббии ноҳия дар соли 2014-ум 76-нафар духтурон ва 319 нафар ҳамшираҳои шафқат кор мекунанд.

Дар ноҳия дар соли 1991 таъминот бо духтурон 22,2 ба 10000 нафар аҳолӣ буд ва дар асл бошад 100 нафар духтурон ба аҳолӣ хизмат мерасонданд.

Таъминот дар соли 1991 бо ҳамшираҳои шафқат 71,7 нафар ба 10000 нафар аҳолӣ буд ва дар асл дар ноҳия 320 нафар ҳамшираҳои шафқат фаъолият мебурданд. Дар соли 2014 - 319-нафар ҳамшираҳои шафқат фаъолият мебаранд, ки ин 86% - ро ташкил медиҳад. Айни ҳол ин нишондодҳо паст шудаанд ва таъсири манфии худро ба расонидани кӯмаки тиббӣ ба аҳолӣ мегузоранд.

Зеро ҳам ҳамшираҳои шафқат ва ҳам духтурон ба 1,5 воҳиди корӣ машғуланд, ки кӯшишҳои зиёди рӯҳӣ - эмотсионалӣ талаб намуда, ҷиҳати ба аҳолӣ расонидани кӯмаки тиббӣ, таъсири манфӣ мерасонад.

Нишондиҳандаи таъминоти аҳолӣ бо духтурон, дар солҳои охир рӯ ба таназул ниҳодааст, зеро аз сабаби паст будани музди меҳнат ва шароитҳои мушкили фаъолият 12-нафар духтурони ноҳия ба муҳоҷироти меҳнатӣ рафтаанд.

Ҷадвали №30. Ихтисоснокии кормандони КАТС

Нишондиҳандаҳо	*Шумораи умумии кормандон*	*Маълумоти миёнаи махсус дошта*	*Маълумоти олӣ дошта*
Муассисаҳои КАТС	257	164	43
Беморхонаи статсионарӣ	288	141	29
Дигар бемориҳо	32	14	4
Ҳамагӣ	**577**	**319**	**76**

Аксарияти муассисаҳои тандурустӣ аз буҷаи маҳаллӣ маблағгузорӣ мешаванд. Дар назар аст, ки бо гузаштан ба низоми маблағгузории сарикасӣ, ки дар доираи «Стратегияи солимгардонии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи солҳои 2010-2020» амалӣ

мегардад, дастрасии аҳолӣ ба хизматрасонии босифати соҳаи тандурустӣ таъмин хоҳад шуд.

Яке аз омилҳои дар деҳот таъмин набудан бо мутахассисони баландихтисоси тиб ба он вобаста аст, ки кормандони тиббӣ ба дараҷаи лозимӣ ҳавасманд карда намешаванд ва сатҳи музди меҳнаташон паст мебошанд.

Дастрасӣ ба хизматрасонии муассисаҳои тандурустӣ дар давраи 15-соли охир, дар ноҳияи Зафаробод коҳиш ёфтааст ва бевосита ба нигоҳдории тандурустӣ ва ҳолати саломатии аҳолӣ таъсири манфӣ мерасонад.

Ҳоло дар соҳаи тандурустии ноҳияи Зафаробод 18 барномаҳои миллӣ ва 4 қарори Раиси вилояти Суғд, ки ба паст намудани сатҳи бемориҳо ва пешгирии онҳо равона шудаанд дар амал татбиқ шуда истодаанд. Вале мушкилии кор дар он мебошад, ки маблағгузории ин барномаҳо аз буҷаи маҳаллӣ таъмин карда мешаванд.

Ҷадвали №31. Шумораи муроҷиаткардагон ба муассисаҳои тиббӣ (нафар).

Нишондиҳандаҳо	2013	2014	с.2014 нисбат ба соли 2013 бо %
Беморхонаҳои минтақавӣ			
Маркази саломатии ноҳия	93455	102115	109,2
Маркази саломатии деҳот	42973	51019	118,7
Хонаи сломатӣ	21010	22282	106,1
Хонаи саломатӣ			
Бунгоҳи тиббӣ			
Ҳамагӣ	157438	175416	111,4

Сохтори кӯмаки аввалияи тиббии санитарии ноҳияи Зафаробод.

Дар ноҳияи Зафаробод 8 Марказҳои саломатии деҳот ва 10 хонаҳои саломатӣ фаъолият менамоянд.

Ҷадвали №32. Шумораи кормандони КАТС дар ноҳияи Зафаробод.

Кормандони КАТС		Воҳиди корӣ	Шумораи кормандон
Духтурон ба	67,25	74,75	37
Кормандони миёнаи тиб	169,25	173,0	164

Маркази саломатии ноҳия дар бинои лоиҳавӣ ҷойгир буда, аз 2-ошёна иборат буда, барои 500 муроҷиат дар як баст пешбинӣ шудааст ва дар давоми 10 соли охир таъмири асосӣ гузаронида нашудааст. Системаи гармидиҳӣ ва корезии он кор намекунад.

Аз 8 Маркази саломатии деҳот 3 ададаш дар биноҳои мутобиқ кардашуда ва 5 адади он дар бинои лоиҳавӣ ҷойгир мебошад. Дар ягонтои ин биноҳо, оби нӯшокӣ дар дохили бино мавҷуд нест. Системаи гармидиҳӣ кор намекунад ва бино тавассути печҳо гарм карда шуда, ҳар сол бо 3 тона ангиштсанг таъмин карда мешавад. Ба ғайр, аз МС деҳаи Комсомол, боқӣ ҳама биноҳо таъмирталаб мебошанд.

Дар деҳаҳои Сурхоб ва Орзу, аз ҳисоби фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблаға 196 ҳазор сомонӣ, тибқи лоиҳа хонаҳои саломатии деҳот сохта шуда истодаанд.

Маркази саломатии ноҳиявӣ ва Маркази саломатии деҳоти Бахт бо кампютер таҷҳизотонида шудаанд. Хонаҳои саломатӣ бо асбобҳои аввалини ёрии таъҷилӣ таъмин карда шудаанд.

Аз рӯи нақшаи байни ноҳиявӣ хонаи саломатии деҳаи Ёшлик аз соли 2011 бояд ба муозинаи КАТС-и ноҳия гузаронида мешавад. Аммо ин хонаи саломатӣ, ки айни ҳол дар мувозинаи ноҳияи Ҷаббор Расулов қарор дорад, дар ҳолати садамавӣ мебошад. Масофаи хизматрасонӣ аз маркази саломатии ноҳия ба 2 тараф, радиуси 30 км-ро фаро мегирад.

Мушкилиҳои мавҷудаи соҳаи тандурустӣ. Мушкилиҳои мавҷудаи системаи тандурустии ноҳияи Зафарободро ба се гуруҳ чудо кардан мумкин аст: 1) бад гардидани заминаи моддию техникие, ки боиси паст шудани сифати хизматрасонии тиббӣ ва баланд шудани сатҳи паҳншавии сироятҳои аз нигоҳи ичтимоӣ хатарнок ва фавти модару кӯдак

мегардад; 2) сатхи пасти тахассусии кадрҳои тиббӣ; 3) суръати сусти ислоҳоти соҳаи тандурустӣ (иштироки маҳдуди бахши хусусӣ, истифодаи ғайрисамарабахши воситаҳои мавҷуда аз сабаби номукаммалии механизмҳо ва маҳдуд будани ҳаҷми маблағгузорӣ).

Ҷадвали №33. Бо таври муфассал мушкилотҳои соҳаи тандурустӣ чунинанд.

1	**Бад гардидани заминаи моддию техникӣ**	
	Номгуи мушкилотхо	**Мавзеъ**
	Фарсуда ва ё набудани таҷҳизоти муоинаи тиббии рентгенӣ, таҷҳизотҳои ФГС, УЗИ, автоклав, кювез, ЭКГ, дефиблятор, кардиомонитор, дастгоҳи лабароторӣ, таҷхизоти нафаси сунъи (ИВЛ-РО), ингалятор.	Беморхонаи марказии ноҳия ва таваллудхона
	Нарасидани таҷҳизоти УВЧ, ИВЛ, электрофарез	Беморхонаи марказии ноҳия, Беморхонаҳои минтақавӣ ва марказҳои саломатӣ
	Норасогии доруворихои бепул барои шахсони имтиёздошта	Беморхонаи маркази ноҳия ва деҳотҳо
	Мавҷуд набудани нақлиёти ёрии таъҷилӣ дар БМ деҳот ва нокифоягии онҳо дар БМН	Шаҳракҳои Меҳнатобод, Бахт ва Зафаробод
	Фарсуда ва корношоям шудани катҳо, таҷҳизотҳои зарурӣ (кӯрпа болиштҳо, болопӯшҳо)	Беморхонаҳои марказӣ, минтақавӣ, таваллудхона, беморхонаи касалиҳои сироятӣ ва деҳот.
	Сохтмони бинои Маркази ёрии таъчилии ноҳиявӣ	Беморхонаи Марказии нохияви
	Фарсуда ва корношоямии системаи гармидиҳии БМН. (Агар системаи гармидиҳӣ ба истифодаи барқ гузаронида шавад, дар 1 сол барои гармидиҳии барқӣ 25-30 ҳазор сомонӣ маблағ хароҷот мешавад, ки нисбати гази табии 8-10 баробар ба БМН арзон меафтад)	Беморхонаи Марказии ноҳиявӣ
2.	**Сатхи пасти тахассуси кадрҳои тиббӣ;**	**Сатҳи пасти тахассусии кадрҳои тиббӣ;**
	Сатхи пасти тахасусии табибони ҷавон	
	Нарасидани шумораи духтурони соҳаи тиб дар деҳот	Дар тамоми деҳаҳо ва шаҳракҳо
3.	**Суръати сусти ислоҳоти соҳаи тандурустӣ**	
	Номутаносиби маблағҳои ирсолшуда барои зинаи аввал ва дуввуми хадамоти тиббӣ	
	Мавҷуд набудани шаклҳои нави КАТС, аз ҷумла шумораи ками духтурони оилавӣ	
	Мавҷуд набудани хизматрасонии тибби бахши хусусӣ	

3.2. Маориф

Сатҳи умумии маълумотнокӣ дар соҳаи маориф. Сатҳи умумии маълумотнокии аҳолии ноҳияи Зафаробод солҳои охир афзоиш ёфтааст.

Ҷадвали №34. Сатҳи умумии маълумотнокии аҳолии ноҳияи Зафаробод дар соҳаи маориф аз рӯи ҷинсият

Сол	*2012*		*2013*		*2014*	
Сатҳи маълумотнокӣ	*Ҳамагӣ*	*Аз ҷумла занон*	*Ҳамагӣ*	*Аз ҷумла занон*	*Ҳамагӣ*	*Аз ҷумла занон*
Олии касбӣ	637	322	658	333	677	348
Миёнаи махсус	261	166	279	187	283	196
	898	488	937	520	960	544

Маълумоти томактабӣ. Дар тобеияти шӯъбаи маорифи ноҳия 5 кӯдакистон низ амал мекунад. Аз шумораи умумии муассисаҳои томактабӣ танҳо 4-тои он ҷавобгӯи талаботи имрӯза буда, бинои кӯдакистон боғчаи «Лола» хело кӯҳнаву фарсуда мебошад. Кӯдакистони «Лола» дар шаҳраки Меҳнатобод ҷойгир аст ва ҷавогӯи талабот набуда барои чунин фаъолият мувофиқ нест. Таҷҳизотҳои кӯдакистонҳои ноҳия фарсуда гардидаанд. Биноҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ба таъмир ниёз доранд, зеро бинои ин кӯдакистонҳо хело кӯҳна ва таъмири капитали ниёз доранд.

Муассисаҳои томактабии ноҳияи Зафаробод дорои 34 гурӯҳҳо мебошанд. Шумораи мураббиён ба 34 нафар расидааст, аз ҷумла 5 нафар бо таҳсилоти олӣ, 2 нафар дорои таҳсилоти олии нопурра, 27 нафар бо таҳсилоти миёнаи махсус фаъолият менамоянд.

Дар асоси нишондодҳои соҳаи маорифи ноҳия, ҳар сол тақрибан 1300 кӯдакони ноҳия аз синну соли томактабӣ ба сафи хонандагон мегузаранд. Агар ҳар сол 20% кӯдакон ба муассисаҳои томактабӣ барои тайёрӣ фаро гирифта шаванд, пас боқимондаи онҳо аз ин намуди фарогирӣ ва тайёрии пешазмактабӣ маҳрум мебошанд. Дар шаҳраку деҳаҳои калони ноҳия, аҳолӣ ба кӯдакистон ниёз доранд, вале бинобар набудани маблағҳои зарурӣ, имконияти барқарор намудани кӯдакистонҳо мавҷуд нест.

Аксарияти кӯдакистонҳо ба таъмиру тармими капиталӣ ва ба таҷҳизоти нави ҳозиразамон ниёз доранд. Зеро бинову таҷҳизотҳои муассисаҳои томактабии ноҳия ҳанӯз аз даврai шӯравӣ боқӣ мондаанд ва айни ҳол кӯҳнаву фарсуда гардидаанд.

Ҷадвали №35. Миқдори ҷой дар муассисаҳои томактабӣ дар тӯли солҳои 2012-2014 (нафар)

№	Номгӯи муассисаҳои томактабӣ	Шумораи кӯдакон дар соли 2012			Шумораи кӯдакон дар соли 2013			Шумораи кӯдакон дар соли 2014		
		Умумӣ	писар	духтар	Умумӣ	писар	духтар	Умумӣ	писар	духтар
1	Муассисаи томактабии "Офтобак"	235	129	106	240	126	114	248	128	120
2	Муассисаи томактабии "Парасту"	136	84	52	140	66	74	143	76	67
3	Муассисаи томактабии "Лола"	100	60	40	110	64	46	100	48	52
4	Муассисаи томактабии "Ғунча"				70	36	34	120	57	63
5	Муассисаи томактабии "Наврӯз"									
	Умумӣ	**471**	**273**	**198**	**560**	**292**	**268**	**611**	**309**	**302**

Фоизи таъминоти кӯдакони синни томактабӣ бо боғчаҳои бачагона дар соли 2014 дар ноҳия то 7,0 фоизро (шумораи кудакони томактабӣ дар соли 2014, 8191 нафар)-ро ташкил додааст. Мавриди зикр аст, ки бисёр деҳаҳои ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия ба муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ниёзманд буда, аксарияти кӯдакистонҳо ба таъмиру тармими капиталӣ ва ба таҷҳизотҳои нави ҳозиразамон эҳтиёҷманд ҳастанд. Пояи моддии техникии муассисаҳои томактабӣ айни ҳол қаноатбахш бошад ҳам, хусусан дар давраи зимистонгузаронӣ дар ин самт мушкилиҳои зиёди ҳалношуда ҷой доранд.

Маълумоти мактабӣ. Дар ноҳияи Зафаробод имрӯз 26 адад макотиб фаъолият бурда истодаанд. Аз он ҷумла 19 мактаби таҳсилоти миёнаи умумӣ, 3 мактаби асосӣ, 2 литсей, 1 гимназия ва комплекси мактаб-кӯдакистон, якҷоя 12930 нафар хонандагонро ба таълиму

тарбия фаро гирифтаанд ва 10 адади он дар деҳот фаъолият менамояд. Инчунин дар ноҳия 2 литсейи касбии техникии №41 ва №76, колеҷи политехникӣ ва колеҷи омӯзгорӣ ҳам фаъолият мебаранд.

Ҳамзамон, қайд намуданд зарур аст, ки 70%-и мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумии ноҳияи Зафаробод ба таъмири асосӣ эҳтиёҷ доранд.

Дар давоми солҳои 2012-2014 бо маблағгузорию кӯмаки дастгирии Президенти кишвар мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, 3 адад макотиби таҳсилоти ҳамагонӣ таъмир гардида, 2 мактаби нав сохта шуд ва дар 1 мактаб корҳои сохтмонӣ давом доранд.

Мушкилоти дигар ин, солҳои тӯлонӣ дар баъзе макотиб иваз накардани мизу курсиҳои фарсудаю корношоям мебошад. Бинобар ин, макотиби шаҳраку деҳот ба мизу курсӣ эҳтиёҷи зиёд доранд. Қисме аз мушкилот бо дастгирии Раиси вилоят ҳалли худро пайдо намуд ва дар соли 2014 ба 7 мактаби ноҳия ба миқдори 300 ҷои нишаст мизу курсиҳо, таъмин карда шуд.

Айни замон, дар макотиби ноҳия 451 адад компютер ва 54 адад принтер мавҷуд аст, вале он барои таълими хонандагон нокифоя мебошад.

Дар ноҳияи маркази таҳсилоти иловагӣ (хонаи пешоҳангон) амал мекунад, ки онҳо дар макотиб ҳам ҷойгир ҳастанд. Ин марказ дорои 10 маҳфил буда, асосан аз маҳфилҳои дӯзандагӣ, рассомӣ ва бофандагӣ иборат аст. Маркази дар боло номбаршуда, бинои худро надорад. Он дар бинои кӯдакистони «Офтобак» ҷойгир шудааст ва таъмирталаб буда, ба таҷҳизонидан ниёз дорад.

Бо сабаби набудани шароити мусоиди корӣ, набудани маблағи зарурӣ, нарасидани бино, набудани воҳидҳои корӣ, набудани асбобҳои аёнӣ, дастгоҳҳо аз қобили мошинаҳои ҳозиразамон дарздӯзӣ, дуредгарӣ, компютер ва набудани утоқҳои лингафонӣ ва мизу курсиҳо барои синфхонаҳои интихоби касб дар самти сифати таълим муаммоҳо ҷоӣ доранд.

Ҷадвали №36. Шумораи хонандагон дар муассисаҳои таълимӣ (нафар)

Синфҳо	2012-2013				2013-2014				2014-2015			
	Ҳамагӣ	Писар	Духтар	% духтар	Ҳамагӣ	Писар	Духтар	% духтар	Ҳамагӣ	Писар	Духтар	% духтар
I	1256	629	627	50,0	1328	691	637	48,0	1360	691	669	49,2
II	1274	635	639	51,0	1248	630	618	49,5	1326	689	637	48,0
III	1361	685	676	49,7	1260	641	619	49,1	1253	633	620	49,5
IV	1189	620	578	48,2	1353	677	676	50,0	1274	635	639	50,1
Ҳамагӣ I-IV	**5089**	**2569**	**2520**	**49,5**	**5189**	**2638**	**2551**	**49,2**	**5213**	**2648**	**2565**	**49,2**
V	1193	614	579	48,5	1197	619	578	48,3	1375	695	680	49,5
VI	1153	610	543	47,1	1193	614	579	48,5	1214	633	581	47,9
VII	1158	609	549	47,4	1159	612	547	47,2	1193	615	578	48,4
VIII	1152	587	565	49,0	1138	597	541	47,5	1155	614	541	46,8
IX	1145	600	545	47,6	1139	588	551	48,4	1139	593	546	47,9
Ҳамагӣ V-IX	**5801**	**3020**	**2781**	**47,9**	**5826**	**3030**	**2796**	**48,0**	**6076**	**3150**	**2926**	**48,2**
X	754	404	350	46,4	896	413	483	53,9	812	412	400	49,3
XI	815	462	353	43,4	721	401	320	44,4	829	416	413	49,8
Ҳамагӣ X-XI	**1569**	**866**	**703**	**44,8**	**1617**	**814**	**803**	**49,7**	**1641**	**828**	**813**	**49,5**
Ҳамагӣ	**12459**	**6455**	**6004**	**48,2**	**12632**	**6483**	**6149**	**48,7**	**12930**	**6626**	**6304**	**48,7**

Дар аксар макотиби ноҳия утоқҳои лингофонӣ мавҷуд нестанд. Утоқи алоҳида барои омӯхтани забони англисӣ ва синфхонаҳои лингафонӣ мавҷуд нестанд.

Шумораи омӯзгорон дар соли хониши 2014-2015-ум дар макотиб 889 нафар омӯзгорон машғули таълим мебошад, ки аз онҳо 486 нафарашонро занон ташкил медиҳад. Аз шумораи умумии муаллимон 614 нафарашон дорои маълумоти олӣ, 25 нафарашон дорои

маълумоти олии нопурра 236 нафар дорои маълумоти миёнаи махсус ва 14 нафар дорои маълумоти миёнаи умумӣ мебошанд, танҳо нарасидани омӯзгорони маълумоти олидор айни замон 36 нафар, махсусан аз фанҳои забонҳои англисӣ, физика-математика, технологияи информатсионӣ мебошанд.

Яке аз сабабҳои зиёд намудани омӯзгорон дар он аст, ки баъзе хатмкунандагони донишкадаҳои олии ҷумҳурӣ аз шаҳр ба ҷои муҳимии худ барнамегардаднд. Вобаста ба сатҳи пасти музди меҳнат муддати тулонист, ки нарасидани шумораи омӯзгорони мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ эҳсос карда мешавад. Аз басти кам будани музди маош хатмкунандагон ба мактаб ба кор намераванд. Сабаби кам шудани шумораи омӯзгорон дар паст будани сатҳи зидагии онҳо аз ҷиҳати иқтисодӣ мебошад, омӯзгорони пуртаҷриба макотибро тарк намуда, ба муҳоҷирати меҳнатӣ рафтаанд.

Ҷадвали №37. Шумораи омӯзгорон дар давраи солҳои 2012-2015 (нафар)

Нишондиҳандаҳо	Солҳои хониш		
	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Шумораи умумии омӯзгорон	836	876	889
аз ин занон	459	481	486
Аз ҷумла:			
Дорои маълумоти олӣ	583	597	614
аз ин занон	250	255	267
Олии нопурра	29	21	25
аз ин занон	16	16	17
Миёнаи махсус	205	225	236
аз ин занон	176	180	190
Миёнаи умумӣ	19	33	14
аз ин занон	17	30	12
Муаллимоне, ки аз кор рафтаанд	71	32	31
аз ин занон	31	11	16
Норасогии кадрҳо			

Ҷадвали №38. Мушкилотҳои мавҷудаи соҳаи маорифи ноҳияи Зафаробод.

№	Мушкилиҳо	Рақами мактабҳо ва мавзеи ҷойгиршавии онҳо
1	Бад будани базаи моддиви техники макотиб	
	Таъмирталаб будани бинои макотиб	МТМУ №1,3,4,9,10,11,14,15,16,18,20
	Нарасидани синфхонаҳо	№1
	Нотамом мондани сохтмони макотиб	№9,15,16
	Таъмирталаб будани толор ва майдончаҳои варзишии назди мактабҳо	№1,2,3,4,5,6,9,11,16
	Набудани мактабҳои нав	
2	Таъмин ва пурқувват гардонии мактабҳо бо мутахассисон	
	Нарасидани муаллимони махсусан фанҳои дақиқ (математика,химия,физика,англисӣ ва ғайраҳо)	Зиёда аз 15 мактабҳо, ҳамагӣ 36 нафар
3	Шароити номусоид барои таҳсили хонандагон	
	Нарасидани таҷҳизоти мактабӣ, мизу курсиҳо барои хонандагон	МТМУ №1,3,5,4,5,6,8,9,10,14,15,16,18,20
	Набудани ҳуҷраҳои фаннӣ бо таҷҳизотҳои ҳозиразамон ҷиҳозонидашуда, нарасидани китобҳои дарсӣ.	№1,2,3,4,5,6,11,12,13,14,15,16,22
	Аз кор баромадани таҷҳизоти гармидиҳии макотиб	МТМУ №1,2,3,4,9,11,13,14
	Набудани барқи доимӣ дар макотиб	№4,8,9,10,19,21,23

	Набудани хатти оби нӯшокӣ дар макотиб	№2,5,6,7,8,9,10,11,14,17,19,21,23, литсейи №2

Дар соли 2014-ӯм толибилмони мактабҳои таҳсилоти умумии ноҳия дар озмунҳои ноҳиявӣ, вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ иштирок намуданд ва 108 нафари онҳо сазовори ҷои сеюм гаштааст.
Яке аз мушкилотҳои ҳал нагардида он мебошад, ки барои бачагони имконияти маҳдуддошта, раванди таълимоти махсус ба роҳ монда нашудааст. Дар ноҳия теъдоди кӯдакони маъюби то синни 18 сола 164 нафар мебошад. Кӯдакони дар тарбияи васоятӣ ва парасторӣ қарор дошта 16 нафарро ташкил медиҳад.

Ҷадвали №39. Дараҷаи компютеркунонии мактабҳои ноҳия.

№	Ҷамоатҳо	Шумораи хонандагоне, ки фанни технологияи информатсиониро меомӯзанд	Шумораи компютерҳо	Ба чанд хонанда 1 компютер рост меояд
	Ҳамагӣ	5000	451	14

Дар натиҷаи тағйирёбии шакли маблағгузории соҳаи маориф, тамоми мактабҳои таҳсилоти умумии ноҳия ба шакли маблағгузории сарикасӣ гузаштаанд.

Ҷадвали №40. Шумораи хонандагони мактабро хатм намуда ва ба донишгоҳҳои олӣ дохилшудаи ноҳияи Зафаробод.

Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	2012		2013		2014	
		ҳамагӣ	духтарон	ҳамагӣ	духтарон	ҳамагӣ	духтарон
Маълумоти умумии миёна	нафар	698	396	711	407	709	402
Ба мактабҳои олӣ ва миёнаи махсус дохил шуданд	нафар	202	80	210	86	355	107
Аз онҳо бо квотаи Президентӣ	нафар	18	9	20	10	20	10

Маълумоти ғайримактабӣ. Ҷавонписарон ва духтарони ноҳия имконият доранд, ки маълумоти ғайримактабиро доро бошанд. Дар ноҳия инфрасохтори варзишӣ ва фарҳангии тараққикарда ҷой дорад. Тақрибан 2000 нафар бачагон ва наврасон дар сексияҳои гуногуни варзишӣ иштирок мекунанд.

Маълумоти миёнаи касбӣ. Дар ноҳияи Зафаробод колеҷи политехникии (собиқ техникуми гидромелиоративӣ), литсейи касбии саноати кишоварзӣ, литсейи касбӣ техникии №76 ва колеҷи омӯзгорӣ фаъолият менамоянд.

Колеҷи омӯзгории ноҳияи Зафаробод 2 майи соли 2008 тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №218 ташкил шуд. Ин дар бинои собиқ техникуми ш. Меҳнатобод ҷойгир мебошад. Ҳар чанд, ки колеҷ соҳиби бинои хуби таълимӣ аст, лекин воситаҳои таълим, таҷҳизотҳои таълимӣ, толори варзиш, ошхонаи замонавӣ, майдончаи варзишӣ ва дигар иншоотҳои ёрирасон баҳри амалӣ намудани нақшаҳои таълимӣ, хеле заруранд.

Дар гурӯҳи рӯзона 149 нафар донишҷӯён ва дар гурӯҳи ғоибона 254 нафар донишҷӯён ба таҳсил фаро гирифта шудаанд.

Колеҷ дорои бинои таълимии 4 ошёна буда, он аз 21 дарсхона, 2 озмоишгоҳ, китобхона, 2 хуҷра, бойгонӣ, маҷлисгоҳ барои 250 нафар ҷой, осорхона, 2 хонаи омӯзгорон, хонаи методӣ ва 3 утоқи мудирони шӯъба иборат аст.

Хобгоҳ ва ошхонаи колеҷ таъмирталаб буда, солҳои охир дар онҳо таъмири куллӣ гузаронида нашудааст.

Инчунин, барои кушодани ихтисосҳои иловагӣ ба мисли омӯзгори тарбияи ҷисмонӣ ва ОДХ кадрҳои соҳибмаълумот намерасанд. Зеро колеҷ соҳиби майдончаи хуби ҳарбӣ буда, барои ташкил намудани ихтисоси мазкур имконият медиҳад.

Бинои устохонаи калони корношоям, ки аз собиқ техникум мерос мондааст, барои кушодани як бинои таълимӣ-истеҳсолии хурди маҳсулотҳои қанодӣ ё дигар масъалаҳои зарурӣ дар дарсҳои технологияи касбу-ҳунарҳои мухталиф мусоидат хоҳад кард.

Норасогии китобҳо ва воситаҳои таълимӣ бошад, алоқаи зичро бо нашриётҳо ва муассисаҳои олии омӯзгории кишварамон тақозо менамояд.

Қубурҳои шабакаи гармидиҳии бино низ, тамоман корношоям мебошад.

Колеҷи политехникии (собиқ техникуми гидромелиоративӣ) ноҳияи Зафаробод соли 1968 ташкил шудааст.

Дар колеҷи политехникӣ 3 бинои таълимӣ, 24 синфхона, 4 озмоишгоҳ, толори хониши дорои 30 ҷойи нишаст, китобхона дорои 23500 нусха китоб, толори варзишӣ, хоҷагии таълимии дорои 19 гектар замин, машқгоҳи таълимӣ, маркази варзишии дорои 2000 ҷоӣ, ҳобгоҳ дорои 150 ҷоӣ, ошхонаи дорои 100 ҷой, бунгоҳи тиббӣ, маҷлисгоҳи дорои 300 ҷой амал мекунанд.

Дар колеҷ ҳамагӣ 36 нафар омӯзгорон бо маълумоти олӣ, 2 устои таълимӣ-истеҳсолӣ ва 4 лаборант фаъолият доранд.

Дар соли 2014 шумораи донишҷӯён дар шӯъбаи рӯзона 163 нафар, аз ҷумла 36 нафар духтарон, дар шӯъбаи ғоибона 292 нафар аз ҷумла 36 нафар духтаронро ташкил дод.

Барои мувофиқи талабот ҷиҳозонидани синфхонаҳо ва озмоишгоҳҳо, маблағи муайян лозим аст. Барои пурра таъмир намудани иншоотҳои дохили колеҷ, маблағҳои ҷудошуда нокифоя мебошанд. Ҳоло колеҷ мутахассисонро аз рӯи ихтисосҳои зерин тайёр карда истодааст.

1. «Ташкили хоҷагиҳои деҳқонӣ» ((фермерӣ) шӯъбаи рӯзона).
2. «Ташкили ҳамлу нақл ва идоракунии нақлиёти автомобилӣ ва шаҳрӣӣ» (шӯъбаи рӯзонаю ғоибона).
3. «Иқтисодиёт ва такшикили истеҳсолот» (шӯъбаи рӯзонаю ғоибона).
4. «Таъминоти барқ (аз рӯи соҳаҳо)» (шӯъбаи рӯзонаю ғоибона).
5. «Сохтмони шаҳрвандӣ ва саноатӣ» (шӯъбаи рӯзонаю ғоибона).
6. «Ташкили барномаи иттилоотӣ» (шӯъбаи рӯзонаю ғоибона).

Ҳамчунин курсҳои кӯтоҳмуддати думоҳа ва семоҳа аз рӯи ихтисосоҳои ронандагии котегорияҳои В ва С, кафшергари газу барқ, дӯзандагӣ, тракторчӣ, челонгари таъмири автомобил, омӯзиши забонҳои русӣ, ангилисӣ, кор бо компютер ва ғайраҳо омӯзонида мешавад.

Литсейи касбӣ техникии саноати кишоварзии ноҳияи Зафаробод, бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти №268 аз 3 декабри соли 1982 ташкил карда шудааст. Литсей муассисаи таълими касбӣ буда, дар ҳайати Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад ва ҳуқуқҳои конститутсионии шаҳрвандонро барои гирифтани маълумоти ибтидоии касбӣ таъмин менамояд.

Дар литсей 72 нафар устодони ботаҷриба, устоҳои таълими истеҳсолӣ ва дигар кормандони махсуси техникӣ, ба омӯзонидани касбҳои номбаршуда ва тарбияи хонандагон машғул мебошанд.

Давоми сохниши солҳои 2014-2015 дар литсей 222 нафар аз ҷумла 88 нафар духтарон таълим мегиранд.

Литсей асосан аз рӯи касбҳои зерин ҷавонписарон ва духтаронро қабул намуда, кадрҳои коргарии баландихтисосро тайёр менамояд.

1. Тракторчӣ-мошинисти истеҳсолоти кишоварзӣ.
2. Кафшергари–газию барқӣ ва ронандаи автомобили дараҷаи «С»
3. Ронандаи автомобили дараҷаи «В,С»
4. Системаи компютерӣ ва интернет – технология.
5. Дӯзанда.
6. Ҳисобдор.
7. Хизматрасонии техникӣ ва таъмири яхдон.
8. Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил.

Литсей дорои утоқҳои таълимӣ аз рӯи ҳамаи ихтисосҳо, устохонаҳои таълимӣ истеҳсолӣ, толори маҷлисгоҳ барои 200 ҷои нишаст, толори варзишӣ, майдончаи варзишӣ, ошхона ва хобгоҳ мебошад.

Дар литсей 3 адад автомашина, 4 адад тракторҳои гуногунтамға, аз он ҷумла 1 адад минитрактор мавҷуд мебошад, ки дар ҳолати коршоям буда, барои таълими амалии хонандагон ва корҳои саҳроии хоҷагии таълимии литсей истифода бурда мешаванд.

Ғайр аз ин, дар литсей ҳамчун хоҷагии ёрирасон 45 гектар замин мавҷуд аст, ки аз он 40 га заминҳои мазраи обӣ мебошад. Дар он хонандагон аз рӯи ихтисоси тракторчӣ-мошинисти истеҳсолоти кишоварзӣ, таълими амалӣ мегиранд.

Литсейи касбӣ техникии ноҳияи Зафаробод, воқеъ дар шаҳраки Меҳнатобод соли 1963 ташкил карда шудааст. Литсей муассисаи таълими касбӣ буда, дар ҳайати Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад.

Дар литсей зиёда аз рӯи 7 ихтисос 166 нафар касбу ҳунар меомӯзанд. Литсей асосан аз рӯи касбҳои - Ронандаи автомобили дараҷаи «С»,
- Тракторчӣ-машинисти истеҳсолоти кишоварзӣ,
- Системаи компютерӣ ва интернет – технология,
- Кафшергари–газию барқӣ, барқчӣ ва таъмиргари таҷҳизотҳои барқӣ,
- Дузанда,
- Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил,
- Челонгар, таъмирчии кузови автомобил

ҷавонписарон ва духтаронро қабул намуда, кадрҳои коргарии баландихтисосро тайёр менамояд. Литсей дорои утоққои таълимӣ аз рӯи ҳамаи ихтисосҳо, устохонаҳои таълимӣ истеҳсолӣ, майдончаи варзишӣ, ошхона ва хобгоҳ мебошад.

Мушкилиҳои асосии литсейҳои мазкур.

1. Таъмирталаб будани боми биноҳои таълимӣ, толори маҷлисгоҳ, толори варзишӣ, хобгоҳ ва устохонаи таълимӣ.
2. Ба талаботи рӯз ҷавобгуй набудани воситаҳои таълимӣ - автомошинаҳо (Газ-53, ЗИЛ-45021), мошинаҳои либосдӯзӣ, таҷҳизотҳои кафшергарӣ ва воситаҳои аёнии таълимӣ.
3. Норасогии 200 адад курсӣ, 100 адад миз, 5 адад тахтаи синфӣ, 10 адад компютер, 12 адад ҷевонҳои китобгузорӣ, 10 адад мошинаҳои либосдӯзӣ ва инчунин китобҳои дарсӣ ва бадеӣ.
4. Дар хобгоҳ барои 50 ҷой норасогии кату ҷойхоб, ҷевонҳои либосовезӣ ва мизу курсии дарсомӯзӣ мушоҳида карда мешавад.
5. Дар ошхонаи литсейҳо муаммои норасогии таҷҳизотҳои барқӣ ва газӣ, ҷиҳати тайёр намудани хӯроки гарм барои хонандагон ҷой дорад.

Ҷадвали №41. Шумораи хонандагони маълумоти миёнаи касбӣ гирифтаи
Литсейи касбӣ саноати кишоварзии ноҳияи Зафаробод

№	**Номгӯи ихтисосҳо**	**Соли 2012**	**Соли 2013**	**Соли 2014**
1	Тракторчӣ-машинисти истеҳсолоти кишоварзӣ бо гирифтани шаҳодатномаи ронандагии тоифаи «С»	41	30	**45**
2	Системаи компютерӣ ва интернет – технология	14	14	**16**
3	Дӯзанда	43	16	**25**
4	Кафшергари гази барқӣ	22		
5	Ҳисобдор	18	20	**23**
6	Ронандаи дараҷаи С.	10	20	
7	Чубтарош-бинокор		20	
8	Монтёри барқӣ			**26**
	Ҷамъ	**148**	**120**	**135**

Литсейи касбӣ техникии ноҳияи Зафаробод

№	**Номгӯи ихтисосҳо**	**Соли 2012**	**Соли 2013**	**Соли 2014**
1	Тракторчӣ-машинисти истеҳсолоти кишоварзӣ бо гирифтани шаҳодатномаи ронандагии тоифаи «С»	21	28	**26**
2	Компютер	44	44	**36**
3	Дӯзанда	22	39	**30**
4	Кафшергари гази барқӣ	21	21	**9**
5	Ҳисобдор			

6	Ронандаи автомобил	28	22	6
	Ҷамъ	**136**	**154**	**107**

3.3. Ҳифзи иҷтимоӣ

Системаи таъминоти нафақа, шуғли аҳолӣ, муҳоҷират, расонидани кӯмаки суроғавӣ, нишонавӣ ба табақаҳои осебпазир ва камбизот самтҳои асосии соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ мебошанд.

Аҳолии қобили меҳнат. Дар ноҳияи Зафаробод дар солҳои 2010-2014 зиёдшавии шумораи аҳолӣ ба ҳисоби миёна 5,42 фоизро ташкил медиҳад, ки ба ташаккули бозори меҳнат таъсири бевосита мерасонад. То 1 январи соли 2015 аҳолии ноҳияи Зафаробод ба 67483 нафар расида, аз ин шумора аҳолии синни аз 15 то 29 сола 23400 нафар (35,7 фоизи шумораи умумии аҳолӣ) ва шумораи бекорони дар мақомоти шуғли аҳолӣ расман ба қайд гирифташуда 231 нафарро (0,34 фоизи шумораи умумии аҳоли) ташкил медиҳанд. Аз шумораи умумии аҳолӣ 43,8 фоизашон (29566 нафар) захираҳои меҳнатиро ташкил медиҳанд.

Ҷадвали №42.
Маълумот оид ба захираҳои меҳнатии ноҳияи Зафаробод дар солҳои 2012-2014.

№	Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	Шумора (ба 01/01)		
			2012	2013	2014
1	Хоҷагии аҳолӣ	Хоҷаги ҳо	12739	12780	13182
2	Аҳолӣ (аз он ҷумла)	нафар	63663	65792	67483
2.1	Мардҳо	нафар	31483	32646	33338
2.2	Занҳо	нафар	32180	33146	34145
2.3	Кӯдакони то сини 14 сола	нафар	18462	19079	19550
2.4	Гурӯҳи миёнасолон (15-62 (57 барои занон) сола)	нафар	41047	42236	43434
2.5	Гурӯҳи калонсолон (63 (58 сола) ва боло)	нафар	4154	4477	4499
3	Шумораи кӯдакони нав таваллудёфта	нафар	1791	1827	1845
4	Шумораи фавтидагон	нафар	278	279	246
5	Муҳоҷирони меҳнатӣ	нафар	3654	3777	3287
6	Аҳолии қобили меҳнати бешуғл (ҳамаи табақаҳо)	нафар	10846	11102	12053
7	Бекорон (расман бақайдгирифта)	нафар	921	928	707
8	Аҳолии ба кор машғулбуда (аз он ҷумла)	нафар	16260	17055	17156
8.1	Шумораи коргарони кироя дар соҳаи саноат	нафар	1011	787	735
8.2	Шумораи коргарони кироя дар соҳаи сохтмон	нафар	126	52	32
8.3	Шумораи коргарони кироя дар соҳаи кишоварзӣ	нафар	11687	12903	12951
8.4	Шумораи коргарони кироя дар соҳаи алоқа ва нақлиёт	нафар	83	103	95
8.5	Шумораи коргарони кироя дар соҳаи тиҷорат ва хӯроки умумӣ	нафар	148	60	103
8.6	Шумораи коргарони кироя дар соҳаи хоҷагии коммуналӣ ва хизматрасонии маишӣ	нафар	130	113	96
8.7	Шумораи коргарони кироя дар соҳаи маориф	нафар	1570	1577	1661
8.8	Шумораи коргарони кироя дар соҳаи тандурустӣ, варзиш, илм ва фарҳанг	нафар	695	685	704
8.9	Шумораи коргарони кироя дар корхонаҳои молиявӣ ва қарздиҳӣ	нафар	137	156	179
8.10	Шумораи коргарони кироя дар мақомоти идоракунӣ	нафар	168	175	146
8.11	Дигар соҳаҳо	нафар	505	444	454
9	Оилаҳое, ки ҷубронпулии оилавӣ барои газу барқ мегиранд	оила	1683	1895	1851
9.1	Шумораи кӯдаконе, ки ҷубронпулӣ мегиранд	нафар	1540	1544	1556

10	Шумораи умумии нафақахурон	нафар	4254	4477	4499
10.1	Шумораи пиронсолон	нафар	2789	2937	3041
10.2	Шумораи пиронсолони бесаробонмонда	нафар	38	41	41
10.3	Шумораи нафақахурони машғули кор	нафар	229	231	234
11	Шумораи умумии маъюбон	нафар	813	840	731
11.1	Маъюбони модарзод ва кӯдакони маъюб	нафар	148	166	167

Таҳлил нишон медиҳад, ки афзоиши аҳолӣ соли 2014 дар қиёс ба соли 2010 – 6,0 % ва шумораи хонавода 3,5%, зиёд шудааст. Дар тӯли солҳои таҳлилӣ шумораи миёнаи аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол 5,5% зиёд шудааст.

Ҷадвали №43. Шумораи аҳолии дар иқтисодиёт расман машғулбуда. (кормандони асосӣ)

№	Соҳаҳо	Соли 2014 (нафар)
1	Саноат	502
2	Савдо ва хуроки умумӣ	54
3	Сохтмон	24
4	Органҳои роҳбарикунанда	118
5	Тандурустӣ ва таъминоти иҷтимоӣ	587
6	Маориф	1547
7	Хочагии манзилӣ-коммуналӣ	96
8	Алоқа	49
9	Дар хоҷагиҳои деҳқонӣ ва инфиродӣ	7018
10	Нақлиёт	34
11	Фарҳанг ва санъат	97
12	Молия, суғурта ва бонк	178
13	Ҷамъиятҳо, корхонаҳои хурд ва ширкатҳо	53
14	Дигар соҳаҳо	382
15	Ҳамчунин соҳибкорон	1303
16	Хизматчиёни ҳарбӣ	280
	Ҳамагӣ:	**12322**

Муҳоҷирати меҳнатӣ. Аҳолии қобили меҳнати бешуғл дар ноҳияи Зафаробод дар соли 2014 23,3% захираҳои меҳнатиро ташкил дода, 75-80% он дар муҳоҷирати меҳнатии беруна қарор доранд ва танҳо 15-20% ба бозори дохилӣ ворид шудаанд. Муҳоҷирати берунаи меҳнатӣ солҳои сипаригашта дар ноҳияи Зафаробод нақши муҳимеро барои дарёфти ҷои кор ва паст кардани сатҳи камбизоатӣ нақши муҳимеро мебозад. Яке аз сарчашмаҳои асосии даромади оилаҳо аз ҳисоби муҳоҷирон сурат мегирад. Эҳтимол аст, ки дар соли 2014 шумораи муҳоҷирони меҳнатии беруна нисбатан кам хоҳад гашт, сабаби асосии он таъсири бӯҳрони иқтисодӣ ва баста шудани бисёр корхонаҳо ва муассисаҳо дар Руссия мебошад.

Бозори расмии меҳнати Зафаробод наметавонад бо бозори меҳнатии ғайрирасмӣ (мардикорбозор) рақобат намояд. Чунки дар бозори расмии меҳнат музди меҳнат дар сатҳи бисёр паст қарор дорад, ҳол он ки як мардикор дар як рӯз метавонад аз 70 то 100 сомонӣ маблағ ба даст орад, дар ҳолате, ки музди меҳнати як нафар духтур 581 сомониро дар як моҳ ташкил медиҳад. Бинобар ин, зарур аст, ки дар сохторҳои расмӣ ҳаҷми маоши коргаронро зиёд карда шавад ва дар он сурат, метавон ба паст кардани сатҳи камбизоатӣ мусоидат намуд.

Барномаи мусоидат ба шуғли аҳолии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2013-2015, дар асоси ҳуҷҷати стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ таҳия гардида, мақсади асосии он баланд бардоштани сатҳи зиндагии гурӯҳҳои нисбатан нодори аҳолӣ, бахусус бекорон мебошанд.

Ҷадвали №44. Вазъи имрӯза дар шӯъбаи Агентии меҳнат ва шуғли аҳолӣ дар ноҳияи Зафаробод.

Нишондиҳандаҳо	2012	2013	2014

Таъсиси ҷойҳои нави корӣ	1225	1228	1889
Таъмини бекорон бо кори доимӣ	453	456	427
Ташкили корҳои фардии соҳибкорӣ бо бекорон тавассути додани қарзҳои имтиёзнок	41	41	46
Омӯзиши касбӣ ва бозомӯзии бекорон	390	1279	1303
Ташкили корҳои ҷамъиятӣ бо бекорон	80	80	65
Гузаронидани ярмаркаҳои ҷойҳои холии корӣ	12	13	14

Дар соли 2014 мувофиқи Барномаи мазкур таъсиси ҷойҳои нави корӣ ҳамчун яке аз роҳҳои асосии бо кор таъмин намудани бекорон муайян гардидааст ва дар ин замина 1889 ҷойи нави корӣ таъсис дода шуда, 427 нафар бо кори доимӣ таъмин, 1303 нафар шаҳрвандони бекор ба касбомӯзӣ равона карда шуда, 65 нафар бо корҳои ҷамъиятӣ ҷалб карда ва ба 46 нафар қарзҳои хурд пешниҳод гардидааст. **Таъсиси ҷойҳои нави корӣ.** Бо назардошти сол аз сол зиёдшавии аҳоли, афзудани аҳолии қобили меҳнат, зарурати барқароркунии иқтидори корхонаҳои аз кор баромада, сохтмони нав, корҳои фардӣ ба назар гирифта шудааст.

Ҷадвали №45. Дурнамои рушди иҷтимоӣ барои солҳои 2016-2020

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015- баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбат и соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Захираҳои меҳнатӣ	38524	39294	40080	40882	40916	41743	42581	110,5
Шумораи дар иқтисодиёт машғулбудагон - ҳамагӣ	26471	27000	27540	28091	28126	28697	29273	110,6
аз он ҷумла:								
дар истеҳсолоти моддӣ	23164	23627	24100	24582	24582	25082	25586	110,5
аз ҷумла:								
Саноат	762	777	793	809	809	833	848	111,3
Кишоварзӣ	21187	21611	22043	22484	22484	22933	23392	110,4
Сохтмон	198	202	206	210	210	214	219	110,4
Нақлиёту алоқа	123	125	128	131	131	134	136	110,9
Савдо, хӯроки умумӣ, таъминоти моддию техникӣ	357	364	371	379	379	386	398	111,5
дигар соҳаҳо	537	548	559	570	570	581	593	110,4
дар соҳаҳои ғайриистеҳсолӣ	3307	3373	3441	3509	3544	3615	3687	111,5
Аз шумораи машғулбудагон:								
- дар корхонаю ташкилоти бахши давлатӣ	3658	3731	3806	3882	3882	3960	4039	110,4
- бахши коллективӣ	12598	12850	13107	13369	13369	13636	13909	110,4
- дар корхонаю ташкилотҳо бо шаклҳои гуногуни моликият	1097	1119	1141	1164	1164	1187	1223	111,5
- дар бахши хусусӣ (бо назардошти хоҷагии шахсӣ)	9118	9300	9486	9676	9676	9966	10166	111,5
Шумораи дар иқтисодиёт машғулнабудагон	12053	12294	12540	12791	12791	13047	13307	110,4
Муҳоҷирати меҳнатӣ								
Шумораи муҳоҷирони меҳнатие, ки берун аз марзи ҷумҳурӣ ҳиҷрат намуданд (нафар)	3287	3353	3420	3488	3488	3558	3629	110,4
Ташкили ҷойҳои нави корӣ аз ҳисоби ҳама гуна	**1889**	**1048**	**1077**	1099	**1085**	**1095**	1117	59,1

шаклҳои фаъолият - ҳамагӣ (ҷои корӣ)								

Ҳамзамон дар ноҳия дар доираи барномаи мазкур, аз ҳисоби ба кор даровардани заминҳои бекорхобида 942 адад ҷои корӣ, аз ҳисоби корхонаҳои саноатӣ 1200 ҷойҳои корӣ, аз ҳисоби ривоҷи соҳибкорӣ 1500 ҷои корӣ, аз ҳисоби ташкил намудани сехҳои дӯзандагӣ 400 ҷои корӣ, аз ҳисоби барқарорсозӣ ва сохтмони иншоотҳо 2479 ҷои корӣ ташкил карда мешаванд.

Табақаи осебпазири аҳолӣ. Дар ноҳия 4499 нафар нафақахӯрон ба қайд гирифта шудаанд, аз он ҷумла 3041 нафар нафақахурони пиронсол, 903 нафар нафақахурони маъюб, 277 нафар нафақахӯрони бесаробон ва 624 нафар нафақахӯрони нафақаи иҷтимоӣ таъиншудагон.

Маблағе, ки аз буҷети ноҳия барои ҳифзи иҷтимоӣ ҷудо карда мешавад, асосан барои пардохти кӯмакпулии хонандагон (аз оилаҳои камбизоат), кӯмакпулии яквақта барои шахсони дар садамаи Чернобил зарардида, мукофотпулӣ барои Иштирокчиёни Ҷанги Бузурги Ватанӣ, собиқадорони меҳнат ва маъюбони модарзод, сарф мегардад.

Ҷадвали №46. Шумораи нафарони пирони барҷомондаю ниёзманд ва яккаву танҳо дар соли 2014 (нафар).

№	Нишондиҳандаҳо	Шумора
1	Ветеранҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ	5
2	Маъюбони гурӯҳи 1,2,3	736
3	Нафақахӯрони бистарӣ	110
4	Дигарон	3648
	Тақсимот аз рӯи миллат	
1	Тоҷикон	2790
2	Русҳо	12
3	Дигар миллатҳо	268
4	Узбекҳо	1429
	Аз рӯи ҷинсият	
1	мардҳо	1643
2	занҳо	2856

Афзалиятҳои рушди соҳаи иҷтимоӣ.

- Таъмини маъюбон (махсусан кӯдакони маъюб) бо 5 адад воситаҳои техникӣ- курсӣ-аробачаҳо.
- Таъмини шӯъбаи ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ бо 2 адад компютер барои ташаккули системаи иттилоотии ҳифзи иҷтимоӣ ва мусоидат намудан дар ҷудо намудани бинои маъмурӣ барои шӯъба.
- Ташкили баҳисобгирии муҳоҷират аз рӯи ҷинсият, синну сол, намуди шуғл, аз рӯи вазъи оилавӣ, ҷои рафт ва гайра.
- Ташкили корхонаҳои хурди коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, мева, пашм ва пӯст барои паст фаровардани фарқияти байни бозори меҳнати расмӣ ва бозори меҳнати гайрирасмӣ.
- Баланд бардоштани сифати хизматрасонии иҷтимоӣ барои кӯдакони маъюб ва ятим.
- Баланд бардоштани дараҷаи тахассуси мутахассисон.
- Гузаронидани курсҳои такмили ихтисоси бекорон ва лоаққал муваққатан бо ҷои кор таъмин намудани онҳо.
- Ташкили равзани ягонаи электронӣ дар маркази ноҳия барои гирифтани маълумот оиди ҷойҳои кори холӣ.

Мушкилотҳои асосии соҳаи иҷтимоӣ:

- дар ҳолати садамавӣ қарор доштани бинои маъмурии шӯъбаи ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ ва таъминоти нокифояи шӯъба бо компютерҳо,
- набудани хонаи кӯдакон ва хона-интернатҳо барои маъюбон, пиронсолон ва кӯдакони дорои имконияти маҳдуд,

- рақобатнопазир будани бозори расмии меҳнати ноҳия,
- баланд будани сатҳи бекорӣ ва норасогии ҷойҳои корӣ.
- дар натиҷаи таъсири бӯҳрони молиявии ҷаҳонӣ теъдоди зиёди муҳоҷирони меҳнатӣ аз хориҷа баргаштанд аммо аз рӯи касбу ихтисоси онҳо миқдори ҷойҳои корӣ кам мебошад.
- Ҳаҷми нокифояи пешниҳоди қарзҳои хурд барои инкишоф додани соҳибкории хурду миёна.

3.4 Фарҳанг ва варзиш.

Аҳли фарҳанги ноҳияи Зафаробод кори худро барои таълиму тарбияи насли наврас, ҷавонон ва фарзандони меҳнаткашони ноҳия, дар онҳо бедор намудани ҳисси ватандӯстӣ, меҳру муҳаббат ва садоқат ба Ватан, ба халк ба замин, шинос намудан бо оламИ санъату фарҳанги миллӣ, баланд бардоштани маънавиёти мардум, тарғибот ва ташвиқоти аарзишҳои маънавиии ниёгон равона намудаанд. Дар ноҳияи Зафаробод 6 хонаи фарҳанг, 3 клуб, 14 китобхонаҳои оммавӣ, мактаби мусиқии бачагона, ансамбли шашмақомхонони «Навои дил», ансамбли халқии тарона ва рақси «Зафар» ва боғи фарҳангию истироҳати фаъолият мебаранд. Мактаби мусиқии бачагонаи ноҳия ягона маскани таълим аст, ки ба фарзандони меҳнаткашони шаҳраку деҳоти ноҳия аз санъати мусиқӣ сабақ дода, бо олами рангини санъат шинос менамояд, ва мутахассисони бо маҳоратро тарбият намуда, муассисаҳои фарҳангии ноҳияро бо кадрҳои ҳунарманд таъмин менамояд. Мактаби мусиқии мазкур соли 1972 ташкил шудааст. Дар давоми 43 сол онро зиёда аз 249 нафар дилбохтагони санъат хатм намудаанд. Баъзеи онҳо дар муассисаҳои фарҳангии ноҳия фаъолият бурда истодаанд. Дар мактаб шуъбаҳои навозиши рубоби қашқарӣ, рубоби бадахшӣ, дутор. ғиҷҷак, дойра, мақом, фортопиано ва омӯзиши компютер амал мекунад. Дар ин шӯъбаҳо айни ҳол 80 нафар аз ҷумла 48 духтарон толибилмон сиру асрори ва нозукиҳои санъати мусиқиро меомӯзанд. Ба онҳо 11 нафар омӯзгорони ботаҷриба аз рӯи 10 ихтисос таълим медиҳанд, ки 3 нафари онҳо дорои маълумоти олии махсус, 4 нафар дорои маълумоти миёнаи махсус, 4 нафар дорои маълумоти миёнаи мусиқӣ, ба толтбилмон дарс мегуянд. Мактаби мусиқӣ бо компютерҳо пурра таъмин шудааст. Толибилмони мактаби мусиқӣ дар фестивал озмуни вилоятӣ ва ноҳиявӣ фаъолона иштирок менамоянд.

Дар ноҳия ансамбли халқии тарона ва рақси «Зафар» амал менамояд, ки соли 1974 унвони халқиро гирифтааст. Ансамбл 46 нафар аъзо дорад. Аз он ҷумла дар ансамбл 20 нафар раққосадухтарони бомаҳорати маҳаллӣ, 8 нафар мутрибони боистеъдод, 4 нафар ширинкор, 4 ровӣ, 10 овозхонони боистеъдод аъзои фаъол мебошанд. Ансамабл дар ҳамаи чорабиниҳои маданӣ-оммавии ноҳия фаъолона иштирок менамоянд. Ансамбл дар Фестивал-озмунҳои ҷумҳуриявии телевизионии эҷодиёти халқ: «Бӯстон-1», «Бустон-2», «Бустон-3», «Андалеб-2002», «Андалеб-2004», «Андалеб-2006», «Андалеб-2008», «Андалеб-2014» фаъолона иштирок намуда дар солҳои 2004, 2006, 2014 дар миқёси ҷумҳурӣ ҷойҳои дуюмро ишғол намуда ба мукофотҳо ва дипломи Вазорати фарҳанги ҷумҳурии Тоҷикистон сазовор гардидааст. Ансамбл дар фестивал озмуни вилоятӣ, ноҳиявӣ аз он ҷумла дар чорабиниҳои оммавӣ в идона фаъолдона иштирок менамояд. Дар давоми 43 сол ансамбл як чанд санъаткорони бомаҳоратро тарбия намуда ба олами санъат гусел кардааст. Ҳунарпешаи халқии Тоҷикистон Хосият Ортиқова, мутрибони бомаҳорат, Аминов Додоҷон, шодравон Улмасов Хушвақт, Додоев Мирзо, Ҳомидов Зокир, Кенҷаев Саид овозхонони боистеъдод Обидов Икром, Шомуродов Шодиқул, Авулов Холбой, Шавкати Ҷӯра дар солҳои гуногун иштирокчиёни фаъоли ансамбли номбурда буданд, ки онҳо дар Филармонияи давлатии Тоҷикистон, дар ансамблҳои овозадори вилояти Суғд ва шаҳри Истаравшан ва ҳамчун омӯзгор дар мактабҳои мусиқӣ фаъолият намуда истодаанд.

Дар ноҳия ансамбли шашмақомсароёни «Навои дил» ки соли 2002 ташкил шудааст фаъолият мебарад. Ансамбл 21 воҳиди корӣ дорад. Дар он 19 нафар санъаткорон фаъолият мебаранд. Ансамбл роҳбари умумӣ, роҳбари бадеӣ, балетмейстр, 9 нафар мутриб, 9 нафар овозхонон дорад. Дар ансамбл 3 нафар духтарони маҳаллӣ кор мекунанд. Ғайр корманди ансамбл боз 25 нафар аъзоён- ҳаваскорони санъати шашмакомсарой фаъолият менамоянд, ки 15 нафари онҳо раққосдухтарон мебошанд. Дар ансамбл 3 нафар кормандон дорои маълумоти олии махсус 2 нафар кормандон дорои маълумоти олии умумӣ, 5 нафар дорои маълумоти миёнаи махсус, 5 нафар дорои 6 маълумоти миёна мебошад.

Дар ноҳия 9 муассисаи фарҳангӣ, аз он ҷумла, 1 хонаи фарҳанги ноҳиявии «Зафар», 2 хонаи фарҳанги ноҳиявӣ, 1 клуби шаҳрӣ, 3 хонаи фарҳанги деҳот, 2 клуби деҳот ба мардуми ноҳия хизмати маданӣ мерасонад, дар онҳо 95 нафар кормандони фарҳанг

фаъолият менамоянд. Дар муассисаҳои мазкур, 6 нафар бо маълумоти олии махсус, 20 нафар бо маълумоти миёнаи махсус ва 69 нафар бо маълумоти миёна кор мекунанд. Дар муассисаҳои номбурда воситаҳои техникӣ ба монанди радио, телевизор, видеомагнитофон, ДВД, баландгӯякҳо ва микрофонҳо мавҷуд нест. Танҳо баландгӯяк ва генератори хонаи фарҳанги ноҳиявии «Зафар» коршоям мебошанду халос. Дар ноҳия 6 бинои хонаҳои фарҳанги шаҳракҳои Зафаробод, Меҳнатобод, Ҳамид Алиев, Ҷомӣ, Бахт, Гулистон тибқи лоиҳа сохта шудааст, ки айни онҳо таъмирталаб мебошанд. Алҳол дар хонаи фарҳанги ноҳиявии «Зафар» корҳои таъмирӣ аз ҳисоби буҷети вилоят идома дорад. Дар муассисаҳои мазкур асбобҳои мусиқии миллӣ намерасанд. Ғайр аз хонаи фарҳанги ноҳиявӣ, боқимонда муассисаҳои соҳа бо либосҳои саҳнавӣ, таъмин нестанд ва мизу курсиҳо кӯҳна шуда, таъмирталаб мебошад. Дар муассисаҳои номбаршуда, 50 маҳфилҳои гуногуни худфаъолияти бадеӣ амал мекунад, ки дар он 765 нафар одамони синну сол, касбу кор ва миллати гуногун иштирок менамоянд. Маҳфилҳои бачагона 33 то буда дар он 495 кӯдакон иштирок менамоянд.

Дар ноҳия 14 адад китобхонаҳои оммавӣ мавҷуданд, аз ҷумла 1 китобхонаи маркази ноҳиявӣ, 1 китобхонаи бачагона, 12 китобхонаҳои шаҳрӣ ва деҳот. Китобхонаҳои оммавӣ пурра марказонида шудаанд. Теъдоди китобҳо дар китобхонаҳо 107521 ададро, ва шумораи китобхонон 9952 ададро ташкил менамояд. Дар китобхонаҳои оммавӣ 18 нафар кормандон кор мекунанд. Мушкилоти асосии китобхонаҳои оммавӣ, ин таъмирталаб будани бинои китобхонаҳо, ба курсиву мизҳои замонавӣ, рафҳои китобмонӣ, компютерҳо ва ба адабиётҳои тозанашр ниёз доштани онҳо мебошад.

Барои истироҳати маданӣ ва фароғати ҷавонони ноҳия, боғи фарҳанги ва истироҳати ноҳия амал менамояд, ки дар тавозуни корхонаҳои фаръии хоҷагии манзилию камуналии ноҳия қарор дорад. Боғи фарҳангӣ бо атраксионҳо таъмин нест. Чорабиниҳои оммавӣ бахшида ба Рӯзи Ваҳдат, Рӯзи байналмиллалии кӯдакон, Рӯзи якдилии меҳнаткашон, ҷашнҳои Наврӯз, солгади Истиқлолияти давлатӣ дар боғ ва варзишгоҳи маркази ноҳия гузаронида шуда сайру гаштҳои оммавӣ ташкил карда мешаванд. Кормандони боғ кӯшиш карда истодаанд, ки шӯҳрати боғро аз нав барқарор намоянд. Имрӯз боғ дар мувозинаи КФД ХМК-и ноҳия қарор дошта зарурияти бо ҷанбаҳои фаъолияташ ва воҳидҳои кориаш ба мувозинаи бахши фарҳанг ҳамчун муассисаи фарҳангӣ гузаронидан ба миён омадааст.

Ҷавдвали №47 Мушкилотҳои асосӣ дар соҳаи фарҳанги ноҳияи Зафаробод

№	Мушкилот	Вазъ ва афзалиятҳо
1	Таъмири биноҳои хонаҳои фарҳанг, воситаҳои техникӣ, асбобҳои мусиқӣ	Хонаҳои фарҳанг ва клубҳо
2	Таъмир ва сохтмони биноҳои китобхонаҳои оммавӣ	Китобхонаҳои марказӣ, китобхонаҳои оммавии деҳаҳои Хайробод, Ҳаёти нав, Логин, деҳаи Зафар.
3	Таъмин намудани муассисаҳои клубӣ бо воситаҳои техникӣ, асбобоҳои мусиқии миллӣ, либосҳои саҳнавӣ,	Хонаҳои фарҳанги шаҳракҳои Бахт, Гулистон, Ҳ. Алиев, Ҷомӣ, Меҳнатобод хонат фарҳанги ноҳиявии Зафар ва клубҳои деҳаҳои Хайробод, Сари Боғ ва Ҳаёти нав
4	Ташкил намудани маҳфили сароядагони сурудҳои қадимаи халқӣ	Дар хонаи фарҳанги «Зафар» ва Ҳ. Алиев
5	Гирифтани рухсатнома аз Раёсати молияи ноҳия барои воҳидҳои корӣи посбон, фарррош, мушовир	Барои хонаи фарҳанги «Зафар», хонаи фарҳанги ш. Гулистон, хонаи фарҳанги ш. Ҳ Алиев, хонаи фарҳанги Ҷомӣ
6	Дастрас намудани адабиётҳои нав, рафҳои китобмонӣ ва мизу курсиҳо	Китобхонаи системаи марказонидашудаи ноҳия
7	Компютеркунони ва ташкили интернет	Муассиаҳои фарҳангии ноҳия
8	Дар назди бахши фарҳанг кушодани студияи сабти овоз ва сабти наворгирӣ	Хонаи фарҳанги ноҳиявии «Зафар»
9	Аз ҷиҳати моддӣ дастгирӣ намудани ансамбли халқии Тарона ва рақси «Зафар»	Хонаи фарҳанги ноҳиявии «Зафар»
10	Таъмин намудан бо асбобҳои мусиқии миллӣ, бо бинои нави замонавӣ, бо	Мактаби мусиқии ноҳия

	восиҳаҳои техникӣ, телевизор, ДВД асбобҳои аёнӣ	
11	Бо нақлиёти хизмати таъмин намудани бахши фарҳанг барои гузаронидани чорабиниҳо ва сафарҳои ҳунарӣ	Бахши фарҳангӣ
12	Ҳалли муаммоҳои боғи фарҳанг-фароғатӣ ва ба мувозинаи бахши фарҳанг гузаронидани он	КФД-ХМК –и ноҳия бахши фарҳанг
13	Таъмир ва тармими ёдгориҳои таърихии ҳудуди ноҳия, ташкили феҳристи он	Бахши фарҳанг

Варзиш. Имрӯз сиёсати давлату ҳукумат барои ривоҷу равнақи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, солимгардонии оммаи васеи халқ ва тарбияи ватанпарастии ҷавонон равона шудааст.

Ҳоло дар қаламрави ноҳия ба таъмир, тармим ва бунёди иншоотҳои варзишӣ диққати ҷиддӣ дода мешавад.

Дар айни ҳол, дар қаламрави ноҳия 2 мактаби варзишии бачагону наврасон ва ҷамъияти варзишии «Ҳосилот» фаъолият мебаранд. Дар ноҳия ҳамагӣ 16 адад толорҳои варзишӣ мавҷуд мебошад ва дар 2 толори варзишӣ корҳои таъмиру барқарорсозӣ идома дошта, таъмири 4 адад толори варзишии мактабҳои № 1, 5, 6, ба нақша гирифта шудааст. Боқимонда толорҳои варзишии таълимгоҳҳои № 3, 4, 12, 16, колеҷи омӯзгори, литсейҳои саноати кишоварзӣ ва литсейи касбӣ-техникӣ, толори варзиши колеҷи политехникӣ тамирталаб мебошанд.

Мақсад ва вазифаҳои асосии соҳаи варзиш, барқарорсозии иншоотҳои варзишии муассисаҳои таълимии ноҳия ҳамчун қисмӣ ҷудонашавндаи сиёсати ичтимоии давлат ҷиҳати мустаҳкам намудани тандурустии аҳолӣ мебошад.

Вазифаҳо асосии соҳаи варзиш:

- оммавӣ гардонидани тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш,
- баланд бардоштани самаранокии фаъолияти системаи тарбияи ҷисмонии аҳолӣ,
- беҳтар намудани системаи тайёрии варзишгарони дастаҳои мунтахаб аз рӯи намудҳои варзиш, барои иштирок дар мусобиқаҳои бонуфузи ҷумҳуриявӣ ва байналмиллалӣ,
- мукаммалгардонии системаи назорати тиббӣ дар самти саломатӣ ва тайёрии ҷисмонии шахсоне, ки ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш шуғл меварзанд,
- мукаммалгардонии тарзи идоракунии инкишоф ва фаъолияти системаи тарбияи ҷисмонию варзиш дар ноҳия.

Ҳадафҳо. Таъминот бо лавозимотҳои варзишӣ, таъмини толор ва майдончаҳои варзишии замонавӣ ҳангоми фаъолият ва идоракунии системаи тарбияи ҷисмонии кӯдакони синни томактабӣ ва ҷавонони бо таҳсил фарогирифта, ҳаракати мустақили ҷисмонӣ-солимгардонӣ ва системаи тайёр намудани варзишгарони баландмаҳорат беҳтар мегардад. Барои тайёр намудани дастаҳои яккачини ноҳиявӣ оид ба намудҳои варзишӣ шароити сифатан беҳтар фароҳам оварда мешавад.

- **Дурнамои рушди соҳаи тандурустӣ.** Дар ноҳияи Зафаробод пешбинӣ мегардад, ки дар соли 2020 шумораи катҳо 50 адад, иқтидори муассисаҳои амбулаторию дармонгоҳӣ 50 қабул дар як баст, миқдори муассисаҳои тиббӣ 3 воҳид, миқдори хонаҳои тиббӣ 2 воҳид, муассисаҳои амбулиаторию дармонгоҳҳои хусусӣ 4 адад, шумораи кормандони тиббӣ 78 нафар, духтурон 23 нафар, кормандони миёнаи тиббӣ 45 нафар зиёд мегардад.

Ҷадвали №48. Нишондиҳандаҳои дурнамои рушди соҳаи тандурусти дар ноҳия

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015-баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Шумораи кати беморхонаҳо (кат)	360	360	360	360	370	380	410	113,9
Иқтидори муассисаҳои амбулаторию	500	500	520	530	540	540	550	110,0

дармонгоҳӣ (қабул дар як баст)								
Миқдори муассисаьои тиббӣ (воҳид)	39	39	40	40	40	41	42	107,7
Миқдори хонаҳои тиббӣ (воҳид)	10	10	11	11	11	12	12	120,0
Муассисаҳои амбулаторию дармонгоҳҳои хусусӣ	1	2	3	3	4	5	5	500,0
Шумораи кормандони тиббӣ (нафар)	412	430	443	450	460	470	480	116,5
аз он ҷумла:								
Духтурон	77	80	83	85	90	95	100	129,9
кормандони миёнаи тиббӣ	335	350	360	365	370	375	380	113,4
Таъминот барои 10 ҳазор аҳолӣ:	68	69	70	72	73	75	76	112,6
бо катҳо дар беморхонаҳо (кат)	53	52	51	50	51	51	54	101,1
бо духтурон (нафар духтур)	11	12	12	12	12	13	13	115,3
бо кормандони миёнаи тиббӣ (к.м.т.)	50	53	56	59	61	63	65	131,0
бо муассисаҳои амбулаторию дармонгоҳӣ (қабул дар як баст)	74	79	80	82	84	88	90	121,5

Дурнамои рушди соҳаи маориф. Дар назар аст, ки дар соли 2020 шумораи кӯдакони синни томактабӣ ба 8145 нафар мерасад ва аз ин шумора дар муассисаҳои томактабӣ 835 нафар таҳсил менамоянд, ки ин нисбат ба соли 2014-ум мутаносибан 1324 ва 255 нафар зиёд мегардад. Шумораи хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ба 15439 нафар мерасад, ки ин нисбат ба соли 2014-ум 2509 нафар зиёд мебошад.

Ҷадвали №49. Нишондиҳандаҳои дурнамои рушди соҳаи маориф дар ноҳияи Зафаробод.

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015- баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Шумораи кӯдакон дар муассисаҳои томактабӣ новобаста аз шакли моликият (нафар)	580	710	830	910,0	950	1070	1100,0	189,7
Шумораи кӯдакони сини томактабӣ	6821	7026	7236	7453	7677	7907	8145	119,4
Шумораи кӯдакони сини мактабӣ	12742	12997	13387	13788	14202	14628	15067	118,2
Миқдори ҷойҳо дар муссисаҳои томактабӣ (ҷой)	580	720	742	764	787	810	835	143,9
Шумораи хонандагони	12930	13318	13717	14129	14553	14989	15439	119,4

муассисаҳои таҳсилоти умумӣ – ҳамагӣ (нафар)								
аз он ҷумла - дар мактабҳои рӯзонаи таҳсилоти умумӣ	12930	13318	13717	14129	14553	14989	15439	119,4
аз он ҷумла хусусӣ			0	0	0	0	0	
- литсейҳо	381	423	436	449	462	476	490	128,7
аз он ҷумла: хусусӣ			0	0	0	0	0	
- гимназияҳо	226	244	251	259	267	275	283	125,2
аз он ҷумла: хусусӣ								

Дурнамо оид ба тайёр намудани кадрҳои дорои маълумоти миёнаю ибтидоии касбӣ. Дар соли 2020 шумораи умумии донишҷӯёни колеҷу литсейҳо ноҳия 1977 нафар, аз ҷумла тариқи шартномаҳо 687 нафарро ташкил менамояд, ки ин нисбат ба соли 2014-ум мутаносибан 419 ва 111 нафар зиёд мегардад.

Ҷадвали №50. Нишондиҳандаҳои Дурнамо оид ба тайёр намудани кадрҳои дорои маълумоти миёнаю ибтидоии касбӣ.

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015- баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Шумораи умумии донишҷуён - ҳамагӣ	1558	1657	1763	1875	1830	1902	1977	126,9
аз он ҷумла аз ҳисоби буҷет	982	1047	1115	1189	1170	1228	1290	131,4
Қабули хонандагон ба мактабҳои миёнаи касбӣ – ҳамагӣ	464	496	521	547	547	575	603	130,1
аз он ҷумла аз ҳисоби буҷет	238	243	248	253	253	258	263	110,4
Шумораи хатмкунандагони мактабҳои миёнаи касбӣ – ҳамагӣ	177	181	184	188	188	192	195	110,4
аз он чумла аз хисоби буҷет	177	188	199	211	203	207	211	119,2
Шумораи умумии хонандагони мактабҳои миёнаи касбӣ – ҳамагӣ	991	1050	1113	1180	1136	1158	1182	119,2
аз он ҷумла аз ҳисоби буҷет	415	440	466	494	476	485	495	119,2
Қабули хонандагони мактабҳои ибтидоии касбӣ-ҳамагӣ	332	349	359	370	384	411	440	132,5
аз он ҷумла аз ҳисоби буҷет	332	349	359	370	384	411	440	132,5
Шумораи хатмкунандагони мактабҳои ибтидои касбӣ-ҳамагӣ	235	247	254	262	272	291	311	132,5
аз он ҷумла аз ҳисоби буҷет	235	251	269	288	288	308	330	140,3
Шумораи умумии хонандагони мактабҳои ибтидои касбӣ-ҳамагӣ	567	607	649	695	695	743	795	140,3

аз он ҷумла аз ҳисоби буҷет	567	607	649	695	695	743	795	140,3

Ҷадвали №51. Дурнамои рушди соҳаи фарҳанг. Давоми солҳои 2016-20 1 адад муассисаҳои фарҳангӣ ва 1 адад китобхонаи оммавӣ дар маҳалҳои нави аҳолинишин бунёд мегардад.

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015- баҳоди ҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Миқдори муассисаҳои оммавӣ – фарҳангӣ (воҳид)	27	27	28	28	28	28	28	103,7
Клубҳо	9	9	9	9	9	9	9	100,0
аз он ҷумла ҷумхуриявӣ	9	9	9	9	9	9	9	100,0
Китобхонаҳои оммавӣ	14	14	14	14	14	14	15	107,1
аз он ҷумла ҷумхуриявӣ	14	14	14	14	14	14	14	100,0
Осорхонаҳо								
ансамблхо	2	2	2	2	3	3	3	150,0
Театрҳо								
аз он ҷумла театрҳои касбӣ								
Мактабҳои мусиқӣ (воҳид)	1	1	1	1	1	1	1	100,0
Шумораи хонандагон (нафар)	93	105	112	115	120	128	128	137,6
Миқдори кадрҳо (хазор нафар)	95	100	102	104	105	108	108	113,7

3.5. Стратегия ва вазифаҳои соҳаҳои иҷтимоӣ.

Ҳа-даф	*Вазиф аҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчаш-маи маблағ-гузорӣ*	*Натиҷаи нишонди-ҳандаҳо*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
ТАНДУРУСТӢ											
Бехтар намудани дастрасии хизмати ва тарзи хаётӣ	1. Баланд бардоштани сатҳи ташхиси табобатӣ ва пешгирии	1.1 Таъминот бо маводхои ташхисии табобатӣ ва пешгирӣ (R-пленка-1000 дона, воситахои дезинфекси я-1 тн)	200	20	20	30	50	80	МИХД, беморхонаи марказӣ	Маблағҳои худӣ	Афзоиши шумораи муассисаҳо и нави муҷаҳазгардонидашуда и тандурустӣ то соли 2020 то 55%.

	бемор иҳо.	1.2 Пурзӯр намудани баъзаи моддӣ-техникии маркази ташаккули ҳаёти солим (харидории 1-адад нақлиёти махсус)	30			30			МИҲД, беморхонаи марказӣ	Сармояи хориҷӣ	Паст гардидани сатҳи бемориҳои сироятӣ дар ноҳия то соли 2020 то 80%. Камшавии шумораи фавти модару кӯдак дар ноҳия то соли 2020 то 65%. Афзоиши сифат ва ҳаҷми фарогирии аҳолӣ бо хизматрасониҳои тандурустӣ то соли 2020 то 90%.
	2. Фарохам оварии шароити хуби хизматрасонии тибби	2.1 Таъмири иншоотҳои тиббӣ-профилатикӣ ва ёрирасон (алоқа, коммуникатсия, нақлиёт)	1600			500	500	600	МИҲД, беморхонаи марказӣ	Номуайян	
		2.2 Таъмири маркази саломатии ҷамоати Ҷомӣ	60		60				МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети вилоят	
		2.3 Таъмири беморхонаи минтақавии ҷамоати Меҳнатобод	1000			0	1000		МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети вилоят	
		2.4 Аз нав намудани таҷҳизотҳои тиббӣ-ташхисӣ (дастгоҳи рентгенӣ ва гастроскоп)	150	25	125				МИҲД, беморхонаи марказӣ	Сармояи хориҷӣ	
		2.5 Аз нав намудани таҷҳизотҳои тиббӣ (автоклав 2-адад)	60			30	30		МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети вилоят	
		2.6 Аз нав намудани таҷҳизотҳои табобатӣ (кардиоманитор 1-адад, дефиброятор 1-адад)	100				40	60	МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети ҷумҳуриявӣ	
		2.7 Аз нав намудани таҷҳизотҳои табобатӣ (дастгоҳи нафаси сунъӣ	200			100	100		МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети ҷумҳуриявӣ	

		2-адад)									
		2.8 Аз нав намудани таҷҳизотҳои табобатӣ (дастгоҳи электроотсос 2-адад)	50			25	25		МИҲД, беморхонаи марказӣ	Сармояи хориҷӣ	
		2.9 Аз нав намудани 2-адад мизи ҷарроҳӣ	30		15	15			МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети маҳаллӣ	
		2.10 Харидани таҷҳизоти физотерапея (УВЧ 2-адад, диотермия 2-адад, амплипулс 1-адад, Электорфарез 1-адад)	100		20	20	20	40	МИҲД, беморхонаи марказӣ	Сармояи хориҷӣ	
		2.11 Харидории 5 адад нақлиёти ёрии таъҷилӣ	200		40	40	40	80	МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети ҷумҳурияви,	
		2.12 Барқарор ва азнав таъмин намудани таҷҳизоти сахт (мизу курсӣ 100 ҷуфт, яхдон 10 адад)	500		100	100	100	200	МИҲД, беморхонаи марказӣ	Сармояи хориҷӣ	
		2.13 Сохтмони бинои маркази ёрии таъҷилии нохиявӣ	100			45	55		МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети вилоятӣ	
		2.14 Сохтмони маркази саломатӣ барои муҳоҷирони ноҳияи Кӯҳистони Масчоҳ дар шаҳраки Меҳнатобод	1000			500	500		МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети вилоятӣ	

		2.15 Сохтмони маркази саломатӣ барои муҳоҷирони ноҳияи Айнӣ дар деҳаи Ҷомӣ	1000		500	500			МИҲД, беморхонаи марказӣ	Буҷети вилоятӣ	
		2.16 Барқарор намудани системаи гармидиҳии БМН.	390		60	80	100	150	МИҲД, беморхонаи марказӣ	Номуайян	
Ҷамъ			**6770**	**45**	**940**	**2015**	**2560**	**1210**			

МАОРИФ

Ҳадаф	*Вазифаҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчашмаи маблағгузорӣ*	*Натиҷаи нишондиҳандаҳо*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
	1. Баланд бардоштани базаи моддии техники и муассисахои таълимӣ	1.1 Сохтмони бинои МТМУ №9	1800	800	1000				МИҲД, шӯъбаи маориф	Буҷети вилоят	Фарогирии ва афзоиши шумораи хонандагони болаёқат бо методҳои муосири таълимӣ то соли 2020 то 65% расонида шудааст. Афзоиши шумораи хонандагон и болаёқати ба мактабҳои олӣ дохилшуда то соли 2020 то 90%. Афзоиши сатҳи таъминоти техникии мактабҳо то соли
		1.2 Сохтмони бинои МТМУ №20	5000	2000	3000				МИҲД, шӯъбаи маориф	Буҷети вилоят	
		1.3 Сохтмони бинои МТМУ №16	4000			2000	2000		МИҲД, шӯъбаи маориф	Буҷети вилоят	
		1.4 Сохтмони мактаби нав барои муҳоҷирони ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ (Меҳнатобод)	3000		1000	1000	1000		МИҲД, шӯъбаи маориф	Сармояи хориҷӣ	
		1.5 Сохтмони мактаби нав барои муҳоҷирони ноҳияи Айнӣ (Ҷомӣ)	3000	1000	1000	1000			МИҲД, шӯъбаи маориф	Буҷети вилоят	
		1.6 Барқарорсозии кӯдакистони шаҳраки Бахти ҷамоати Равшан	150	150					МИҲД, шӯъбаи маориф	Аз ҳисоби соҳибкорон	

		1.7 Барқарорсозии кӯдакистони шаҳраки Зарафшони ҷамоати Ҷомӣ	100		100				МИҲД, шӯъбаи маориф	Аз ҳисоби соҳибкорон	2020 то 70%. Баланд гарддидани савияи дониши хонандагон Беҳтар гардидани шароит барои хонандагон
		1.8 Барқарорсозии кӯдакистони шаҳраки Гулистони ҷамоати Равшан	150			100	50		МИҲД, шӯъбаи маориф	Аз ҳисоби соҳибкорон	
		1.9 Барқарорсозии Кӯдакистони шаҳраки Ҳ.Алиеви Ҷамоати Ҳ.Алиев	200				100	100	МИҲД, шӯъбаи маориф	Аз ҳисоби соҳибкорон	
	2. Баланд бардоштани сифати таълим дар колеҷу литсейҳо	2.1 Таъмини 8 адад компютер ва 10 адад мошинаҳои либосдӯзӣ барои литсейҳо	50	5	10	10	10	15	МИҲД, литсейҳо	Буҷети ҷумҳуриявӣ	
		2.2 Таъмиру тармим ва ҷиҳозонидани литсейи касби саноати кишоварзӣ	2300	1000	1300				Бонки рушди исломӣ	Сармояи хориҷӣ	
		2.3 Бо автомошинаҳои таълимии ҳозира (6 адад) таъмин намудани литсейҳо	180	0	0	60	60	60	МИМҲД, литсейҳо	Номуайян	
		2.4 Таъмир ва ҷиҳозонидани хобгоҳи колеҷи политехникӣ ва колеҷи омӯзгорӣ	1500	100	300	300	300	500	МИҲД, колеҷҳо	Номуайян	
		2.5 Таъмини 20 адад компютер ва 20 адад доскаҳои	120		40	20	30	30	МИҲД, колеҷҳо	Номуайян	

		электронӣ ва 6 адад диопроектор барои колеҷи политехникӣ ва колеҷи омӯзгорӣ									
Ҷамъ			**21550**	**5055**	**7750**	**4490**	**3550**	**705**			
ФАРҲАНГ ВА ВАРЗИШ											
Ҳа-даф	***Вазифаҳо***	***Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо***	***Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)***	***СОЛҲО***					***Масъул***	***Сарчашмаи маблағгузорӣ***	***Натиҷаи нишондиҳандаҳо***
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
	1.Шароит фароҳам сохтан барои қаноатманд гардонидани талаботҳои аҳолӣ	1.1 Таъмини хонаи фарҳанги шаҳраки Бахти ҷамоати Равшан	350		150	200			МИҲД, бахши фарҳанг	Буҷети вилоят	
		1.2 Таъмири хонаи фарҳанги шаҳраки Ҷомӣ	300				150	150	МИҲД, бахши фарҳанг	Буҷети вилоят	
		1.3 Барқарор намудани 22,5 гектар боғҳои фарҳангу фароғатӣ дар ҷамоати Зафарободод;	270	20	50	50	50	100	МИҲД, бахши фарҳанг	Буҷети маҳаллӣ	
		Ҷамъи соҳаи фарҳанг	**920**	**20**	**200**	**250**	**200**	**250**			
	2. Ҷалби ҷавонон ба варзиш	2.1 Таъмир ва ҷиҳозонидани мактаби варзишии ҷамоати Меҳнатобод	100			30	30	40	МИҲД, бахши ҷавонон ва варзиш	Буҷети вилоят	Афзоиши шумораи иншоотҳои фарҳангу варзиш ва фароғатӣ то соли 2020 то 60%. Афзоиши шумораи аҳолии ба тарзи ҳаёти солим машғулбуда то соли 2020 ба
		2.2 Таъмир ва барқарор намудани мактаби варзишии бачагону наврасони №1	320				160	160	МИҲД, бахши ҷавонон ва варзиш	Буҷети вилоят	

		2.3 Сохтмони мактаби варзишӣ ва майдончаи варзишӣ дар ҷамоати деҳоти Равшан	600			100	200	300	МИҲД, бахши ҷавонон ва варзиш	Соҳибкорони маҳаллӣ	60% расонида шудааст.
		2.4 Сохтмони майдони варзишӣ дар ҷамоати Ҷомӣ	310				150	160	МИҲД, бахши ҷавонон ва варзиш	Соҳибкорони маҳаллӣ	
		2.5 Ташкили толори варзишии замонавӣ дар маркази ноҳия	1000				300	700	МИҲД, бахши ҷавонон ва варзиш	Сармояи хориҷӣ	
		2.6 Таъмир ва барқарор намудани нишастгоҳ ва майдони варзишгоҳи маркази ноҳия	1020			220	300	500	МИҲД, бахши ҷавонон ва варзиш	Соҳибкорони маҳаллӣ	
		Ҷамъи соҳаи ҷавонон ва варзиш	**3350**	**0**	**0**	**350**	**1140**	**1860**			
Хамагӣ дар бахши фарҳанг ва варзиш			**4270**	**20**	**200**	**600**	**1340**	**2110**			
Ҳамагӣ дар соҳаи иҷтимоӣ			**32590**	**5120**	**8890**	**7105**	**7450**	**4025**			
Буҷети маҳаллӣ			300	20	65	65	50	100			
Буҷети вилоятӣ			18090	3800	5710	4305	3925	350			
Буҷети ҷумҳуриявӣ			550	5	50	150	190	155			
Сармояи хориҷӣ			7130	1025	2545	1175	1445	940			
Аҳолӣ ва соҳибкорон, маблағҳои худии муассисаҳо			2730	170	120	450	850	1140			
Норасогии маблағ			3790	100	400	960	990	1340			

БОБИ 4. ИНФРАСОХТОР

4.1. Обтаъминкунӣ ва хизматрасониҳои рифоҳӣ.

Таъминоти оби нӯшокӣ. Дар ноҳияи Зафаробод шаҳраку деҳаҳое мавҷуданд, ки аз норасоии оби нӯшокӣ танқисӣ мекашанд. Дар ҳудуди ноҳияи Зафаробод барои таъмин, нигоҳубин ва танзими об ба истифодабарандагон корхонаи давлатии фаръии обтаъминкунӣ ва канализатсияи ноҳия фаъолият менамояд.

Тибқи "Барномаи беҳтар намудани таъмини аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо оби тозаи нӯшокӣ барои солҳои 2007-2020», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №514 аз 2 декабри соли 2006 тасдиқ шудааст, аз ҷониби корхонаи давлатии фаръии обтаъминкунӣ ва канализасияи ноҳия барои солҳои 2016-2020 як қатор чорабиниҳо ба нақша гирифта шудааст, ки барои татбиқи пурраи онҳо ҷалби сармоя ва дастгирии ҳукумати маҳаллӣ, аҳамияти аввалиндараҷа дорад. Иҷроиши Барномаи мазкур имкон медиҳад, ки таъмин намудани аҳолӣ бо оби нӯшокии тозаи ба талаботҳои экологию санитарӣ ҷавбгӯй дар давраи то соли 2020 имконпазир гардад.

Ҷадвали №52. Таъминоти аҳолии ноҳияи Зафаробод бо оби нӯшокӣ.

Номгӯй	**Ҷамоатҳо**					**Ҷамъ**
	А.Ҷомӣ	**Меҳнатобод**	**Зафаробод**	**Ҳ.Алиев**	**Равшан**	
Аҳолӣ (нафар)	6188	11741	24460	10251	14843	67483
Таъмин	3218	7808	17122	7381	10390	45919
Бо фоиз	52	66,5	70	72	70	68
Таъмин нестанд	2970	3933	7338	2870	4453	21564
Бо фоиз	48	33,5	30,0	28	30	32

Аз рӯи ҷадвал бармеояд, ки танҳо 68 фоизи аҳолии ноҳия бо оби нӯшокӣ аз ҳисоби чоҳҳои амудӣ таъмин мебошанд. Аз ҷумла, аҳолии ҷамоатҳои Ҷомӣ 52 фоиз, Меҳнатобод 66,5 фоиз, Зафаробод 70 фоиз, Ҳ.Алиев 72 фоиз ва Равшан 70 фоизро ташкил медиҳад, ки ин ба талаботҳои стандартӣ ва санитарӣ ҷавобгӯ намебошад.

Соли 1980 дар нуқтаи марказонидашудаи таъминоти оби нӯшокӣ бо пойгоҳҳои оббардорӣ ва обтозакунӣ, зиёда аз 110 нафар коргарон, аз ҷумла 80 фоиз занон кор мекарданд. Алҳол 27 нафар дар соҳаи мазкур кору фаъолият менамоянд, ки аз ин 11 нафарро занон ташкил медиҳанд.

Дар ҳолати барқарор намудани низоми аввала имконият пайдо мегардад, ки теъдоди кормандони соҳа ба шумораи соли 1980 расонида шавад.

Барои таъмини оби нӯшокӣ, лоиҳаи инвеститсионӣ ва харҷномаи барқарорсозии қубурҳои асосии обтаъминкунӣ (магистрали д-400мм), шабакаҳои оби нӯшокӣ ва обу ташноби ноҳия, бо назардошти лоиҳаи сохтмони хатти оби нӯшокии шаҳракҳои Зафаробод ва Меҳнатобод ба маблағи 3 млн 903 ҳазор доллари амрикоӣ, таҳия гардида аз тарафи Бонки Рушди Аврупо дастгирӣ ёфтааст, ки давоми солҳои 2016-2017 амалӣ карда мешавад.

Тибқи лоиҳа оиди барқарор кардани иншооти оббардории №1,2,3 ки айни замон дар ҳудуди Ҷумҳурии Ӯзбекистон қарор доранд, 6 млн сомонӣ, барои барқарор кардани иншоотҳои обтозакунӣ 4 млн сомонӣ, таъмир ва аз навсозии шоҳқубурҳои d-500 мм 3,5 млн сомонӣ барои азнавсозӣ ва таъмири хатҳои обгузари дохили шаҳраку деҳотҳои ноҳия ба маблағи 2,4 млн сомонӣ ва барои барқарорсозии хатҳо ва иншоотҳои обтозакунӣ ва канализатсияи ноҳия 4,3 млн сомонӣ маблағ лозим мебошад.

Корхонаи давлатии фаръии обтаъминкунии ноҳия, ки хизматрасониҳои рифоҳиро низ ба ӯҳда дорад, дорои 4 пойгоҳи обкашӣ мебошад, аммо 3 пойгоҳи асосии он аз соли 1995 инҷониб корношоям мебошад, аз ҷумла:

- пойгоҳи обкашии №1 - иқтидораш 30 ҳазор метрии мукааб, соли 1968 ба истифода дода шудааст ва айни ҳол корношоям буда, таъмири капиталиро талаб менамояд.

- пойгоҳи обкашии №2 - иқтидораш 24 ҳазор метрии мукааб, соли 1968 ба истифода дода шудааст ва айни ҳол корношоям буда, таъмири капиталиро талаб менамояд.
- пойгоҳи обкашии №3 - иқтидораш 12 ҳазор метрии мукааб, соли 1968 ба истифода дода шудааст ва айни ҳол корношоям буда, таъмири капиталиро талаб менамояд.
- пойгоҳи обкашии №4, иқтидораш 5,8 ҳазор метрии мукааб, соли 1968 ба истифода дода шудааст ва айни ҳол корношоям буда, таъмири капиталиро талаб менамояд.

Корхонаи обтаъминкуни ва канализасияи ноҳия дорои 34 км хати обрасонии оҳанини дохилиноҳиявӣ буда, дигар хатҳои обрасонии магистралии мавҷуда аз қубурҳои асбестӣ ва оҳанини қутрашон 700 мм, 600 мм, 300 мм ва 100 мм сохта шуда, дарозии умумиашон 52,0 км мебошад.

Тариқи ин шабакаҳо, корхонаи обтаъминкунӣ ва канализатсия ба 27 ташкилотҳои буҷетӣ, 20 ташкилотҳои ҳисоби хоҷагӣ ва ба 3153 нафар аҳолӣ, хизматрасониҳои обрасонӣ ва канализатсияро амалӣ месозад.

Инчунин, дар ноҳия 49 адад чоҳҳои амудӣ дар давраи Шӯравӣ ҳамчун захира истифода бурда мешуд ва ҳоло 16 адади он коршоям буда, (6 адад дар ҷамоати Равшан, 2 адад дар ҷамоати Ҳ.Алиев, 6 адад дар ҷамоати Зафаробод, 1 адад дар ҷамоати Меҳнатобод ва 1 адад дар ҷамоати Ҷомӣ) як қисми аҳолиро бо оби нӯшокӣ таъмин менамоянд, боқимонда 33 адад чоҳҳои амудӣ таъмирталаб мебошанд. Ҷиҳати ба кор андохтани онҳо ва барои васл намудани 20 адад насоси ЭЦВ-10-120-160 ва 13 адад насоси ЭЦВ-10-160-35 – 330 ҳазор сомонӣ, барои харидани 33 адад трансформаторҳои 100/10 кВт 550 ҳазор сомонӣ ва барои дигар хароҷотҳо 400 ҳазор сомонӣ лозим мебошад.

Иқтидори солонаи иншоотҳои обрасонии ноҳия ҳоло 1200 ҳазор метри мукаабро ташкил медиҳад. Воситаҳои асосии корхонаи обтаъминкунӣ ва канализасияи ноҳия дар ҳолати ногувор қарор дошта, бинобар гузаштани мӯҳлати истифодабариашон, аз соли 1995 ин ҷониб корношоям гаштаанд. Имрӯз корхона барои пешбурди корҳои таъмиру барқарорсозӣ аз сабаби набудани автокран, экскаватор ва дигар олоту таҷҳизотҳои зарурӣ, ба мушкилот дучор гаштааст.

Ҷадвали №53. Таъминоти аҳолӣ бо оби нӯшокӣ.

№	*Нишондиҳандаҳо*	*Воҳиди ченак*	*Солҳо*			*Соли 2014 нисбати соли 2012 бо %*
			2012	*2013*	*2014*	
1	***Шумораи умумии муштариён, аҳолӣ***	***оила***	***1937***	***2405***	***3063***	***158***
	ташкилотҳои буҷавӣ	*адад*	*20*	*22*	*27*	*135*
	ташкилотҳои ғайрибуҷавӣ	*адад*	*17*	*20*	*20*	*118*
	дигар муштариён	*адад*	*1974*	*2447*	*3110*	*156*
2	***Пардохти ҳақи истифодаи об, аз ҷумла***	***сомонӣ***	***381963***	***439732***	***448359***	***117***
	аҳолӣ	*сомонӣ*	*225694*	*259815*	*264912*	*117*
	ташкилотҳои буҷавӣ	*сомонӣ*	*109423*	*125973*	*128444*	*117*
	ташкилотҳои ғайрибуҷавӣ	*сомонӣ*	*46846*	*33944*	*55003*	*117*
	дигар муштариён	*сомонӣ*				
3	***Қарзи муштариён дар назди корхона***		***86030***	***88286***	***82790***	*96*
	аҳолӣ	*сомонӣ*	*16948*	*22544*	*30280*	*177*
	ташкилотҳои буҷавӣ ва ғайрибуҷавӣ	*сомонӣ*	*69082*	*65742*	*52510*	*76*
4	***Нархи об (1 м3)***					
	аҳолӣ	*сомонӣ*	*0,60*	*0,60*	*0,62*	*103*
	а) баландошёна	*сомонӣ*				
	б) як ошёна (маҳаллӣ)	*сомонӣ*				
	ташкилотҳои буҷавӣ	*сомонӣ*	*0,80*	*0,80*	*1,40*	*175*
	ташкилотҳои ғайрибуҷавӣ	*сомонӣ*	*1,50*	*1,50*	*2,40*	*160*
	дигар муштариён	*сомонӣ*				
5	***Истеҳсоли шабонарӯзии об***	***ҳазор м3***	***564***	***751***	***606***	***107***
6	***Талафоти умумӣ***	***ҳазор м3***	***92,6***	***36,5***	***60,7***	***65***

Гарчанде нархи барқ дар солҳои охир баланд нашуда бошад ҳам, лекин истеҳсоли шабонарӯзии об дар соли 2014 нисбати соли 2012 то ба 107 фоиз поён рафтааст. Инчунин бо сабаби фарсуда шудани шабакаҳо ва исрофкории об аз тарафи истеъмолкунандагон, талафоти шабонарӯзии об 60-65%-ро ташкил медиҳад.

Мушкилиҳои асосии соҳа.

- таъмир ва аз нав барқарорсозии пойгоҳҳои обкашии №1, №2 ва №3,
- таъмир ва аз нав барқарорсозии олотҳои обрасонии магистралии дохили шаҳраку деҳотҳо.
- дар маҳаллаҳои навбунёди баъзе ҷамоатҳои деҳот мавҷуд набудани системаи таъминоти оби нӯшокӣ ва хатҳои обгузар,
- фарсуда будани шабакаҳои обрасонӣ, паст будани фишор дар қубурҳои магистралӣ ва набаромадани об то ошёнаҳои болоии биноҳои баландошёна.
- талафоти зиёди шабонарӯзии об – то 45-50%,
- фарсуда шудани пойгоҳҳои обкашӣ ва иншоотҳои обтозакунӣ,
- минтақаи муҳофизати санитарӣ надоштани хатҳои обӣ нӯшокӣ ва посбонӣ карда нашудани хатҳо ва иншооти обгузар дар ин мавзеъҳо,
- набудани ташхисгоҳ (лаборатория)-и худӣ ва кам гузаронидани ташхиси обҳои нӯшокӣ,.
- набудани маблағ барои сохтмону барқарорсозии иншоотҳои канализасионии шаҳраки Зафаробод ва Меҳнатобод,
- кори ғайриқаноатбахши иншоотҳои партовтозакунӣ ва таъмир нашудани онҳо,
- набудани обченкунакҳо,
- таъмин намудани аҳолии деҳаҳои навбунёд аз ҳисоби қитъаҳои замини нав тақсимшуда ва деҳаҳои муҳоҷирони Ҷавонӣ, Даҳкат ва Навбаҳор бо оби ошомиданӣ,
- норасоии мутахассисони соҳибтаҷриба,
- паст будани музди меҳнати мутахассисони соҳа,
- набудани механизми маблағгузорӣ барои таъминоти оби нӯшокӣ (худмаблағгузорӣ, бахши хусусӣ),
- таъмирталаб гардидани чоҳҳои амудии захиравӣ.

Ҳадафҳо.

- Аҳолии ноҳия пурра бо оби нӯшокии сифатнок дар тамоми фасли сол таъмин мегардад.
- Зиёда аз 110 адад ҷойҳои нави корӣ ташкил карда мешавад.
- Шумораи касалиҳои сироятӣ то ба 70-80 фоиз кам мегардад.
- Вазъи муҳити зист беҳтар мегардад.
- Дар ҳолати садамавии иншоотҳои оббардорӣ, таъмини аҳолӣ бо оби нӯшокӣ роҳандозӣ мегардад.

4.2 Хоҷагии манзилию-коммуналӣ

Таҳлили вазъи воқеии соҳа. Муассисаи хоҷагии манзилию коммуналии ноҳияи Зафаробод соли 1972 ташкил карда шуда, ба Корхонаи Воҳиди Давлатии «Хоҷагии манзилию коммуналӣ»-и Ҷумҳурии Тоҷикистон мансуб мебошад.

Дар муассиса ҳамагӣ 41 нафар коргарон фаъолият менамоянд ва онҳо асосан ба кабудизоркунӣ, чароғонкунӣ ва тозагии санитарӣ, машғул мебошанд. Дар мувозинаи муассиса 10 хонаи коммуналӣ мавҷуд аст, ки масоҳати умумии он 387,54 м^2 мебошад. Муассиса ба 27 нафар истиқоматкунандагони хонаҳои мазкур хизмат мерасонад. Хизматрасонии коммуналӣ ва нигоҳдории фонди манзил аз таъмири бомҳои хонаҳо, таъмири дару тирезаҳо, таъмири қубурҳои обгузар, таъмири даромадгоҳҳо ва равшаникунонии даромадгоҳҳо иборат мебошад. Хизматрасониҳо ва фарогирии истеъмолкунандагон дар ноҳия:
- баровардани партовҳои сахти маишӣ – 100%,
- нигоҳдорӣ ва истифодаи фонди манзил, дар биноҳои бисёрошёна – 77%,
- корҳои ободонӣ, кабудизоркунӣ ва равшанкунонии ҳудуди ноҳия аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ 67,4 %.

Муассиса ба ҳисоби миёна, ба 3571 муштарӣ барои ҷамъ ва баровардани партовҳои сахти маишӣ (ПСМ) хизмат мерасонад, ки аз он 3571 нафар дар хонаҳои бисёрошёна, 2500 нафар дар хонаҳои шахсӣ ва 1071 нафар дар ҳавлӣ зиндагӣ менамоянд. Мувофиқи маълумотҳои оморӣ, амалан дар ноҳия зиёда аз 67483 нафар аҳолӣ зиндагӣ менамояд. Ҳаҷми миёнаи солонаи ПСМ-и амалан баровардашаванда ба як нафар аҳолии ноҳия 0,95 м-^{3}ро ташкил медиҳад, зеро меъёри гузоштаи корхона барои ғундоштани ПСМ дар шаҳр ба як нафар истиқоматкунанда 0,95 м^3 ва барои як оила дар бахши хусусӣ 2м^3 – ро ташкил медиҳад. Таҷриба нишон медиҳад, ки ҳаҷми ғундоштани ПСМ дар шаҳрҳои ҷумҳурӣ бо ҳисоби миёна ба як истиқоматкунанда то 1,1 м^3 ПСМ – ро ташкил медиҳад, ҳамин тавр мутобиқи меъёри гузошташуда бояд ҳаҷми ПСМ-и баровардашуда дар ноҳия соле 4,8 ҳазор м^3 –ро ташкил диҳад. Ин аз он шаҳодат медиҳад, ки сол то сол ҳаҷми ПСМ зиёд шуда истодааст, аз ҷумла ҳамагӣ дар соли 2005 аҳолӣ 11400 м^3 ПСМ бароварда шуда бошад, аллакай дар соли 2010 13270 м^3 дар соли 2014 бошад 4466 бароварда шудааст, ки ин 39,2 фоиз баробар аст.

Муассисаи мазкур ҳамагӣ бо 97 корхонаҳо, ташкилоту муассисаҳо ва сохторҳои тиҷоратӣ оид ба баровардани ПСМ шартнома дорад, зеро мутобиқи маълумотҳои оморӣ дар ноҳия 50 корхонаву ташкилотҳо ва 170 сохторҳои тиҷоратӣ фаъолият доранд, яъне муассисаи мазкур фақат бо 44 фоизи корхонаву ташкилотҳо ва сохторҳои тиҷоратӣ шартнома дораду халос.

Барои ҷамъоварии ПСМ дар муассисаи мазкур 1 адад автомашинаи тамғаи Газ -53 ва 1 адад трактори Т-40 кор мекунад, ки хеле фарсуда шуда, қариб аз фаъолият боз мондаанд. Инчунин дар муассиса 2 адад ядак барои баровардани партов мавҷуд мебошад, ки қариб ҳамаи онҳо корношоям мебошанд. Шумораи автомашинаҳо барои ба пуррагӣ хизмат расонидан ба аҳолии ноҳия нокифоя мебошад. Бинобар нарасидани автомашинаҳои партовбардор ва дур будани масофаи роҳ, ба қисми зиёди аҳолии ноҳия ҷиҳати баровардани партовҳо хизмат расонида намешавад. Барои ба ҷамоатҳои деҳот расонидани хизматрасониҳои коммуналӣ муассиса шароит надорад, чунки масофаи роҳ дароз буда, теъдоди автомашинаҳо ва сӯзишворӣ намерасад.

Партовгоҳи ноҳиявӣ бо масоҳати 2900 м^2 дар масофаи 13 км аз маркази ноҳия дуртар ҷойгир аст.

Ҷадвали №54. Маблағи пардохти ҳаққи хизматрасонӣ барои ХМК.

№	*Номгӯй*	*Воҳиди ченак*	*2012*	*2013*	*2014*	*2014 нисбаи соли 2012 бо %*
1	*Маблағи хизматрасонӣ барои ҳар як аъзои оила (аҳолии хонаҳои якошёна-маҳаллӣ)*	*Сомонӣ*	*36,36*	*36,36*	*48,02*	*132,0*
2	*Маблағи хизматрасонӣ барои ҳар як аъзои оила (аҳолии хонаҳои баландошёна)*	*Сомонӣ*	*36,36*	*36,36*	*48,02*	*132,0*
3	*Маблағи хизматрасонӣ барои ташкилотҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ (барои 1 м3)*	*Сомонӣ*	*36,36*	*46,28*	*48,02*	*132,0*
4	*Маблағи хизматрасонӣ барои ташкилотҳои ғайрибуҷетӣ (барои 1 м3)*	*Сомонӣ*	*36,36*	*46,28*	*48,02*	*132,0*

Мушкилиҳои асосии соҳа.

- Пурра ба қайд гирифта нашудани истифодабарандагони хизматрасониҳои Муассисаи хоҷагии манзилию коммуналии ноҳия.
- Дар ҳолати ғайриқаноатбахш қарор доштани партовгоҳи ноҳиявӣ.
- Норасогии шумораи техника ва фарсуда шудани воситаҳои техникии Муассисаи хоҷагии манзилию коммуналии ноҳия.
- Таъмирталаб гардидани боми хонаҳои коммуналии ноҳия.

Баркрасонӣ. Шабакаҳои барқии ноҳияи Зафаробод ҷузъи Шабакаҳои барқии Истаравшан мебошад. Теъдоди кормандони он 50 нафар буда, аз ин шумора 8 нафар кормандони

муҳандисӣ-техникӣ мебошанд. Корхона ба ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия хизмат мерасонад.

Ҷадвали №55. Маълумот оид ба фурӯши барқ дар ноҳияи Зафаробод.

№	Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	Солҳо			Соли 2014 нисбат ба соли 2012 %
			2012	2013	2014	
1	Фурӯши умумии барқ	Ҳазор сомонӣ	9243,8	9793,2	9519,2	103,0
2	Ҳаҷми умумии барқи фурӯхташуда	Ҳазор кВт/с	311051	340365	306795	98,6
3	Аз ҷумла ба аҳолӣ	Ҳазор сомонӣ	1178,0	1701,6	1965,8	166,9
	ҳаҷми умумӣ	Ҳазор кВт/с	11226	15469	16780	149,5
4	ба ташкилотҳои буҷетӣ	Ҳазор сомонӣ	140,1	152,1	242,3	172,9
5	ба ташкилотҳои ғайрибуҷетӣ	Ҳазор сомонӣ	7004,2	7928,7	7311,1	104,4
	ҳаҷми умумӣ	Ҳазор кВт/с	260194	323563	288197	110,8
6	Нархи 1 кВт/с (ба ҳисоби миёна)	дирам	18,3	20,4	21	114,8
	ба аҳолӣ	дирам	11	11	12,6	114,5
	ба ташкилотҳои буҷетӣ	дирам	12	14,2	14,2	118,3
	ба ташкилотҳои ғайрибуҷетӣ	дирам	32	36,11	36,11	112,8
7	Қарзи умумии муштариён дар назди корхона, аз ҷумла:	Ҳазор сомонӣ	50411,6	55732,1	8188,9	16,2
	аҳолӣ	Ҳазор сомонӣ	940,5	1148,9	1205,8	128,2
	талафоти умумӣ	Ҳазор кВт/с	51323	57181	52155	101,6
	талафоти умумӣ	%	16,5	16,8	17	103,0

Шабакаҳои барқии ноҳия дар мувозинаи худ 136 зеристгоҳи барқии шиддаташ 10 кВ, бо иқтидори умумии 23,1 ҳазор кВт, дорад.

Дарозии умумии хатҳои барқии шиддатнокиаш 10 КВ – 355,4 км, шиддатнокиаш 6 кВ – 3,6 км ва шиддатнокиаш 0,4 кВт – 153,7 км мебошад.

Дар соли 2014 дар ноҳия ба миқдори 306795 ҳазор кВт/соат нерӯи барқ истеъмол шудааст.

Дар ноҳияи Зафаробод истеҳсоли қувваи барқ тавассути бод имконпазир мебошад. Зеро дар ноҳия дар ҳамаи фасли сол шамол мевазад ва барои насби чунин дастгоҳҳо шароити муносиб мавaст. Насби дастгоҳҳои тавассути бод қувваи барқ истеҳсолкунанда, имкон медиҳад, ки дар фасли сармо, ҳангоми норасоии қувваи барқ, муассисаҳои иҷтимоӣ хусусан соҳаҳои тандурустӣ ва маориф бо қувваи барқи арзон таъмин гарданд.

Ҷадвали №56. Таъминоти аҳолӣ ва корхонаҳо бо қувваи барқ.

Номгӯи ҷамоатҳо	Фоизи таъминоти аҳолӣ бо барқ	Намуди сарчашмаи асосии қувваи барқ (ба монанди НОБ-ҳои хурд ва	Душворӣ дар таъминоти барқ	Вазъияти мунтазам
Ҷомӣ	100,0		Шамоли сахт	Маҳдудияти мавсимии барқ
Меҳнатобод	100,0		Норасогии қисмҳои эҳтиётӣ	
Зафаробод	100,0		Норасогии трансформаторҳо	
Ҳ.Алиев	100,0		Шамоли сахт	
Равшан	100,0		Зиёд шудани хонаҳои истиқоматӣ	
Ҷамъ	**100,0**			

Мушкилиҳои мавҷудаи соҳа.

- мунтазам аз кор баромадани трансформаторҳо ва шабакаҳои барқӣ бо сабаби сарбории зиёд ва фарсудашавӣ,
- ба миқдори лозимӣ мавҷуд набудани кисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизоти барқӣ.
- гузаронидани хатти барқ ва насби трансформаторҳо ба деҳаҳои навташкилшуда.

<u>Ҳадафҳо ва афзалиятҳои асосии соҳа.</u>

- Баланд бардоштани нерӯи энергетикии ноҳия, ки таъмини шабонарӯзии қувваи арзони баркро ба аҳолӣ таъмин менамояд.
- Сарфакорона истифода бурдани нерӯи барқ.
- Баланд бардоштани савияи дониши энергетикии мардум тавассути семинару тренингҳо доир ба сохтмони нерӯгоҳҳои хурди барқи обӣ, истифода бурдани нерӯи офтоб ва шамол.
- Зиёдбории зеристгоҳҳои фаръӣ ва нокифоягии тавоноии трансформаторҳои зеристгоҳҳои хурд дар маҳалҳо, норасоӣ ва набудани барқ дар маҳаллаҳои навбунёд.

4.3. Наклиёт ва коммуникатсия.

Нақлиёт ва роҳҳо. Соҳаи наклиёт ва роҳ яке аз соҳаҳои муҳимтарини рушди иқтисодиёт маҳсуб меёбад, зеро рушди инфрасохтори мазкур заминаи рушди ҳамаи соҳаҳои хоҷагии халқ мебошад. Дар ҳудуди ноҳия ҳамагӣ 196 км роҳҳои автомобилгард мавҷуд мебошанд.

Дар хизматрасонии нақлиётии ноҳия роҳҳои автомобилгарди ахамияти маҳаллӣ дошта нақши муҳим дошта, талаботи кашонидани борҳои корхонаҳо ва хоҷагиҳои ноҳияро ба иҷро мерасонад ва роҳҳои ба шабакаи асосии роҳу нақлиёт пайвастшаванда ба шумор меравад.

Айни ҳол соҳаи нақлиёти истифодаи умум ва боркашонии ноҳия пурра хусусӣ гардонида шудааст ва хизматрасонии ин соҳа аз ҷониби соҳибкорон амалӣ мешавад. Дар соҳаи нақлиёти нохия 2 адад муассиса фаъолият менамояд, ки аз он 1 адад бо боркашонӣ ва 1 адад бо мусофиркашонӣ машгуланд. Дар ноҳия 44 адад нақлиёти боркашон ва 113 адад нақлиёти мусофиркашон фаъолият мебаранд. Аз ин миқдор 58 адад автобус ва боқимонда микроавтобус мебошад.

Дар соҳаи нақлиёт зиёда аз 60 нафар ба хизматрасонӣ машгул буда, музди меҳнати миёнаи онҳо 510 сомониро ташкил медиҳад. Дар соли 2014 миқдори умумии боркашонӣ 148,5 хазор тонна ва мусофиркашонӣ 289,1 хазор нафарро ташкил дод.

Дар ноҳия ягона ташкилоте, ки бо фаъолияти роҳдорӣ машгул мебошад, ин Муассисаи давлатии нигоҳдории роҳҳои автомобилгарди ноҳияи Зафаробод буда, тобеъи Вазорати нақлиёт ва коммуникатсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Дар ин муассиса 34 нафар кормандон ба фаъолияти роҳдорӣ машғул мебошанд. Муассиса дорои 16 адад нақлиёту механизмҳои роҳсозӣ ва таҷҳизот мебошад, ки аз он 3 адад механизм ва 3 адад тачхизоти роҳсозӣ корношоям гашта, аз сабаби набудани қисмҳои эхтиётӣ фаъолият наменамояд.

Дар мувозинаи муассисаи мазкур 200 км роҳҳои истифодаи умум қарор дорад, ки 7 км роҳҳои аҳамияти байналмилалидошта, 34,2 км роҳҳои аҳамияти ҷумхуриявидошта ва 158,8 км роҳҳои аҳамияти маҳаллидошта мебошад.

Дар 25 соли охир, ягон км-и роҳҳои дар мувозинаи муассисаи номбурда қарор дошта аз таъмири капиталӣ бароварда нашудааст.

Роҳҳои ноҳия аз рӯи фарш:

- фарши асфалтобетонӣ дошта 67,1 км,
- фарши бо омехтаи шағалу моводи часпанда 836 км,
- фарши шағалпӯш 45,3 км.

Инчунин дар мувозинаи муассиса 17 адад кӯпрукхо (180 метри тӯлонӣ) ва 441 адад қубурҳои обгузар (3590 метри тӯлонӣ) мавчуданд.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки дар 25 соли охир бинобар мавҷуд набудани маблағҳои зарурӣ, дар аксарияти роҳҳо таъмири миёна ва асосӣ гузаронида нашудааст ва дар натиҷа фарши роҳ хеле фарсуда шуда, онро бо гузаронидани таъмири ҷорӣ барқарор

кардан ғайриимкон аст. Зиёда аз 121 км роҳҳои автомобилгарди истифодаи умум, Зафаробод-Дӯстӣ 27 км, Меҳнатобод ТМ-2 6 км, Мехнатобод-Разезд Шарқ - 2 км, ТМ-1 - Ҷавонӣ 2 км, ТМ-1 - 40 солагии Тоҷикистон 6 км, Нуқтаи пахтақабулкунии шаҳраки Зафаробод 0,6 км, Пахтакорон-ТМ-2 6 км, Гулистон- Разъезд 62 6 км, Ассотсиасияи Ленинобод-Логин-Хайробод 13 км, Зафаробод- Чашмасор-Айнӣ 22 км, Зафаробод-Бекобод 34 км таъмир талаб буда, ба таъмири капиталӣ эхтиёҷ дошта, ба бехатарии ҳаракати нақлиёт таҳдиди ҷиддӣ мерасонанд.

Пас аз боз доштани ҳаракати нақлиёт бо роҳи автомобилгарди деҳаи Кӯшканди Ҷумҳурии Ӯзбекистон, нақлиёти ба шаҳри Истаравшан рафту-омадкунанда, бо воситаи деҳаи Уяс ҳаракат мекунад, ки дар 16 км-и он роҳи автомобилгарди муқаррарӣ вуҷуд надорад.

Яке аз муаммоҳои муҳими таъминоти бехатарии ҳаракати роҳ дар ноҳия, вуҷуд надоштани купрук дар Ширинсойи ҳудуди ноҳияи Спитамен мебошад, ки ҳангоми мавсими боришот, бо сабаби омадани сел, алоқаи нақлиётии ноҳияро то 18-20 соат бо дигар ноҳияҳо ғайриимкон мегардонад.Чунки роҳи дигари мошингузар вуҷуд надорад.

Барои аз таъмиру барқарорсозии роҳҳои дар боло қайд шуда ва нигоҳдории роҳҳои мавҷуда дар солҳои 2016-2020 тақрибан 12,0 млн сомонӣ маблағ зарур аст.

Мушкилиҳои мавҷудаи соҳа.

- Таъмир талаб будани зиёда аз 121 км роҳҳои автомобилгард.
- Корношоям будани як қисми воситаҳои техникии дар мувозинаи МДНРА-и ноҳия буда ва норасогии механизм ва таҷҳизотҳои замонавии роҳсозӣ.

Ҳадафҳо.

- Беҳтар намудани ҳолати роҳҳои автомобилгард.
- Дастрас намудани нақлиёту механизмҳои роҳсозӣ ва таҷҳизотҳои замонавӣ.

Алоқа ва фазои иттилоотӣ. Бахши Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Тоҷиктелеком»-и ноҳияи Зафаробод, яке аз корхонаҳои бонуфуз ва асосии соҳаи алоқаи ноҳия маҳсуб меёбад. Дар он 28 нафар кормандон ва муҳандисон фаъолият менамоянд. Дар тавозуни корхона як шабакаи телефонии дорои 1680 рақами телефонӣ мавҷуд мебошад.

Инчунин, дар ноҳия 12 адад нуқтаҳои гуфтугӯи байнишаҳрӣ фаъолият менамоянд. Ин шабакаҳо байни худ бо хати нахию нурӣ пайваст буда, ба системаи марказии ягонаи алоқаи байналмилалӣ пайваст мебошад, ки ин барои пайвастшавӣ ба шабакаи Интернет ва почтаи электронӣ имконият медиҳад.

Аз ҷониби корхона дар соли 2012 ба миқдори 86,4 ҳазор сомонӣ, дар соли 2013 ба маблағи 50,4 хазор сомонӣ ва соли 2014 бошад, ба маблағи 44,5 ҳазор сомонӣ хизмат расонида шудааст.

Ҷадвали №56. Нишондиҳандаҳои соҳаи алоқа дар шаҳраку деҳоти нохияи Зафаробод.

- дарозии каналҳои телефонии байнишаҳрӣ - 72,5 канал/км
- шумораи истгоҳҳои телефонӣ - 1 адад
- ғунҷоиши истгоҳҳои телефонӣ - 1680 адад
- шумораи дастгоҳҳои телефонҳои асосӣ - 1397 адад.

Аҳолии ноҳия инчунин аз хизматрасонии шабакаҳои мобилии «Сомонком», «ТСелл», «Вавилон», «Мегафон», «Билайн», «ТК-Мобайл» ва ғайра, истифода мебаранд.

Тибқи нақшаи Филиали ҶСК «Тоҷиктелеком» дар солҳои 2009-2011, ҳамаи шабакаҳои телефонии деҳот бояд бо шабакаҳои рақамӣ иваз карда шаванд.

Дар ҳудуди шаҳраку деҳоти ноҳия тамоми барномаҳои телевизионии чумхуриявӣ (Шабакаи аввал, ТВ Сафина, Ҷаҳоннамо ва Баҳористон) пахш мегарданд. Барномаи радиои Тоҷикистон дар тамоми қаламрави ноҳия пахш карда мешавад. Аз радиои маҳалӣ бошад, танҳо сокинони шаҳраки Зафаробод бархурдор мебошанд. Дар ҷамоатҳои боқимонда, аз сабаби фарсуда шудани таҷҳизоти марказҳои радиошунавонӣ, хизматрасонии радиои маҳаллӣ дастраси шаҳрвандон намегардад.

Бинобар мавҷуд набудани таҷҳизоти мавҷқабулкунӣ, хизматрасонии соҳа пурра ба роҳ монда нашудааст. Таҷҳизотҳои мазкур фарсуда шуда, талаботи пурраи сокинони ноҳияро таъмин карда наметавонанд ва ҷиҳати ҳалли масъалаи мазкур харидорӣ намудани таҷҳизоти ҳозирзамон зарур мебошад.

Дар ноҳия як рузнома-ҳафтавори «Хуҷанд» бо теъдоди 3235 нусха нашр мешавад. Ин ҳафтавор нашрияи мақомоти иҷроияи ноҳия ба шумор меравад. Баҳри пурра кардани фазои иттилоотӣ дар давоми солҳои 2009-2011 таъсиси як шабакаи телевизионии ноҳиявӣ ва як адад рузнома назардошт шудааст.

Ҷадвали №57. Номгуи мушкилиҳои соҳаи алоқа.

1.	Мушкилӣ	**Мақеъ**
	Набудани биноҳо барои ҷойгир намудани таҷҳизот	Дар ҳамаи ҷамоатҳо
	Зарурияти иваз намудани шабакаҳои кӯҳна ба ҳозиразамон	Дар чамоатхои нохия
	Таъмини шабакаҳо бо хатти озоди барқ	Дар ҳамаи ҷамоатҳо
	Таъмири коммуникатсияҳои зеризаминии алоқа	Дар шаҳраки Зафаробод
	Таъмири бинои марказии «Тоҷиктелеком»	шаҳраки Зафаробод
	Ташкили маркази иттилоотии ноҳия	шаҳраки Зафаробод
	Таҷдиди маркази пахши радиои маҳаллӣ дар ноҳия	шаҳраки Зафаробод
	Риояи қоидахои ҳифзи хатти алоқа ҳангоми иҷрои корҳои сохтмонӣ	Дар тамоми қаламрави ноҳия

Ҳадаф. Рушд ва такмили шабака ва объектҳои алоқа, беҳтар намудани сифати хизматрасонӣ дар соҳаи алоқа, фарогирии хизматрасонии алоқа дар тамоми қаламрави ноҳия ва фазои иттилоотии ноҳия, таъсиси як матбааи ҳозиразамон ва ду маркази рекламавӣ.

4.5. Стратегия ва вазифаҳои соҳаи инфрасохтор.

Ҳа-даф	*Вазифаҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчашмаи маблағгузорӣ*	*Натиҷаи нишондиҳандаҳо*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
ТАЪМИНОТИ ОБИ НӮШОКӢ											
1. Беҳтар намудани таъминоти оби нӯшокӣ ба аҳолӣ	1. Таъмин намудани аҳолӣ бо оби нӯшокӣ	1.1 Таъминоти аҳолии шаҳраки Зафаробод ва Меҳнатобод бо оби нӯшокӣ	13000	3000	3000	3000	2000	2000	МИХД, корхона и обу ташноб	Бонки Рушди Аврупо	Шумораи аҳолии бо оби тозаи нӯшокӣ таъмингардида то соли 2020 то 50% зиёд мегардад. Афзоиши ҳаҷми пардохти хизматрас
		1.2 Барқарор кардани 9 адад иншоотҳои обтозакунӣ	3100		500	800	800	1000	МИХД, корхона и обу ташноб	Номуайян	

		1.3 Таъмир ва аз нав кардани шоҳҷубурҳои d-500 мм	2700		400	700	700	900	МИҲД, корхонаи обу ташноб	Номуайян	ониҳои коммуналӣ аз ҷониби аҳолӣ то соли 2020 то 60%.
		1.4 Гузаронидан ва таъмири хатҳои оби нӯшокии ҷамоатҳои шаҳраку деҳот	1800		250	350	500	700	МИҲД, корхонаи обу ташноб	Номуайян	
		1.5 Барқарор кардани хатҳо ва иншоотҳои обтозакунӣ ва канализатсия	3600		600	700	1000	1300	МИҲД, корхонаи обу ташноб	Номуайян	
		1.8 Таъминоти аҳолии деҳаи Орзуи ҷамоати Равшан бо оби нӯшокӣ	100		100				МИҲД, корхонаи обу ташноб	Буҷети маҳаллӣ	
		1.9 Таъминоти аҳолии шаҳраки Бахти ҷамоати Равшан бо оби нӯшокӣ	240		240				МИҲД, корхонаи обу ташноб	Буҷети вилоятӣ	
	2. Таъмини захираи оби нӯшокӣ ба аҳолӣ (Таъмири 40 адад чоҳҳои амудии аҳолӣ)	2.1 Барои васлкунии 25 адад насоси ЭЦВ-10-120-160 ва 15 адад насоси ЭЦВ-10-160-35	400	50	50	100	100	100	МИҲД, корхонаи обу ташноб, ИДХОЗ	Аз ҳисоби хизматрасонӣ ва сармояи хориҷӣ	
		2.2 Барои харидани 40 адад трансформаторҳои 100/10 кВт	600	30	60	100	100	310	МИҲД, корхонаи обу ташноб, ИДХОЗ	Аз ҳисоби хизматрасонӣ ва сармояи хориҷӣ	
Ҷамъ дар бахши обтаъминкунӣ			**25540**	**3080**	**5200**	**5750**	**5200**	**6310**			

ХОҶАГИИ МАНЗИЛИЮ КОММУНАЛӢ											
Ҳа-даф	*Вазифаҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчаш-маи маблағ-гузорӣ*	*Натиҷаи нишонди-ҳандаҳо*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
Беҳтар намудани сифати хизматрасонӣ дар соҳаи коммуналӣ	1. Беҳтар намудани сифати хизматрасонии коммуналӣ дар ноҳия	1.1 Харидани 5-адад техникаи махсуси партовкашонӣ (750 ҳ/с), 1-адад обкашонак (150-ҳ/с), 1-адад мошини охлоткашон (150 ҳ/с), 1-адад трактори борбардор (150 ҳ/с), 1-адад трактори заминкоб (100-ҳ/с), 2-адад трактори МТЗ-и боркашон(180-ҳ/с), 4-адад ядак (80-ҳ/с)	1560	80	150	300	450	580	МИҲД, КВД ХМК-и шаҳрак и Зафаробод ва шаҳрак и Меҳнатобод	Аз ҳисоби сармояи хориҷӣ ва дохилӣ (Сармоягузор номуайян)	Афзоиши ҳаҷми пардохт и хизматрасониҳо и коммуналӣ аз ҷониби аҳолӣ то соли 2020 то 60%.
		1.2 Ташкили 2 адад гармхона дар назди ХМК шаҳраки Зафаробод ва Меҳнатобод	500	100	100	100	100	100	МИҲД, КВД ХМК-и шаҳраки Зафаробод ва шаҳраки Меҳнатобод	Аз ҳисоби сармояи хориҷӣ ва дохилӣ (Сармоягузор номуайян)	
		Ҷамъи ХМК	**2060**	**180**	**250**	**400**	**550**	**680**			
	2. Таъмин намудани ноҳия бо нерӯи барқ	2.1 Насби 5 адад истгоҳҳои барқӣ ба маҳаллаҳои навбунёд	200	200					Шабакаҳои барқӣ	Маблағи худӣ ва аҳолӣ	Таъминот и босифати таъмини аҳолӣ бо нерӯи барқ
		2.3 Барқарор ва азнав гузаронидани 150 км ноқилҳои барқӣ дар ҳудуди ноҳия	90			30	30	30	Шабакаҳои барқӣ	Маблағи худӣ ва аҳолӣ	

		2.4 Насби 150 адад симчӯбҳои оҳану бетонӣ дар маҳаллаҳои навбунёди ноҳия	120	20	20	20	30	30	Шабака ҳои барқӣ	Маблағ и худӣ ва аҳолӣ
		2.9 Насб намудани ҳисобкунакҳои электронии кортӣ (13000 адад)	1690	130	390	390	390	390	Шабака ҳои барқӣ	Сармоя и хориҷӣ
		2.10 Таъмини барқ ба оилаҳои муҳоҷири ноҳияҳои Спитамену Ғончӣ дар д.Ҷомӣ К.Масчоҳ дар Меҳнатобод	600		200	200	200			Маблағ и худӣ ва аҳолӣ
		2.11 Харидории техникаи махсуси борбардор 1-адад (автокран) ва заминкоб 1-адад (молютка)	315				90	225	Шабака ҳои барқӣ	Аз ҳисоби сармояи хориҷӣ (Сармоя гузор номуайян)
		Ҷамъи Барқ	**3015**	**350**	**610**	**640**	**740**	**675**		
Ҷамъ дар бахши ХМК ва барқ			**5075**	**530**	**860**	**1040**	**1290**	**1355**		

НАҚЛИЁТ ВА КОММУНИКАТСИЯ

Ҳа-даф	*Вазифаҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчаш-маи маблағ-гузорӣ*	*Натиҷаи нишонди-ҳандаҳо*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
Беҳтар намудани сифати нақлиёт ва шабакаҳои	1. Баланд намудан и сифати ҳолати роҳ	1.1 Гузаронидани таъмири ҷории 50 км роҳҳои дохилии шаҳраку деҳоти ноҳия	2500	250	500	500	500	750	МИҲД, МДНРА	Буҷети вилоятӣ	Дарозии роҳҳои автомоб илгарди таъмирг ашта ва роҳҳои нави сохташу да то

		1.2 Гузаронидани 286 адад аломатҳои роҳ дар асоси талаботҳои ГОСТ.	60			13	20	27	МИҲД, МДНРА	Буҷети ҷумҳуриявӣ	соли 2020 то 50% зиёд мегардад.
		1.4 Харидории намудани 1 адад мошини худрез (200-ҳс) 1-адад роҳкӯбак 150-ҳс), 1-адад мошини асфалдрез (250-ҳс), 1-адад мошинаи юоркаш (150-ҳс)	750			150	200	400	МИҲД, МДНРА	Сармояи хориҷӣ	Афзоиши ҳиссаи субъектҳо и соҳаи инфрасохтор ба қисми даромади буҷети ноҳия то соли 2020 то 45%.
		Ҷамъи роҳ	**3310**	**250**	**500**	**663**	**720**	**1177**			
	2. Беҳтар гардони дани сифати алоқаи телефон	2.1 Сохтмони 50 км хатҳои алоқаи телефон дар ҷамоатҳои ноҳия	450		90	90	135	135	ҶСК "Тоҷиктелеком"	Маблағҳои худӣ	
		2.2 Таъмир намудани 40 км хатҳои коммуникатсионӣ дар маркази ноҳия	90			22,5	22,5	45	ҶСК "Тоҷиктелеком"	Маблағҳои худӣ	
		2.3 Иваз намудани 5 стансияи таҷҳизотҳои иловагии рақамӣ	99		18	22,5	27	31,5	ҶСК "Тоҷиктелеком"	Маблағҳои худӣ	
	3. Беҳтар гардонидани сифати радио дар ҷамоатҳо	3.1 Сохтани нуқтаҳои радио дар ҷамоатҳо	25			25			МИҲД	Буҷети маҳаллӣ	
		Ҷамъи алоқа	**664**	**0**	**108**	**160**	**185**	**212**			
Ҷамъ дар бахши нақлиёт ва коммуникатсия			**3974**	**250**	**608**	**823**	**905**	**1389**			
Ҳамагӣ дар соҳаи инфрасохтор, аз ҷумла			**34589**	**3860**	**6668**	**7613**	**7395**	**9054**			
Буҷети маҳаллӣ			125	0	100	25	0	0			
Буҷети вилоятӣ			2740	250	740	500	500	750			
Буҷети ҷумҳуриявӣ			60	0	0	13	20	27			
Сармояи хориҷӣ			17815	3310	3640	3940	3230	3695			
Аҳолӣ ва соҳибкорон, х/д ва гайра			2649	300	438	585	644,5	681,5			
Норасогии маблағ			11200	0	1750	2550	3000	3900			

Дурнамои рушди соҳаҳои инфрасохтор.

Нақлиёт. Амалӣ гардидани нишондиҳандаҳои соҳаи инфрасохтор имкон медиҳад, ки аҳолӣ бо оби нӯшокӣ таъмин гардида, ноҳия тавассути бунёди роҳҳо аз бумбасти коммуникатсионӣ раҳо гардида, ҳаҷми боркашонӣ дар соли 2020 нисбати соли 2014 56,1 ҳазор тонна ё 37,8 фоиз, гардиши бор 978 ҳазор тонна-км ё 143,2 фоиз, мусофиркашонӣ 421,8 ҳазор нафар ё 45,9 фоиз ва гардиши мусофирон 1546 ҳазор муссофир-км ё 44,5 фоиз зиёд мегардад.

Ҷадвали №58. Нишондиҳандаҳои дурнамои рушди соҳаи нақлиёт дар ноҳияи Зафаробод дар давоми солҳои 2016- 2020.

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015-баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Ҳаҷми боркашонӣ – хамагӣ (ҳаз. тонна)	148,5	158,9	170,0	181,9	187,4	194,9	204,6	137,8
бо нақлиёти автомобилӣ ҳамагӣ	148,5	158,9	170,0	181,9	187,4	194,9	204,6	137,8
Гардиши бор – ҳамагӣ (ҳаз.т-км.)	683,1	717,3	753,1	805,8	854,2	914,0	978,0	143,2
аз он ҷумла:								
- бо нақлиёти автомобилӣ – ҳамагӣ	683,1	717,3	753,1	805,8	854,2	914,0	978,0	143,2
Мусофиркашони – ҳамагӣ (ҳазор мусофир)	**289,1**	**303,6**	**324,8**	**347,5**	**371,9**	**396,0**	**421,8**	145,9
аз он ҷумла: - бо нақлиёти автомобилӣ	289,1	**303,6**	**324,8**	**347,5**	**371,9**	**396,0**	**421,8**	145,9
Гардиши мусофирон - ҳамагӣ (хазор. мусс/км)	1070	1145	1225	1310	1402	1472	1546	144,5
- бо нақлиёти автомобилӣ – ҳамагӣ	1070	1145	1225	1310	1402	1472	1546	144,5

Алоқа. То соли 2020 тибқи Барнома теъдоди дастгоҳҳои телефонҳои асосӣ нисбат ба соли 2015 313 адад ё 23,4 фоиз, шумораи истифодабарандагони алоқаи мобилӣ 12516 муштарӣ ё 34 фоиз, шумораи истифодабарандагони шабакаи Интернет 1194 нафар ё 4,1 маротиба афзуда, ҳаҷми хизматрасонии алоқа ба аҳолӣ ба маблағи 15,5 ҳазор сомонӣ ё 34 фоиз зиёд мегардад.

Ҷадвали №59. Нишондиҳандаҳои дурнамои рушди соҳаи алоқа дар ноҳияи Зафаробод то соли 2020.

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015-баҳодиҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Шумораи истгоҳҳои телефонии (адад)	1	1	1	1	1	1	1	100,0
Ғунҷоиши истгоҳҳои телефонӣ (рақам)	1580	1580	1620	1650	1680	1780	1800	113,9
Шумораи дастгохҳои телефонҳои асосӣ (адад)	1337	1437	1500	1520	1550	1600	1650	123,4

Шумораи истифодабарандагони алоқаи сотӣ (муштари)	36800	38640	40572	42601	44731	46967	49316	134,0
Шумораи истифодабарандагони шабақаи «Интернет» (нафар)	380	464	533	666	933	1260	1574	414,3
Ҳаҷми хизматрасонии алоқа ба аҳолӣ (хазор сомони)	44,5	47	49,1	51,5	54	57	60	134,0
Даромад аз фаъолияти асосии соҳаи алоқа (хазор сомони)	77,4	81	85,3	89,6	94	99	104	134,0

Боби 5. Ҳифзи муҳити зист ва ҳолатҳои фавқуллода.

Ноҳияи Зафаробод соли 1965 дар заминҳои навкушода ташкил шудааст. Самти асоси истеҳсолот дар ноҳия ин истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, асосан пахта мебошад.

Дар тӯли ин солҳо дар натиҷаи парвариши пайвастаи пахта, ба ҳифзи захираҳои замин аҳамият дода нашудааст. Фонди захираи заминҳои ноҳия, бе назардошти шароитҳои экологию иқтисодӣ истифода карда мешуд. Айни замон, таҳлили ҳолати экологию иқтисодии захираҳои замини ноҳия гузаронида мешаванд, зеро дар ноҳия дигар захираҳои табиӣ мавҷуд нестанд.

Масоҳати умумии ноҳия 44 км мураббаъ мебошад. Дар ҳудуди ноҳия 7 шаҳрак ва 12 деҳа ҷойгир мебошад, ки дар он 60241 нафар аҳолӣ зиндагӣ мекунад. Аз ҷиҳати мавқеи ҷуғрофӣ ноҳия аз шарқ ба ғарб тӯл кашидааст ва ноҳияи заминҳои навкушода мебошад.

Таҳлили тарҳи тавозуни захираҳои замини ноҳия нишон медиҳад, ки таъсироти антропогенӣ ба захираҳои замин хеле зиёд аст. Дар тахқиқоти мазкур маълумоти Вазорати кишоварзӣ ва Кумитаи ҳифзи муҳити зисти ҷумҳурӣ, идораҳои хоҷагии об ва кумитаи заминсозӣ дар панҷ соли охир (аз соли 2010 то соли 2014) аз рӯи бисёр унсурҳои фаъолияти иқтисодии ноҳия таҳлил карда шудаанд. Таҳлили мазкур ҳолати шабакаҳои заҳбуру заҳкаши байниҳоҷагӣ, маълумот дар бораи омилҳои асосии динамики тартиби бавуҷудоваранда аз рӯи минерализатсия ва сатҳи ҷойгиршавии обҳои зеризаминиӣ (СОЗ), ҷудо кардани маблағ ва истифодаи ин маблағҳо барои тоза кардани шабакаҳои заҳбуру заҳкашӣ дохилихоҷагӣ ва байниҳоҷагиро дар бар мегирад.

Таҳлили маълумотҳои солҳои охир нишон медиҳад, ки дар ноҳия шабакаҳои заҳбуру заҳкашиии дарозиашон 538,9 км дар ҳолати ногувор қарор дорад. Қабл аз ҳама ин ба тақсимшавии хоҷагиҳои калон ба хоҷагиҳои майда вобаста буда, дар давраи тақсимоти заминҳои ноҳия, масъалаи ҳифзи замин аз эътибор дур мондааст. Дар айни ҳол, амалан ягон муассиса ба ҳолати шабакаҳои заҳбуру заҳкаши дохилихоҷагӣ масъул ва ё ҷавобгар нест, ки ин ҳолат боиси бадшавии ҳолати экологии захираҳои замини ноҳия мегардад.

Агар дарозии шабакаҳои байниҳоҷагӣ 127,7 км-ро ташкил диҳад, пас 49,5 км-ри он (2014 с.) дар ҳолати ғайриқаноатбахш қарор доранд ва аз соли 2010 12,5 км афзудааст. Ҳамин тариқ, шабакаҳои бо лойқа пуршудаи заҳбуру заҳкаш на фақат дар панҷ соли охир, балки барвақтар аз он низ боиси ботлоқшавӣ ва шӯршавии захираҳои замин, баландшавии дараҷаи минерализатсияи замин ва дар натиҷа, боиси пастшавии ҳосилнокии замин ва афзииши сатҳи камбизоатии аҳолии ноҳия мегардад.

Аз рӯи ҳисоботи идораи хоҷагии оби вилоят аз соли 2010 то соли 2014 дарозии заҳбурҳои дохилихоҷагии ҳолаташон ғайриқаноатбахш 15,9 км - 91 км-ро ташкил медиҳад.

Дар ноҳия 190 чоҳҳои мелиоративии обкашӣ мавҷуд буда, аз ин миқдор ҳамагӣ 144 адади он ғайримунтазам ва 46 ададаш мунтазам кор мекунанд, ки ин 75,8%-ро ташкил медиҳад.

Ҳамаи ин омилҳо, боиси сол аз сол афзудани масоҳати заминҳои шӯргашта мегардад.

Тибқи маълумотҳои кумитаи заминсозӣ, масоҳати заминҳои шӯр 569 га-ро ташкил медиҳад. Дар айни замон, аз рӯи маълумотҳои идораи хоҷагии оби вилояти Суғд, масоҳати заминҳои шӯр 3362 га-ро ташкил медиҳад ва нисбат ба соли 2010 274 га афзудааст.

Аз рӯи маълумотҳои идораи хоҷагии оби вилояти Суғд, сатҳи бӯҳронии обҳои зеризаминӣ (то 2 метр) аз соли 2010 инҷониб, дар масоҳати аз 191 то 950 га паҳн шудааст. Аз рӯи дараҷаи минерализатсия (дар ҳудуди 1-3 мг/л) хулоса баровардан мумкин аст, ки тамоми майдонҳои обёришаванда (33400 га) зери таъсири антропогенӣ қарор доранд.

Ҳангоми муайян намудани тавозуни экологию хоҷагидории ҳудуди ноҳияи Зафаробод, маълумотҳои расмии сохторҳои давлатӣ (идораи хоҷагии об, идораи кишоварзӣ, кумитаи заминсозӣ ва ғ.) истифода карда шуданд. Барои муайян кардани тавозуни хоҷагидорию экологии ноҳия тавсифоти зерин: тақсимоти замин аз рӯи намудҳо ва категорияшон; масоҳати ҳудудҳои ҳифзшаванда, масоҳати заминҳо аз рӯи намуд ва дараҷаи таъсири антропогенӣ, шадидияти сарбории экологию хоҷагидорӣ, сарбории интегралӣ, ҳифзи табиии ҳудуд ва фонди экологии ноҳия истифода карда шуданд.

Барои муайян намудани дараҷаи таъсири сарбории антропогении (СА) заминҳои ноҳия таснифоти заминҳо аз рӯи маълумотҳои сохторҳои давлатӣ (идораи кишоварзӣ, идораи хоҷагии об ва ғ.) гузаронида шудааст.

Ҷадвали №60. Таснифоти заминҳои ноҳияи Зафаробод аз рӯи дараҷаи сарбории антропогенӣ (СА)

Дараҷаи СА	Хол	Намуд ва категорияи замин	Масоҳат, га
Олӣ	6	Заминҳои саноат, шаҳракҳо, инф раструктура, заминҳои вайроншуда	10701
Хеле баланд	5	Заминҳои обёришаванда	30484
Баланд	4	Заминҳои кишт, чарогоҳ	732
Миёна	3	Дарахтҳои бисёрсола	1288
Паст	2	Заминҳои лалмӣ	-
Хеле паст	1	Заминҳои истифодашаванда, хатҳои ҷангал	892

Потенсиали устувории экологии ноҳия Зафаробод аз безараргардонии сарбории мавҷуда баромада наметавонад. Яъне сарбории экологию хоҷагидории ноҳия, аз сарбории меъёрӣ хеле зиёд аст.

Барои беҳтар кардани ҳолати экологию иқтисодии ноҳияи Зафаробод, ҳаҷми минтақаҳои ҷангалро фавран зиёд кардан зарур аст. Маҳз минтақаҳои ҷангал солҳои охир барҳам дода шуда буданд, ғайр аз ин, танзими низоми обёрии маҳсулоти асоси кишоварзӣ – пахта, бояд дар мадди аввал гузошта шавад.

Устувории системаи экологии ноҳияи Зафаробод бо нишондиҳандаҳои ҳифзшавии табии ҳудуди он тавсиф дода мешавад, ки он дар навбати худ ба тақсимоти заминҳо аз рӯи дараҷаи сарбории антропогенӣ вобаста аст.

Аз рӯи натиҷаҳои тахлили сохтор ва категорияи захираҳои замини ноҳия, хулосаҳои зерин бармеоянд:

1. Ба ҳисоби миёна, дар ноҳияи Зафаробод истифодаи об дар 5 соли охир аз 117088 то 426050 ҳаз. метрии муккаб афзудааст. Аксар вақт, истифодаи об аз ҳисоби обҳои рӯизамини меафзояд. Ҳаҷми обҳои истифодашуда 13,8% афзудааст. Дар панҷ соли охир умуман истифодаи об 3,6 маротиба зиёд шудааст.
2. Исрофи об, тибқи маълумотҳои идораи хоҷагии оби ноҳия, аз 10,3% то 13,5%-ро ташкил медиҳад.
3. Истифодаи об барои обёрии зироатҳои кишоварзӣ аз 117088 ҳазор метрии мукааб то 426050 ҳазор метрии мукааб, яъне 3,6 афзудааст.
4. Дар айни замон, гирифтани обҳои зеризаминӣ аз 5764 ҳазор метрии мукааб то 4000 ҳазор метрии мукааб кам шудааст ва ин ҳолат аз он шаҳодат медиҳад, ки чоҳҳои обёри кишоварзӣ фаъолият намекунанд ва ин омил боиси бад шудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзии ноҳия мегардад.

Ҳолатҳои фавқуллода.

Дар ноҳияи Зафаробод минтақаҳои хавфноки экзогенӣ мавҷуд нест. Дар 3 соли охир 3 офати табиӣ расман ба қайд гирифта шудааст (2 ҳолати сел ва 1 ҳолати шамоли сахт). Онҳо ба хоҷагии халқи ноҳия ба маблағи 2,8 миллион сомонӣ зарар овардаанд, ки ин 13,8 фоизи буҷаи чаҳорсоларо ташкил додаанд.

Ҷадвали №.61 Таносуби зарари офатҳои табиӣ ва буҷаи маҳаллии солонаи н.Зафаробод.
(сомонӣ)

	2012	2013	2014	Дар 3 сол
Буҷа	10563881	13347840	14009089	37920810
Зарар	301600	44429	202857	548886
%	2,9	0,3	1,4	1,4

Аз ҳудуди ноҳия сойи Қипчоқсой ва Уяссой мегузарад, ки аз нуқтаҳои аҳолинишин дуртар ҷойгир шудааст ва дар ҳолати омадани сел (асосан аз ҷониби ноҳияҳои Истаравшан ва Ғончӣ) ба ҳудуди Ҷумҳурии Ӯзбекистон мегузарад. Ҳолати омодагӣ ва коршоямии сойҳои мазкур қаноатбахш мебошад. Дар ноҳия фаромадани ярч, омадани сел ва дигар офатҳои табиӣ ба қайд гирифта нашудааст. Тибқи нишондиҳандаҳои дурнамои рушди соҳаи ҲФ дар ноҳия, то соли 2014 ҷудо намудани маблағ барои пешгирии рафъи ҳолатҳои фавқуллода, ҷудо намудани маблағ аз буҷети маҳаллӣ пешбинӣ шудааст.

Соли 2011 оиди пешгирии ҲФ дар 5 ҷамоатҳои ноҳия бо иштироки 150 нафар, бо дастгирии ташкилоти байналхалқии GIZ семинари омӯзишӣ гузаронида шудааст.

Мушкилиҳои мавҷудаи соҳаи ҳифзи муҳити зист ва ҲФ.

- Захираҳои замини ноҳияи Зафаробод, дар ҳолати костагии бӯҳронӣ қарор доранд
- Мавҷудияти заминҳои сатҳи обҳои зеризаминиашон аз 1,5-2,0 метр зиёд 175 га ва заминҳои шӯр зиёда аз 1669 га-ро ташкил медиҳад. Ин аз он далолат мекунад, ки қоидаҳои соддатарини агрокимёвии коркарди захираҳои замин, риоя карда намешаванд.
- Бадшавии ҳолати заминҳо дар натиҷаи нагузаронидани корҳои тозакунии шабакаҳои заҳбуру заҳкаш ба вуҷуд меояд, хусусан шабакаҳои дохилихоҷаги умуман тоза ва барқарор карда намешаванд.
- Маълумотҳо нишон медиҳанд, ки истифодаи об дар ҳама мавридҳо ғайриоқилона ва ғайрисамаранок аст. Сарфи об барои зироатҳои асосӣ (пахта), аз тамоми меъёрҳо зиёд аст.
- Таҳлил нишон медиҳад, ки истифодаи оби заҳбурҳо афзудааст. Масоҳати заминҳои шӯргашта аз 41384 ҳазор метрии мураббаъ дар соли 2002 то 80616 ҳаз. метр мураббаъ дар соли 2005 афзудааст. Ин далели он аст, ки обёрӣ аз заминҳои поёноб афзудааст ва ба ин васила шуршавии дуюмбораи замин ба вуҷуд омадааст.
- Аз ин лиҳоз, таҳияи барномаи махсус оиди эҳё намудани захираҳои замини ноҳия зарур аст. Ин Барнома барои беҳтар намудани вазъи муҳити зисти ноҳия ва ба ин восита баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум имкон медиҳад.
- Барои беҳтар намудани ҳолати хеле бади заминҳои ноҳия чораҳои мушаххас ва фаврӣ андешидан зарур аст, вагарна на фақат ҳолатҳои бӯҳронӣ дар соҳаи экология ба вуҷуд моянд, балки ин омилҳо ба ҳолати ногувори иқтисодӣ оварда мерасонанд.
- Барои баланд бардоштани ҳосилнокии пахта риояи меъёрҳои обёрӣ, барқарор намудани шабакаҳои заҳбуру заҳкаш ва чоҳҳои амудии мелиоративӣ, инчунин беҳтар намудани назорати истифодаи об зарур аст.
- Норасогии техника (экскаватор, булдозер ва автокран) ва воситаҳои зарурӣ ҷиҳати пешгирӣ ва рафъи ҲФ.
- Нокифоягии маблағҳои ҷудошаванда.
- Сатҳи пасти маърифатнокии аҳолӣ оиди рафъи ҲФ.

Дурнамои рушди соҳаи ҳифзи муҳити зист. Мувофиқи Барномаи мазкур соҳаи ҳифзи муҳити зисти ноҳия сол то сол беҳтар гардида, ҳаҷми умумии обгирӣ аз иншоотҳои табиӣ 16 фоиз ё 66,1 млн метри кубӣ ва ҳаҷми гардиши об ва оби дубора истифодабаранда 17,1 фоиз ё 46,5 млн метри кубӣ меафзояд.

Ҷадвали №62. Нишондиҳандаҳои дурнамои соҳаи ҳифзи муҳити зист ва ҲФ.

Нишондиҳандаҳо	с2014 – ҳисобот	с2015-баҳо-диҳи	Дурнамо					2020 бо % нисбати соли 2014
			2016	2017	2018	2019	2020	
Ҳаҷми умумии худуди обгирӣ аз иншоотҳои табии (млн.куб.м)	413904	467378	473520	473520	477190	480220	480220	116,0
Ҳаҷми гардиши об ва оби дубора истифодабаранда – ҳамагӣ (млн. куб.м)	272098	301565	309120	309120	312620	315510	318550	117,1
Амнияти зироатҳои кишоварзӣ аз касалӣ ва ҳашаротҳои заракунанда –ҳамагӣ (га)	11754	12500	11400	11400	11150	11000	11000	93,6
аз ҷумла:								
бо методи биологӣ	4500	4700	4800	4800	4850	5000	5000	111,1
бо методи кимиёвӣ	7254	6800	6600	6600	6300	6000	6000	82,7
Обтаъминкунӣ – ҳамагӣ (км)	52	57	60	60	65	70	70	134,6
аз ҷумла:								
водопроводҳои магистралӣ (км)	32,8	36	38	38	41	43	43	131,1
ҳавлигӣ (км)	19,2	21	22	22	24	27	27	140,6
Сохтмони шабакаҳои обӣ (км)		5	5	5	5	5	5	
Заминҳои азхудшаванда (ҳазор га)								

5.1. Стратегия ва вазифаҳои соҳаи ҳифзи муҳити зист ва ҳолатҳои фавқуллода

Ҳадаф	*Вазифаҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчашмаи маблағгузорӣ*	*Натиҷаи нишондиҳандаҳо*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
Ҳифзи муҳити зист											
Зиёд ва бехтар намудани захирахои табии (об, хаво, замин ва чангал)	1. Зиёд намудани хатти чангали мухофизи	1.1 Бунёд ва баркароркунии хати чангали мухофизӣ (300 гектар).	2000	200	450	450	450	450	МИҲД, бахши ҳифзи муҳити зист	Маблағҳои хоҷагиҳои деҳқонӣ	Заминҳои кишоварзи ро аз эрозияҳои бодӣ ҳифз менамояд.
	2. Тамини ахолии, корхонахо ва ташкилотхо бо партовгохо	2.1 Чудо намудани замин ва сохтани партовгохо ва заводхои коркарди партовхо (дар 5 ҷамоат)	750		150	200	200	200	МИҲД, бахши ҳифзи муҳити зист	Буҷети ҷумҳуриявӣ	Вазъи экологӣ ва санитарӣ таъмин мегардад
		2.2 Таъмин бо техникаҳо ва тачхизотхои партовкашони. (5-адад)	1000			200	200	600	МИҲД, бахши ҳифзи муҳити зист	Буҷети ҷумҳуриявӣ	

	3. Таъмин намудани аҳолӣ бо канализатсия	3.1 Барқарор намудани иншоотҳои партобтозакунӣ ва коррезии шаҳраки Зафаробод	1000				500	500	МИҲД, бахши ҳифзи муҳити зист	Номуайян	Кам гаштани касалиҳои сироятӣ
		Ҷамъ дар бахши ҳифзи муҳити зист	**4750**	**200**	**600**	**850**	**1350**	**1750**			
	ҲОЛАТҲОИ ФАВҚУЛЛОДА										
Пешгирӣ намудани ҳолатҳои фавқуллода	4.Иҷрои чорабиниҳо оид ба огоҳсозӣ ва пешгирии ҳолатҳои фавқуллода	4.1. Баргузор намудани омӯзишҳо доир ба огоҳсозӣ ва пешгирии ҲФ	70			25	25	20		Сармояи хориҷӣ	
		Ҷамъ дар бахши ҳолатҳои фавқуллода	**70**	**0**	**0**	**25**	**25**	**20**			
Ҳамагӣ дар соҳаи экология ва ҲФ, аз ҷумла			**4820**	**200**	**600**	**875**	**1375**	**1770**			
Буҷети маҳаллӣ			0								
Буҷети вилоятӣ			0								
Буҷети ҷумҳуриявӣ			1750	0	150	400	400	800			
Сармояи хориҷӣ			70	0	0	25	25	20			
Аҳолӣ ва соҳибкорон, маблағҳои худии муассисаҳо			2000	200	450	450	450	450			
Норасогии маблағ			1000	0	0	0	500	500			

Боби 6. Таъминоти захиравӣ.

6.1. Захираҳои дохилии ноҳия.

Структураи идоракунӣ ва захираҳои инсонӣ. Мақомоти роҳбарикунандаи ноҳияи Зафаробод ин мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия буда, мақоми олии ноҳия - Маҷлиси вакилони халқи ноҳия мебошад ва он аз 40 нафар (аз он ҷумла, 3 нафар занон) вакилон иборат аст. Маҷлиси вакилони халқи ноҳия соле на кам аз 4 маротиба даъват карда мешавад. Дар байни Маҷлиси вакилони халқ 7 комиссияҳои доимӣ ҳар кадоме аз 5 нафар, ҷамъ иборат аз 35 нафар ва дастгоҳи Раиси ноҳия иборат аз 15 нафар фаъолият мекунанд. Комиссияҳои доимӣ дар ҳолати зарурӣ ҷаласаи худро гузаронида барои самаранокии кори мақомоти иҷроия мусоидат менамоянд. Айни ҳол дар ноҳия чунин комиссияҳо фаъолият менамоянд: Комиссия оид ба тартиботи ҳуқуқц ва қонуният, оид ба буҷет ва иқтисодиёт, оид ба масъалаҳои сиёсати кишоварзӣ, ҳифзи табиат, озуқаворӣ, меҳнат ва ҳизматрасониҳо ба аҳолӣ, оид ба масъалаҳо ҳифзи иҷтимоӣ, илм, маориф, тандурустӣ, фарҳанг ва сиёсати ҷавонон, зан ва оила, оид ба масоили соҳтмон, саноат, нақлиёт ва коммуникатсия, ҳоҷагии коммуналӣ ва роҳ, оид ба кор бо ноболиғон.

Масъули таҳия ва татбиқи БРН – Муовини Раиси ноҳия мебошад, ки бахши иқтисодиёт, шӯъбаи иқтисод ва савдоро сарпарастӣ намуда роҳбари Гурӯҳи корӣ мебошад. Органи масъули МИҲД-и ноҳия, шӯъбаи иқтисодиёт ва савдо мебошад, ки ба ӯҳдадориҳои функсионалии он, дастгирии маъмурию техникии ГК ва зергурӯҳҳои ташаббускор, баланд намудани иқтидори онҳо оид ба масоили банақшагирии рушд, ташкил ва гузаронидани воҳӯриҳо, мизҳои мудаввар оиди масъалаҳои банақшагирӣ, роҳандозӣ ва назорати раванди ҷамъоварӣ, таҳлил ва интегратсияи маълумотҳо, экспертизаи стратегияҳои соҳавӣ ва мутобиқгардонии онҳо бо стратегияҳои миллӣ ва ҳуҷҷатҳои соҳавию минтақавӣ, ҳамкории

зич бо ВРИС ва раёсати иқтисод ва савдои вилоят, мусоидати техникӣ ба гурӯҳи М ва А, тартиб додани ҳисоботҳои мунтазам аз рӯи натиҷаҳои мониторинг, вогузор гардидааст. Мушкилоти асосии МИҲД вобаста ба татбиқи БРН ва пешниҳоди ҳизматрасониҳои босифат ба аҳолӣ, ҷунинанд:

- Сатҳи пасти музди меҳнат ва набудани ҳавасмандгардонии кормандон.
- Сатҳи пасти донишҳои таҳассусии кормандони ҳизмати давлатӣ оиди истифодаи технологияҳо ва таҷҳизотҳои компютерӣ.
- Потенсиали пасти шӯъбаи иқтисод ва савдо ва дигар шубаҳои иҷтимоию иқтисодӣ оид ба масоили банақшагирии рушди комплексии иҷтимоию иқтисодӣ, буҷет, мониторинг ва арзёбӣ, фандрейзинг ва навиштани лоиҳаҳо.
- Сатҳи пасти дастрасӣ ба шабакаи интернет ва шабакаи ягонаи компютерӣ барои сода намудани раванди мувофиқа ва ҷустуҷӯи ҳуҷҷатҳо ва ҷорӣ намудани базаи ягонаи маълумотҳо.
- Ҳолати ғайриқаноатбахши бинои маъмурии МИҲД ноҳия ва ҷамоатҳо.
- Мавҷуд набудани баҳисобгирии электронии муҳосибавӣ дар сатҳи МИҲД ва ҷамоатҳо.

6.2. Захираҳои берунӣ .

Ҷиҳати татбиқи лоиҳаҳои барномаи мазкур, МИҲД ноҳияи Зафаробод сармояи иловагии дохилӣ ва беруниро ҷалб менамояд.

Дар тӯли солҳои охир дар ноҳия як қатор лоиҳаҳое, ки аз ҷониби ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ маблағгузорӣ мегарданд, татбиқ гашта истодаанд.

6.2.1. Стратегия ва вазифаҳо оид ба беҳтар намудани иқтидори идоракунӣ.

Ҳа-даф	*Вазифаҳо*	*Чорабиниҳо/ Лоиҳаҳо*	*Арзиши умумӣ (ҳазор сомонӣ)*	*СОЛҲО*					*Масъул*	*Сарчаш-маи маблағ-гузорӣ*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*		
Баланд намудани сатхи иқтидори захиравии ноҳия бо мақсади идоракунии рушди устувор	1. Беҳтар намудани шароити фаъолияти мутахассисони дастгоҳи маркази ноҳия ва ҷамоатҳо	1.1 Таъмин намудани дастрасии кормандони дастгоҳи МИҲД ба шабакаи ИНТЕРНЕТ	50	10	10	10	10	10	Буҷети маҳаллӣ	Шумораи ҷамоатхои бо базаи ягонаи электронии маълумотҳои оморӣ таъмингардида (100% то соли 2020) Шумораи ҷамоатҳои ба шабакаи ИНТЕРНЕТ пайвастгардида (100% то соли 2020)
		1.2 Таҳия намудани базаи маълумотҳо оид ба донорҳо, аниқ намудани соҳаи фаъолияти онҳо, афзалиятҳо ва стратегияи донорҳо.	30		5	5	10	10	Буҷети маҳаллӣ	Фоизи кормандони МИҲД ва дастгоҳи идоракунии ҷамоатҳо бо техникаи компютерӣ ва таҷҳизотҳои лозимӣ (85% то соли 2020)
		1.3 Ҳаридорӣ намудани компютерҳо барои шӯъба ва бахшҳои МИҲД	75	15	15	15	15	15	Буҷети маҳаллӣ	Шумораи кормандони дар курсҳои омӯзишии компютерӣ омӯзонидашуда.

		1.4 Ҳар сол ба 2 мутахасиси ҷавони МИҲД ҷудо намудани қарзҳои имтиёзнок	120			40	40	40	Буҷети маҳаллӣ	Ҳавасмадкуни кормандон
		1.5 Таъмин намудани дастрасии кормандони ҷамоатҳои ноҳия ба шабакаи ИНТЕРНЕТ (Ҳаридорӣ намудани модем)	25	5	5	5	5	5	Буҷети маҳаллӣ	Бештар дастрас гардидани маълумотҳо
		1.6 Ташкил намудани курсҳои омӯзиши теҳникаи компютерӣ оиди истифодаи барномаҳои Windows, Word, Excel барои кормандони МИҲД	45	10	10	10	5	10	Буҷети маҳаллӣ	Баланд гардидани савияи дониши кормандон
		1.7 Таҳияи базаи ягонаи маълумотҳои омории ноҳия ва тайёр намудани қонун ва санадҳои меъёрӣ барои кормандони МИҲД	75	20	20	15	10	10	Буҷети маҳаллӣ	Баланд гардидани савияи дониши кормандон
		1.8 Баргузор намудани семинар оид ба масоили «Таҳияи лоиҳаҳои инвеститсионӣ» дар асоси талаботи донорҳо ва тарҳрезии лоиҳаҳои инвеститсионӣ	10	5	5				Буҷети маҳаллӣ	Шумораи чорабиниҳои аз ҳисоби сармояи хориҷии ҷалбшуда татбиқгардида
		1.9 Ташкил намудан ва омӯзонидани «фондрезинг» бо мақсади ҷалби маблағҳои иловагӣ.	15		5	5	5		Буҷети маҳаллӣ	Баланд гардидани сатҳи корбарӣ

		1.10 Таъмир ва таҷдиди биноҳои маъмурии МИХД ва бинои маъмурии ҷамоатҳо	400			150	150	100	Буҷети маҳаллӣ	Фароҳам овардани шароити корӣ
Ҳамагӣ			**845**	**65**	**75**	**255**	**250**	**200**		
Ҳамагӣ дар соҳаи экология ва ҲФ, аз ҷумла										
Буҷети маҳаллӣ			845	65	75	255	250	200		
Буҷети вилоятӣ			0							
Буҷети ҷумҳуриявӣ			845							
Сармояи хориҷӣ			0							
Аҳолї ва соҳибкорон, маблағҳои худии муассисаҳо			845							
Норасогии маблағ			0							

6.2.2. Таъминоти молиявии БРН.

Барои ҳаллу фасли мушкилиҳои ҳаллашон афзалиятноки ҳамаи соҳаҳои ҳоҷагии ҳалқи ноҳия дар доираи БРН - 173555,2 ҳазор сомонӣ маблағ лозим мебошад.

Таъмини иҷро ва татбиқи афзалиятҳо, вазифаҳо, нишондиҳандаҳо ва тадбирҳои дар барномаи мазкур дарҷ гардида, захираҳои муайянеро талаб менамояд. Сарчашмаҳои асосии маблағгузорӣ, аз буҷети давлатӣ, маҳаллӣ, кӯмакҳои беруна, сармояи хориҷӣ ва сармояи соҳибкорони ватанӣ иборат мебошанд.

Манбаҳои зикргардидаи маблағгузорӣ барои татбиқи Барнома тамоми захираҳои пешбинишударо сафарбар менамоянд. Мутобиқи дурнамо, иқтисодиёти ноҳия дар солҳои 2016-2020 инкишоф ёфта, маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ бо ҳисоби солона на камтар аз 6-7 фоиз ва дар соли 2020-ўм на камтар аз 9 -10 фоиз афзоиш меёбад. Тамоми чорабиниҳои дар барномаи рушди ноҳия ба нақша гирифта шуда, ба дарёфти воситаҳои молиявӣ эҳтиёҷ доранд. Таҳлили буҷети маҳаллӣ муайян менамояд, ки дар оянда то кадом андоза буҷети маҳаллӣ қобилияти маблағгузории барномаи мазкурро дорад.

Ҷадвали №63 Маълумот оиди иҷрои буҷет дар солҳои 2012-2014

№	Номгӯи андозҳо	Нақша	Воридот	Фоизи иҷро	Фаркият +,-
1	Буҷети маҳаллӣ	12010000	10563881	88,0	-1446119
2	Буҷети Ҷумҳуриявӣ	12510000	11125676	88,9	-1384324
3	Андози иҷтимоӣ	6947118	5908270	85,0	-1038848
	Ҳамагӣ	**19457118**	**17033946**	**87,5**	**-2423172**

дар соли 2013

№	Номгӯи андозҳо	Нақша	Воридот	Фоизи иҷро	Фаркият +,-
1	Буҷети маҳаллӣ	15900000	13347840	83,9	-2552160
2	Буҷети Ҷумҳуриявӣ	16633000	14213150	85,5	-2419850
3	Андози иҷтимоӣ	9641748	6935059	71,9	-2706689
	Ҳамагӣ	**26274748**	**21148209**	**80,5**	**-5126539**

дар соли 2014

№	Номгӯи андозҳо	Нақша	Воридот	Фоизи иҷро	Фаркият +,-
1	Буҷети маҳаллӣ	15970000	14009089	87,7	-1960911
2	Буҷети Ҷумҳуриявӣ	17039000	14831306	87,0	-2207694
3	Андози иҷтимоӣ	9850026	8508088	86,4	-1341938
	Ҳамагӣ	**26889026**	**23339394**	**86,8**	**-3549632**

Даромади умумии буҷети ноҳия ба 11 намуди андоз асос ёфтааст. Даромади буҷети ноҳия сол аз сол меафзояд (нигаред ба ҷадвали таҳлилҳо). Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ба ҳисоби миёна ба қисми даромади буҷет бештар маблағ аз ҳисоби андози низоми махсуси андозбандӣ 44,8%, андози даромад аз ҳисоби шахсони воқеъӣ 20,5 фоиз, андози тибқи низоми соддакардашуда 18,1%, андоз аз арзиши иловашуда 7,2 фоиз ва дигар намуди андозҳо 9,4% ворид гардидааст. Ин андозҳо қариб ними бештари даромади буҷети маҳаллиро ташкил медиҳад. Аз рӯи иҷроиш, дар соли 2014-ум ба буҷети давлатӣ 23 млн. 339,4 ҳазор сомонӣ мабалағҳо ворид гаридаанд, ки нисбат ба нақша 86,8 фоизро ташкил медиҳанд, ё ин ки аз нақша 13,2% ва ба ҳисоби мутлақ ин нишондиҳанда 3549,6 ҳазор сомонӣ кам мебошад.

Ҷадвали №64 Маълумот оиди қисми хароҷоти буҷет дар соли 2014

№ т/б	Номгӯи секторҳо	Нақша	Иҷро	Фоизи иҷро	Фарқият +-
1	Апарати идоракуни	661475	1249915	189,0	588440
2	Мудофиа	12650	14320	113,2	1670
3	Амнияти миллӣ	4000	4020	100,5	20
4	Шуъбаи маориф	12485905	12786873	102,4	300968
5	Тандурусти	3975330	4717501	118,7	742171
6	Чубронпули	160068	158742	99,2	-1326
7	Муассисаи манзили комунали	529224	305010	57,6	-224214
8	Сохаи фарханг	728789	615387	84,4	-113402
9	Хочаги кишлок	397919	367825	92,4	-30094
	Хамаги :	**18955360**	**20219593**	**106,7**	**1264233**
11	Аз ҷумла барои музди маош	13969502	15494782	110,9	1525280
12	Барои фонди ҳифзи иҷтимоӣ	3319404	3277734	98,7	-41670

Қисми зиёди хароҷоти буҷети маҳаллӣ ба ҳисоби миёна бештар ба ду соҳаи иҷтимоӣ - маориф – 63,2 фоиз ва тандурустӣ -23,3 фоиз равона шудааст. Хароҷотҳо барои соҳаи маориф ва тандурустӣ, қисмати аз ҳамаи калони буҷети маҳаллиро ташкил медиҳанд ва далели характери иҷтимоӣ доштани буҷет мебошад. Сохтори хароҷот бо гурӯҳбандии иқтисодӣ дар соли 2014-ум, асосан аз 76,6 фоиз барои пардохти музди меҳнат ва 16,2 фоиз барои суғуртаи давлатӣ ҷудо гардида, барои дигар чорабиниҳо бошад, ҳамагӣ 7,2 фоизи маблағҳо равона гардиданд, ки он хело кам мебошад. Барои рушди ноҳия, пешгири ҳолатҳои фавқулодда ва дигар хароҷотҳо дар буҷети маҳаллӣ маблағҳо ба инобат гирифта нашуда бошад ҳам, ҳалли ин масъалаҳо ва хароҷоти он, аз барзиёд иҷрошавии қисми даромади буҷети маҳаллӣ амалӣ карда мешавад. Эҳтимолияти таъмин намудани чорабиниҳои дар Барномаи мазкур банақшагирифташуда, танҳо аз ҳисоби барзиёдатии қисми даромади буҷети маҳаллӣ, фонди захиравии Раиси ноҳия, сармояи хориҷӣ, маблағҳои соҳибкорони маҳаллию аҳолӣ ва дарёфти дигар манбаъҳои маблағгузорӣ амалӣ шуданаш мумкин аст.

Тибқи Барномаи мазкур, кишоварзӣ соҳаи афзалиятнок барои ноҳия маҳсуб меёбад, вале таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ҳиссаи маблағгузорӣ ба ин соҳа аз буҷети ноҳия сол аз сол коҳиш ёфта истодааст.

Манбаъҳои асосии маблағгузории Барнома қисман буҷети маҳаллӣ, буҷети ҷумҳуриявӣ ва вилоятӣ, сармояҳои ташкилотҳои хориҷӣ, маблағҳои соҳибкорони дохилӣ ва хоҷагиҳои деҳқонӣ, ҳиссаи шаҳрвандон ва дигар кӯмакҳои берунӣ ба ҳисоб мераванд.

6.3. Таъминоти захиравии Барномаи рушд

Барои дарёфти манбаи маблағгузории лоиҳаҳои афзалиятноки соҳаҳои иқтисодиёти миллии ноҳия, ки дар доираи Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020 пешбинӣ шудааст, дар ҳаҷми 173555,2 ҳазор сомонӣ маблағ лозим мебошад.

Ҷадвали №65. Арзиши умумии БР аз рӯи соҳаҳо сарчашмаҳои маблағгузорӣ барои солҳои 2016-2020 .

Соҳаҳо	Ҳамагӣ дар солҳои 2016-2020	Вазни қиёсӣ	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*	Шумораи лоиҳаҳо (адад)	Вазни қиёсии лоиҳаҳо
I. Бахши иқтисодӣ:	**71400,0**	**49,5**	**5310,0**	**6630,0**	**12220,0**	**20460,0**	**26780,0**	**26**	**24,5**
Саноат	18300,0	12,7	500,0	500,0	200,0	6150,0	10950,0	5	4,7
Соҳибкории хурду миёна	5200,0	3,6	450,0	400,0	1600,0	1500,0	1250,0	5	4,7
Кишоварзӣ	47900,0	33,2	4360,0	5730,0	10420,0	12810,0	14580,0	16	15,1
II. Бахши иҷтимоӣ	**32590,0**	**22,6**	**5120,0**	**8890,0**	**7105,0**	**7450,0**	**4025,0**	**41**	**38,7**
Тандурустӣ	6770,0	4,7	45,0	940,0	2015,0	2560,0	1210,0	18	17,0
Маориф	21550,0	14,9	5055,0	7750,0	4490,0	3550,0	705,0	14	13,2
Фарҳанг ва истироҳат	4270,0	3,0	20,0	200,0	600,0	1340,0	2110,0	9	8,5
III. Бахши инфрасохтор	**34589,0**	**24,0**	**3860,0**	**6668,0**	**7613,0**	**7394,5**	**9053,5**	**24**	**22,6**
Обтаъминкунӣ	25540,0	17,7	3080,0	5200,0	5750,0	5200,0	6310,0	9	8,5
Хизматрасонии рифоҳӣ ва барқтаъминку-нӣ	5075,0	3,5	530,0	860,0	1040,0	1290,0	1355,0	8	7,5
Нақлиёту алоқа	3974,0	2,8	250,0	608,0	823,0	904,5	1388,5	7	6,6
IV. Бахши экологӣ ва ХФ	**4820,0**	**3,3**	**200,0**	**600,0**	**875,0**	**1375,0**	**1770,0**	**5**	**4,7**
V. Бахши идоракунӣ	**845,0**	**0,6**	**65,0**	**75,0**	**255,0**	**250,0**	**200,0**	**10**	**9,4**
Ҳамагӣ дар ҳамаи соҳаҳо	**144244,0**	**100,0**	**14555,0**	**22863,0**	**28068,0**	**36929,5**	**41828,5**	**106**	**100,0**
Аз ҷумла:									
Буҷети маҳаллӣ	**1270**	**0,9**	**85**	**240**	**345**	**300**	**300**	**14**	**13,2**
Буҷети вилоятӣ	**24720**	**17,1**	**4470**	**6970**	**5505**	**5425**	**2350**	**19**	**17,9**
Буҷети ҷумҳуриявӣ	**6160**	**4,3**	**305**	**700**	**1363**	**1610**	**2182**	**9**	**8,5**
Сармояи хориҷӣ	**41515**	**28,8**	**6735**	**9335**	**8590**	**8300**	**8555**	**20**	**18,9**
Аҳолӣ ва соҳибкорон, маблағҳои худии муассисаҳо	**27879**	**19,3**	**2710**	**3168**	**6105**	**7604,5**	**8291,5**	**31**	**29,2**
Маблағгузории лоиҳа номаълум	**42700**	**29,6**	**250**	**2450**	**6160**	**13690**	**20150**	**13**	**12,3**

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки 101544 ҳазор сомонӣ ё 70,4%-и арзиши умумии лоиҳаҳои дар Барномаи рушди ноҳия зикршуда сарчашмаи маблағгузориашон аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ, буҷети ҷумҳуриявӣ, сармояи хориҷӣ, маблағҳои соҳибкорони маҳаллӣ, хоҷагиҳои деҳқонӣ ва аҳолии ноҳияи Зафаробод муайян карда шудааст.

Аммо 42700 ҳазор сомонӣ ё 29,6% маблағи лоиҳаҳои афзалиятноки ба БРН воридгашта манбаи маблағгузориашон номуайян мебошад. Аз ин лиҳоз, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Зафарободро зарур аст, ки ҷиҳати дарёфти маблағ барои татбиқи лоиҳаҳое, ки манбаи маблағгузориашон айни ҳол муайян нест тадбирҳои судманд андешада, бо ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ ва вазорату идораҳои дахлдори ҷумҳурӣ ҳамкорӣ намояд. Инчунин, барои самаранок истифода намудани маблағҳои буҷетӣ ва дигар сарчашмаҳои маблағгузорие, ки барои татбиқи Барномаи рушди ноҳия пешбинӣ карда мешаванд, ҳаматарафа мусоидат ва чораҷӯӣ намояд.

Мушкилотҳо дар бахши мобилизатсияи захираҳо. Қобили зикр аст, ки дар бобати таъмини маблағгузории лоиҳаҳо ва чорабиниҳое, ки манбаи маблағгузорӣ надоранд кормандони мақомоти маҳаллӣ, малакаи кофии таҳияи лоиҳаҳои инвеститсионии мутобиқи шартҳои донорҳо ва ташкили раванди фондрейзингро надоранд. Ғайр аз ин, омилҳои мавҷуд набудани қарзҳои имтиёзноки камфоиз, сатҳи пасти маълумотнокӣ оиди донорҳо ва афзалияту стратегияҳои фаъолияти онҳо, номутобиқатии фазои сармоягузорӣ, номутобиқатии сатҳи ҷамъоварии андозҳо, иқтисодиёти пинҳонӣ ва коррупсия, ба ин раванд таъсири манфӣ мерасонанд.

Боби 7. Низоми мониторинг ва арзёбӣ

Яке аз унсурҳои муҳими системаи идоракунии татбиқи Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоӣ ии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020 низоми мониторинг ва арзёбӣ (минбаъд-НМваА) мебошад. Он барои мушоҳидаи ҷараёни лоиҳаҳо ва таҳлили натиҷаҳои бадастомадаи Барнома, ошкор намудани таҷрибаи мусбии андӯхта ва проблемаҳои мавҷуда дар татбиқи он истифода бурда мешавад. НМваА имкон медиҳад, ки робитаи мутақобила ва муттасил дар сиёсати қабулнамуда ва натиҷаҳои татбиқи амалии он таъмин карда шавад.

Гурӯҳи МваА бо Амри Раиси ноҳия таъсис дода мешавад ва он аз 7-9 аъзо иборат мебошад (мутахассисони соҳавӣ ва кормандони МИХД). Гурӯҳи МваА-ро Муовини якуми Раиси ноҳия сарварӣ менамояд.

Бо Амри мазкур, масъул барои гузаронидани МваА-и Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020 мудири бахши рушди иқтисод ва савдои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия таъин карда мешавад.

Раиси ноҳия фармоиши махсус мебарорад, ки дар он нусхаи ҳисоботи кварталии (семоҳа) ҳамаи лоиҳаҳои ба Барнома дохилшуда, барои ҳисобот пешниҳод мешаванд.

Комилан муҳим аст, ки давра ба давра, малака ва дониши аъзоёни гурӯҳи М ва А баланд бардошта шавад.

7.1. Сохтори низоми М ва А.

Барои мониторинги Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020 мушоҳидаи омилҳои зерин зарур аст:

- ба мақсадҳои Барнома то кадом андоза мувофиқ мешавем;
- дар доираи Барнома лоиҳаҳо чӣ гуна амалӣ шуда истодаанд.

Ба ифодаи дигар, бояд мониторинги натиҷаҳои Барнома (дар ин ҷо суҳан дар бораи натиҷаҳои Барнома дар маҷмӯъ меравад, (на ин ки натиҷаҳои лоиҳаҳои ҷудогонаи он) ва мониторинги ҷараёни лоиҳаҳо гузаронида шавад.

Мутаносибан низоми мониторинг бояд ду унсурро дар бар гирад.

Мониторинги натиҷаҳои Барнома тариқи ченкунии индикаторҳо анҷом дода мешавад. Мутаносибан, муваффақшавии ҳадафҳои барномаро бо ҳамон мулоҳиза кардан мумкин аст, ки дар кадом андоза мақсадҳои нишондиҳандаҳо ба даст омадаанд. Ҳамаи нишондодҳои пешниҳодгардида дар хазинаи электронии маълумотҳои шӯъбаи иқтисод ва савдои ноҳия ва шӯъбаи омори ноҳия мавҷуданд. Мониторинги натиҷаҳо ҳар сол гузаронида мешавад.

Мониторинги иҷрои лоиҳаҳо дар доираи Барнома тариқи параметрҳои зерин гузаронида мешавад: назорати ҷойгоҳи лоиҳа ва мувофиқат намудани он бо Барнома. Ин ҷо ҷадвали

электронӣ дар формати Excel -таҳия мешавад, ки бояд ҳар семоҳа тасҳеҳ карда шавад – ба таври синхронӣ ва бо ҳисоботнокии лоиҳаҳо.

Азбаски сатҳи коркарди лоиҳаҳои дар Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020 шомилбуда гуногун аст, он дар таҳияи системаи мониторинг ба назар гирифта шудааст. Дар ҳақиқат, лоиҳаи ба Барнома доҳилкардашуда метавонад 5 ҷойгоҳ дошта бошад. Он метавонад тамоман таҳия нашудаву, ҳоло дар марҳилаи таҳия қарор дошта бошад, лекин дар Барнома номи он зикр гардидааст. Лоиҳаҳое низ ҳастанд, ки пурра таҳия шудаву, лекин бинобар набудани маблағ ё дигар сабабҳо оғоз нагардидаанд. Инчунин, лоиҳаҳое ҳастанд, ки дар арафаи анҷомёбӣ қарор доранд ва ҳаст лоиҳаҳое, ки онҳо аллакай иҷро шудаанд. Шахси масъуле, ки ҷадвали мониторингро пур мекунад, бояд рақамҳои 1 то 5-ро вобаста ба ҷойгоҳи воқеии лоиҳа гузорад (нигаред ба ҷадвали зерин).

Мониторинг иҷрои лоиҳаҳоро ба чор навъ ҷудо мекунад– «ҳамааш хуб», «номувофиқатӣ дорад», «номувофиқатии ҷиддӣ дорад», «лоиҳа амалӣ нашуда истодааст».

Қоидаи пур кардани ҷадвали мониторинги лоиҳаҳои Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳияи Зафаробод барои солҳои 2016-2020

	Ҷойгоҳи лоиҳа (рақам аз 1 то 5)	Иҷрои лоиҳа нишонгузории ҳарфӣ-рангӣ: а-сабз, б-кабуд, в-сурх, г-хокистарранг.
1.	Таҳия нашудааст.	(а) Ба Барнома мувофиқ аст ё тамоюли назарнорас ба Барнома.
2.	Дар таҳия.	
3.	Таҳия шудааст.	(б) Тамоюли назаррас ба Барнома.
4.	Амалӣ шуда истодааст.	(в) Тамоюли қатъӣ ба Барнома.
5.	Амалӣ шудааст.	(г) Лоиҳа амалӣ нашуда истодааст.

Дар мавриди зарурӣ, дар охири ҳар сол арзёбии чораҳои андешидашуда ва лоиҳаҳо дар яке аз соҳаҳои Барнома бо дарназардошти захираҳои мавҷуда ва талаботи иттилоотӣ гузаронида мешавад. Арзёбӣ аз ҷониби экспертҳои касбӣ ва мустақил, ки ҳолати аслии бахши мазкурро медонанд, гузаронида мешавад.

Раиси ноҳия Арбобзода Қ.Н.